

YENİ ÇAĞ

10 (256)
Ekim
1985

Komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisi

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>Dimitır Stanişev</i> Komünistlerin ulusal sorumluluğu ve enternasyonalizmi	3
<i>Athos Fava</i> Emperyalizmin dayattığı borç köleliğine hayır!	14
<i>Oleg Bogomolov</i> Uluslararası ekonomik ilişkilerin normalleştirilmesi günümüzün di- rimsel bir görevidir	26
<i>Horst Dolhus</i> Temel örgütlerin aktifliği artıyor	38
<i>David Moares</i> Yığın savaşımının ana doğrultuları	46
<i>Joe Slovo</i> Gerginliğin son derece arttığı koşullarda	55
	1

Vladimir Şelepın

Rizospastis: Gerçeğın sesi 59

• Demokratik merkezıyetçılığın ideolojik temelleri sorunu üzerine 63

Rafık Samhun

Yeni tutuculuk, Reagan'cılık ve Ortadoğı 74

• Sosyalist yaşam tarzı 84

ÖZEL SAYFALAR

• Türkiye Komünist Partisi ile Alman Komünist Partisi'nin ortak açıklaması 90

• TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Venezuela Komünist Partisi 7. Kongresi'ne mesajı 93

«BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI» – «YENİ ÇAĞ» dergisinin Yazı Kurulu ve Yazı Konseyi'nde aşağıdaki ölkeler komünist ve işçi partilerinin temsilcileri bulunmaktadır: ABD, Arjantin, Avusturya, Belçika, Bolıvyaya, Brezilya, Bulgaristan, Büyük Britanya, Cezayir, Çekoslovakya, Danimarka, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Ekvador, Endonezya, Federal Almanya Cumhuriyeti, Filipinler, Filistin, Finlandiya, Fransa, Guatemala, Guyana, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Honduras, Irak, İran, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Jamayka, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Kolombiya, Kosta-Rika, Küba, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Mısır, Moğolistan, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Salvador, Senegal, Sovyetler Birliğı, Sri Lanka, Sudan, Suriye, Şili, Türkiye, Uruguay, Ürdün, Venezuela, Vietnam, Yunanistan.

SON REDAKSIYON TARİHİ: 30 Ağustos 1985

YAZIŞ	BOX 16367	Stredisko pro rozsirovani tisku –
ADRESLERİMİZ:	S 10327	Yeni Çağ
	Stockholm	Praha 6, Thakurova 3
	İSVEÇ	Czechoslovakia

Komünistlerin ulusal sorumluluğu ve enternasyonalizmi

Dimitır Stanişev

Bulgar Komünist Partisi MK Sekreteri

K. Marks ve F. Engels'in «Komünist Partisi Manifestosu»nda «Bütün ülkelerin proleterleri, birleşiniz!» belgisini yükselttikleri günden bu yana komünistlerin ulusal sorumluluğu ve enternasyonalizmi, ulusal olanla enternasyonal olan arasındaki orantı sorunu komünistlerin devrimci-dönüşümcü eylemlerinde merkez bir yer tutmaktadır.

Bu iki öge arasındaki kopmaz bağı vurgularken Georgi Dimitrof şunu belirtiyordu: «Proleter enternasyonalizmi, ayrı ayrı ülkelerin emekçilerinin kendi ulusal, sosyal ve kültürel kurtuluşları uğrunda yürüttükleri savaşımınla çelişmez, aynı zamanda uluslararası proleter dayanışma ve savaşkan birlik sayesinde bu savaşımın etkisi için gerekli olan desteği de sağlar. (1)»

Doğuşunun ilk gününden bu yana uluslararası komünist ve işçi hareketine özgü olan ulusal ve enternasyonal sorumluluğa sınıfsal yaklaşımın ulusal nihilizmle hiç bir ortak yanı yoktur. Tersine, böyle bir sınıfsal yaklaşım savaşımın özelliklerinin, gelenek ve koşullarının titizlikle dikkate alınmasını gerekli kılmaktadır. Bununla birlikte bu yaklaşım, işçi sınıfına, emekçilere yabancı olan, onların yaşamsal çıkarlarına ters düşen milliyetçiliği reddetmektedir. Bu sınıfsal yaklaşımı kılavuz edinen kardeş partilerin pratik deneyimleri bu yaklaşımın vazgeçilmez önemini en iyi kanıtlar.

1891'de işçi sınıfının devrimci öncüsü olarak kurulan Bulgar Komünist Partisi eylemlerinin tüm aşamalarında, burjuvazinin egemenliğine karşı savaşta, sosyalizmin temellerini kurma aşamasında ve şimdi de gelişmiş sosyalist toplumu kurma sürecinde ulusal sorumlulukla enternasyonal sorumluluğu ustalıkla birleştirmiş ve birleştirmektedir. Proleter enternasyonalizmi ilkeleri partinin kabul ettiği daha ilk belgelerde yer almıştır. Bu belgelerde, Bulgar işçi sınıfının kurtuluşu partinin başta gelen görevi olduğu ve bu görevin yerine getirilmesinin öteki ülkelerdeki proletaryanın zaferiyle sıkı sıkıya bağlı olduğu belirtilmiştir.

Bulgar devrimci sosyal-demokratları Marksist anlamdaki enternasyonalizmi uzun, çetin ve amansız bir ideolojik-politik savaş içinde savunagelmışlerdir. Daha 1903'te parti revizyonist ve oportünistleri kendi saflarından çıkarıp atmıştır. Parti, uluslararası işçi hareketi içinde V. İ. Lenin'in

(1) G. Dimitrof, Yapıtlar, c. 10, Sofya, 1954, s. 115.

yönettiği Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi (RSDİP) ile, öteki sol akımlarla yanyana yer almış, liderlerinin proleter enternasyonalizmine ihanet etmiş olan İkinci Enternasyonal ile tüm ilişkileri kesmiştir. Parti, emperyalist savaşa karşı, barış ve uluslararası işçi dayanışması için yiğit ve ardıcıl bir savaşım vermiştir.

Partimiz, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'ni coşkuyla selamlamış, onun doğurduğu Sovyetler Cumhuriyeti'ni var güçle desteklemiştir. BKP, Komünist Enternasyonal'ın kurucuları arasında yer almış, tüm varlığıyla ona sımsıkı bağlanmış, G. Dimitrof ve onun savaş yoldaşlarının yönetiminde yeni, Leninci tip partiye dönüşme yoluna koyulmuştur.

Bulgar komünistleri, Rusya'da kurulmuş olan genç işçi-köylü devletini her bakımdan desteklemeyi kutsal bir görev ilan etmişlerdir. Georgi Dimitrof, Sovyetler Birliği'ne ilişkin tutumu proleter devrimcilerin enternasyonalizminin «denek taşı» olarak niteliyerek, partinin bu konudaki konumunu kesin ve çok açık biçimde ifade etmiştir. Onun bu sözleri, yeni toplumun ilk kurucusu olarak SSCB'nin oynadığı büyük rolü sadece ifade etmekle kalmıyor, aynı zamanda onun her bakımdan güçlendirilmesinin dünya devrimci sürecinin hızlandırılması ve derinleştirilmesi için, öteki ülke ve anakaralarda sosyalist devrimlerin gerçekleşmesi için güçlü bir etmen olduğunu da ifade ediyor.

Sosyalist devrimin başlangıçta bir tek ülkede utkuya ulaşabileceğine ilişkin Leninci görüşten komünistlerin ulusal ve enternasyonal sorumluluklarına ilişkin önemli sonuçlar çıkarmaktadır. Beliren olanaklar, nesnel ve özel koşulların olgunlaşması ve kapitalist sistemden ayrı ayrı ülkelerin kopması ölçüsünde, komünist partilerinin devrimci teorelin ilkelere uygularken ulusal koşullara, geleneklere ve çıkarlara giderek daha büyük bir dikkat ayırmalarını gerekli kılmıştır.

BKP için, kendini yeni koşullara uydurma sorunu iki yönlü bir süreç olmuştur. Bir yandan BKP, başta Sovyetler Birliği olmak üzere, uluslararası komünist hareketin zengin deneyimlerinden her zaman yararlanarak, bunları, ülkenin somut özelliklerini gözönünde bulundurarak yaratıcılıkla kullanmıştır. Örneğin parti, işçi sınıfının emekçi köylülerle bağlaşıklık kurmasına, bu bağlaşıklığın güçlendirilmesine ilişkin Leninci öğretiyi, sosyalist devrimin utkusu için başta gelen koşullardan biri olarak benimsemiştir. Çeyrek yüzyıl boyunca parti, Bulgar Çiftçi Halk Birliği'ndeki sol güçlerle bağlaşıklık için kapitalizme ve faşizme karşı yapılan dört silahlı ayaklanmanın örgütleyicisi olmuştur ya da bunlara aktif katılmıştır. Öte yandan BKP enternasyonalist ödevini yerine getirerek, kapitalist dünya emekçilerinin devrimci savaşımını değişik biçimlerde desteklemiştir. Yüzlerce Bulgar komünist, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'ne, bu devrimi boğmaya çalışan emperyalist salıncılara karşı yürütülen savaşa, İspanya Cumhuriyeti'ni savunma savaşına, Hitlerci işgalcilere karşı birçok ülkede örgütlenen direniş hareketlerine katılmışlardır.

İki dünya savaşı arasındaki dönemde partimizin yaşam ve savaş tarihinde iki önemli olay, komünistlerin ulusal sorumluluklarıyla enternasyonalist ödevleri ne denli ustalıkla birleştirebildiklerinin en çarpıcı kanıtıdır. Eylül 1923 antifaşist ayaklanmasında BKP ulusal bir ödevi, yani ülkede faşist diktatörlüğün kurulmasına izin vermeme ödevini yerine getiriyordu, ama aynı zamanda parti enternasyonalist görevini, yani dünyada beliren «kahverengi veba»nın coğrafi bakımdan yaygınlaşmasını önleme görevini yerine getiriyordu. 1933 Leipzig duruşmasında G. Dimitrof faşistlerin korkunç suçlamalarına karşı sadece Bulgar halkını ve partimizi değil, aynı zamanda tüm dünya komünist ve işçi hareketinin idelerini yiğitçe savundu.

Antikapitalist ve antifaşist savaşım yıllarında Bulgar komünistleri her zaman bütün dünya komünistlerinin kardeşçe yardım ve dayanışmasına dayanmışlardır. Eylül 1923 ayaklanmasının bastırılmasından sonra faşizmin Bulgaristan'daki barbarlığının açığa vurulmasına G. Dimitrof'un Leipzig'teki zaferine uluslararası komünist hareketin ve ilerici güçlerin yaptığı katkı, 9 Eylül 1944 silahlı antifaşist ayaklanmanın başarısında Sovyet odusu'nun oynadığı çözümleyici rol Bulgar halkının belleğinden hiç bir zaman silinmeyecektir.

Komünistlerin ulusal sorumluluğu ile enternasyonalist görevinin doğru bir biçimde birleştirilmesi sorunu ülkemizde sosyalist devrimin utkusundan sonra çok daha büyük bir önem kazanmıştır.

Bu utku, Bulgaristan'da burjuvazinin egemenliğine, insanın insan tarafından sömürülmesine son verilmesine ilişkin kendi ulusal sorumluluğunu derinlemesine kavramış olan BKP'nin yönetimi altında elde edilmiştir. Bununla birlikte bu utku, Hitler faşizmini yenilgiye uğratma gibi, ilerici güçlerin önemli bir enternasyonalist görevinin yerine getirilmesine halkımızın da bir katkısı olmuştur ve savaşın çözümleyici aşamasında Hitler faşizmiyle çarpışmalarda Bulgaristan Halk Ordusu'nun onbinlerce askeri kan dökmüştür. Dünya ölçüsünde kapitalizmden sosyalizme geçişin ayrılmaz bir parçası olarak 9 Eylül Devrimi sadece Bulgar halkının değil, aynı zamanda uluslararası işçi sınıfının da kazanımı olmuştur.

Sosyalist devrim ülkemizi yeni bir ulusal felaketten kurtardı, onun top-
rak bütünlüğünü korudu, bağımsızlığını ve egemenliğini yeniden sağ-
ladı, halkımızı burjuvazinin politik baskısından kurtardı, onun enerjisine
vurulmuş prangaları kırdı. Sosyalist devrim, yaratıcı güçler önünde geniş
çevrenler açarak gerikalmışlığın giderilmesi, hızlı bir ekonomik ve kül-
türel gelişmenin sağlanması, Bulgar halkının yüzyıllarca özlemini çektiği
özgürlük, demokrasi ve sosyal adaletin gerçekleşmesi için gerekli olan
maddi ve politik koşulları yarattı.

Devrimden sonra oluşan koşullarda BKP, tüm gücünü yeni toplum dü-
zeninin zaferini güvenilir bir biçimde sağlama, sosyalizm yolunda ba-
şarıyla ilerleme yönünde yoğunlaştırdı. Komünistler, bu ödevin çözümüne,

uluslararası proletaryanın sınıfsal çıkarlarının süzgecinden geçmiş olan Bulgar emekçilerinin çıkarlarından hareket ederek, koyuldular. Sosyalizm kuruculuğundaki bizim deneyimiz partinin, kendi ulusal sorumluluğunu tam olarak yerine getirebileceğini ve aynı zamanda enternasyonalist görevini ardıcılıkla yerine getirebileceğini gösteriyor.

Yeni toplumu kurmada Bulgar Komünist Partisi kapitalizmden sosyalizme geçişin genel yasallıklarını şaşmadan uygulamış ve bunlara titizlikle sadık kalmıştır. BKP MK Genel Sekreteri Todor Jivkov 9 Eylül sosyalist devrimini «Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin genel hatlarıyla... bizim koşullarımızda bir tekrarı»⁽²⁾ olarak nitelemiştir. Bununla birlikte parti, Lenin'in şu öğüdünü unutmamıştır: «Her ülkenin, ortak enternasyonal ödevi çözmedeki somut yaklaşımında ulusal özelliği, ulusal özgüllüğü incelemek, araştırmak, ortaya çıkarmak, sezebilmek ve yakalayabilmek gerekmektedir...»⁽³⁾

Genel yasallıkların ülkenin özgül özellikleriyle birleştirilmesi temelinde BKP, daha 1948'deki Beşinci Kongre'sinde Marksizm-Leninizm'i yaratıcılıkla uygulama yoluyla ülkede sosyalizmin kurulmasına ilişkin bütünsel bir program hazırlamıştır.

Parti, başlangıç döneminin büyük zorlukları karşısında yılmamış, gerilememiştir. Bilindiği gibi, Bulgaristan yerli faşistler tarafından yıkıma uğratılmış, Hitlerciler tarafından da talan edilmişti. Bulgaristan, sosyal-ekonomik gelişme düzeyi bakımından zayıf sanayisiyle, düşük üretimli ve küçük parçalara bölünmüş tarımıyla, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik vb. alanlardaki olağanüstü gerikalmışlığıyla Avrupa ülkeleri arasında sonuncu sıralarda yerliyordu. Bütün bunları, Beşinci Kongre kararlarını yerine getirirken dikkate almak gerekiyordu.

BKP, sosyalist devrim teorisine katkıda bulundu. G. Dimitrof'un demokratik halk devletinin proletarya diktatörlüğünün bir biçimi olduğuna, kolektif olarak işlenen toprak üzerindeki mülkiyetin kooperatifçi köylülere ait olduğu Tarım Üretim Kooperatifleri'nin sosyalist işletmecinin bir biçimi olduğuna ilişkin saptamaları bunun somut örnekleridir.

Yeni toplum kuruculuğunun daha ilk aşamasında Bulgar komünistleri, sosyalist ülkelerle, en başta da SSCB ile işbirliğini sürekli genişletmenin ulusal ödevleri çözmede başlıca koşullardan biri olduğu olgusundan hareket etmişlerdir. Sovyetler Birliği'nin yardımı olmadan, öteki kardeş devletlerle karşılıklı yarar temelindeki geniş ilişkiler olmadan Bulgaristan'da sosyalizm kuruculuğu asla düşünülemezdi. Parti her zaman enternasyonalizmi, uluslararası işbirliğini «bağımsız varlığının, ülkemizin sosyalizm yolunda başarıyla ilerlemesinin güvencesi»⁽⁴⁾ olarak görmüştür.

(2) T. Jivkov, Seçilmiş Yapıtlar, c. 4, Sofya 1975, s. 178.

(3) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 41, s. 77.

(4) G. Dimitrof, Yapıtlar, c. 14, Sofya, 1955, s. 297.

Proleter devriminin etkisinden sonra yeni düzenin dünyanın öteki kesimini öncelikle ekonomik alandaki başarılarıyla etkileyeceğine ilişkin Lenin'in öğütlerine sadık kalan Bulgar Komünist Partisi, gelişmiş sosyalizmi kurma yönündeki çabalarını her zaman hem ulusal hem de enternasyonal bir ödev saymıştır.

BKP MK'nin Nisan 1956'da yapılan tarihsel plenumu partinin yaşamında önemli bir olay olmuştur. Plenum, parti yaşamında Leninci ilke ve normları yeniden canlandırmış, partinin yenileyici Nisan çizgisini başlatmıştır. Bundan sonraki dönem, sosyalizm kuruculuğunun teorik ve pratik alanlarında yaratıcılıklarla dolu zengin bir dönem olmuştur ve bütün bunlar T. Jivkov'un yönetiminde partinin kolektif aklının ürünleridir. Burada sözkonusu olan kültür, bilim ve ekonominin toplumsal-devletsel lere göre yönetilmesine geçilmesidir, sosyalist mülkiyetin sahibi olan emekçi kolektifi ile bu mülkiyeti elinde bulunduran devlet arasında ilişkiler, değer yasasının nesnel geçerliliği ve sosyalizm koşullarında malpara ilişkilerinden amaca uygun bir biçimde daha iyi yararlanılması zorunluluğu, sosyalist demokrasinin daha da geliştirilmesi gibi önemli sorunlara ilişkin yeni mekanizmaların saptanmasıdır.

Bu ilkesel saptamalar ve bulgular, yani toplumu kurmada elde ettiğimiz bütün başarılar BKP'nin ulusal sorumlulukla enternasyonalist ödevini birleştirmesinin özgül bir ifadesidir. Bütün bunlar Bulgaristan'ın gelişmiş sosyalist topluma doğru hızla ilerlemesine, utkan sosyalizmin gelişmiş kapitalist ülkelerin işçi sınıfı ve emekçileri üzerinde, ulusal kurtuluş hareketlerine yaptığı etkinin artmasına yardım etmektedir.

Bulgar Komünist Partisi uluslararası komünist hareketin, sosyalist ülkelerin ve her şeyden önce de Sovyetler Birliği'nin zengin deneyiminden öğrenmektedir. Aynı zamanda bizim deneyimizin de kardeş partiler için, elbette onların somut, özgül ulusal koşullara uygun bir biçimde değerlendirilmesi sonucu, ideler, görüşler ve somut yaklaşımlar kaynağı olabileceğini sanıyoruz. Kimileri BKP'nin legal ve illegal dönemlerdeki devrimci pratiğinden, kapitalizme ve faşizme karşı yürüttüğü silahlı savaşım ve silahlı olmayan savaşım biçimlerinden, kimileri ise sosyalist kuruculuğu yönetmedeki bizim deneyimimizden dersler çıkarabilirler.

Kapitalist dünya ciddi ekonomik sarsıntılar yaşarken sosyalist Bulgaristan istikrarlı ve giderek artan tempolarla gelişmektedir. Bulgaristan ekonomisinde endüstri başı çekiyor ve toplumsal gelirin yüzde 68'ini ulusal gelirin de yüzde 58'ini bu sektör sağlıyor. Bilimsel-teknik ilerlemenin taşıyıcısı haline gelen elektronik ve elektro-teknik, makine yapımı, kimya sanayii, demir çelik üretimi, enerji dallarına öncelik veriliyor. Tarım sektörü bugün, 1939 yılına kıyasla üç kat daha fazla ürün veriyor, üstelik bu sektörde çalışanların sayısı iki kat azalmış bulunuyor. Bilim, kültür ve sağlık alanında da küçümsenmeyecek başarılar elde

edildi. Bulgar emekçilerinin yaşam düzeyi sürekli artıyor. Sosyalist demokrasi gelişiyor. Devletin giderek genel halk devletine dönüşme eğilimi çok daha belirginleşiyor.

Bugün ülkemiz, bilim ve teknolojinin başarılarından daha geniş ölçüde ve daha hızlı biçimde yararlanarak, sosyalist ekonomiyi entansifleştirmenin biçimlerini, yollarını ve araçlarını arıyor ve buluyor. BKP MK'nin Şubat (1985) Plenumu'nda kabul edilen programsal belgeyi, sosyalizmin üstünlükleriyle çağdaş bilimsel-teknik ilerlemeyi birleştiren bir platform olarak adlandırmak mümkündür.

Bulgaristan'da gelişmiş sosyalist toplum kuruculuğu, T. Jivkov'un da vurguladığı gibi, «bizim kanımıza göre uluslararası bir önem taşıyor. Olgun sosyalizmi kurma yolunda halkımızın elde ettiği başarılar komünist ülkelerin, reel sosyalizmin çekici gücünü artırıyor. Bununla birlikte bizim deneyimiz, *Sovyet örneğinin evrensel tarihsel öneminin, kapitalizmden sosyalizme geçişin ve yeni toplumu kurmanın temel yasalılıkları-nın genel geçerliliklerinin bir kanıtı oluyor.*»⁽⁵⁾

Sosyalist devrimin zaferi BKP ve Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin aktif dışpolitik eylemleri için elverişli olanaklar yarattı. Çok yönlü ve dinamik bir gelişme gösteren uluslararası durumun ciddi bir bilimsel analizi sayesinde böyle bir dış politika, kırk yıldır halkın çıkarlarına, yeni toplum kuruculuğu için gerekli olan barışçı dış koşulların yaratılmasına hizmet ediyor. Bununla birlikte bu politika sosyalizmin konumlarının, yeryüzündeki barış ve ilerleme güçlerinin güçlenmesine yardım ediyor.

BKP, kardeş devletlerle işbirliğine özel bir önem veriyor. Dünya sosyalist sisteminin belirmesiyle utkan işçi sınıfının ulusal müfrezeleri arasındaki ilişkiler yeni tip devletlerarası ilişkilere dönüştü. Bu ilişkiler bizim ilercici toplum düzenimizin özünden, kardeş halkların çıkar birliğinden kaynaklanıyor. Bunlar, her devletin egemenliğine ve bağımsızlığına saygı, sosyalist bütünleşmenin temel öğeleri olan işbirliği, karşılıklı yardım ve yoldaşça desteğin üstünlükleri temeli üzerine kuruluyor.

Halkımız, sosyalist kuruculuk alanındaki başarılarını, bugününü ve yarınını her zaman Bulgar-Sovyet dostluğunun gelişmesi ve sağlamlaşmasına bağlamış ve bağlıyor. Eylemdeki sosyalist enternasyonalizminin bir örneği olan BHC ile SSCB arasındaki ilişkiler, Dimitroff'un Sovyetler Birliği ile dostluğun Bulgaristan'ın dış politikasının temeli olduğuna ilişkin görüşlerinin ne denli doğru olduğunu açıkça gösteriyor.

Biz sosyalist topluluk üyesi devletlerin birbirlerine daha da yakınlaşmasını, ekonomik gelişme düzeylerinin eşitlenmesini yasal bir süreç olarak görüyoruz. Halkların nesnel çıkarları, dünya sosyalizminin çıkarları bunu gerekli kılıyor. Günümüz aşamasında kardeş ülkeler, ancak uluslararası sosyalist işbölümünü daha da yetkinleştirerek, yaşamın her alanında iş-

(5) T. Jivkov, Evrensel ve tarihsel zafer «Komünist», 1985, № 7, s. 105.

birliğini derinleştirerek başarıyla ve hızla ilerleyebilirler. Bulgar komünistleri bu yakınlaşma ve işbirliğinde, sosyalist ekonomik bütünleşmenin derinleştirilmesinde hem ulusal ödevleri hem de bir bütün olarak tüm topluluğun sorunlarını daha başarılı çözmenin koşul ve olanaklarını görüyor. Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) üyesi ülkelerin geçen yılın Haziran ayında Moskova'da yüksek düzeyde yapılan Ekonomik Toplantısı'nda kabul edilen kararlar sosyalist devletlerin ekonomileri arasındaki karşılıklı ilişkilerde nitel bakımdan yeni bir dönemi başlatmış oldu. Toplantıda kabul edilen «Barışın korunması ve uluslararası ekonomik işbirliği» başlığını taşıyan Deklarasyon'da, topluluk üyesi ülkeler arasındaki işbirliğinin daha da geliştirilmesi ve mükemmelleştirilmesi, uzmanlaşma ve kooperasyonun derinleştirilmesinin her ülkenin ekonomik ve sosyal ilerlemesine, her ülke halkının maddi ve manevi yaşam düzeyinin yükselmesine, sosyalist devletlerin gücü, birliği ve beraberliğinin daha da sağlamlaşmasına yardım edeceği»⁽⁶⁾ vurgulanıyor.

Bulgaristan'ın sosyalist topluluğa dahil oluşu ülkenin bağımsızlığının ve çokyönlü gelişmesinin temel koşullarından biridir. Bu olgu, ulusal çıkarların savunulması, dünya ölçüsündeki temel sorunların çözümüne ülkemizin de katılması, sosyalizmin dünya konumlarının güçlenmesine katkıda bulunması olanaklarını büyük ölçüde artırıyor. Bu yıl Varşova Antlaşması'nın süresinin uzatılması ise, bizim ulusal ve enternasyonal sorumluluğumuzu daha da artırıyor. Sosyalist ülkelerin gücü ve beraberliği dünya barışının korunmasının, dünya devrimci sürecinin gelişmesinin temel koşuludur. BKP, kardeş devletlerin her alanda birliğinin bundan böyle de güçlendirilmesini birincil görev saymaktadır.

Bazan sosyalist ülkeler komünistlerini, güya kendi ulusal ve devlet çıkarları uğrunda, neredeyse, sınıfsal yaklaşımdan vazgeçmeye, enternasyonalist ödevi feda etmeye hazır olma gibi ithamlarla suçlamaya kalkışanlar oluyor. Bu tür iddialar tamamen temelsizdir. Erteki komünist ve işçi partilerinin ödevleri ile sosyalist olmayan dünyada savaşım veren komünist ve işçi partilerinin ödevleri arasında ilkesel çelişkilerin olmadığı ve olamayacağı kanıtlamaya gerek yoktur. Bunlar da, ötekiler de uluslararası komünist hareketin, dünya devrimci sürecinin ayrılmaz parçalarını oluşturuyor ve bu sürecin daha hızlı gelişmesinde, emekçilerin yaşam koşullarının iyileşmesinde, yeryüzünde barışın korunması ve güçlenmesinde hepsinin de aynı ölçüde çıkarı bulunuyor.

Sosyalist ülkeler topluluğunun bir dizi kapitalist devlete olan karşılıklı yarara dayalı ekonomik ilişkilerinin bu ülkelerde, örneğin, yeni işyerlerinin açılması, işsizlerin ağır durumunu biraz olsun hafifletmek gibi olumlu sonuçlar yarattığı iyi biliniyor. Bu ilişkilerin gelişmesi, politik planda devletler arasındaki anlayış ve güven ortamının oluşması ve

(6) «Pravda» gazetesi, 16 Haziran 1984.

sağlamlaşmasına yardım ediyor. Bulgaristan, kapitalist ülkelerle ilişkilerini barış içinde yanyana yaşama ilkesi temeli üzerinde kuruyor ve bu ilkeyi sosyalizm ile kapitalizm arasında dünya ölçüsünde süregiden sınıf savaşının özgül bir biçimi olarak görüyor. Bu biçimi, dünya barışını korumak, yeryüzünde uygarlığı ve yaşamı korumak için bugün yaşamsal önemi olan bir gereksinim sayıyor.

Enternasyonalist yükümlülüklerine sıkı sıkıya bağlı olan BKP ve Bulgar devleti ulusal kurtuluşları için savaşan ve kendi bağımsızlıklarını savunan halklara moral-politik ve maddi yardımda bulunmaya devam ediyor. Burada söz konusu olan, birçok Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkesiyle ekonomik ve kültürel işbirliğidir, bu ülkelerin uluslararası ekonomik ilişkilerin adaletli ve demokratik temeller üzerinde yeniden düzenlenmesi yönündeki çabalarıyla dayanışmadır. Biz, devlet terörizminin her biçimini, ilan edilmemiş savaşların sürdürülmesini, toplum düzenini zorla değiştirmeyi amaçlayan saldırı girişimlerini, eski gerginlik ve çatışma odaklarının körüklenmesi ve bunlara yenilerinin eklenmesini kesinlikle yeriyoruz. Bulgaristan emekçilerinin önünde duran ertelenmez ulusal ödevlerin çözümü muazzam yatırımlar gerektirse bile, bizim bu ülke ve halklara destek ve yardımlarımız artarak devam etmektedir. Bu, Bulgar komünistlerinin enternasyonalizminin açık bir ifadesidir.

Savaşları halkların yaşamından söküp atmak, yeryüzünde sağlam, adaletli ve demokratik bir barışı kalıcı kılmak bugün uluslararası politikanın özünü oluşturuyor. Bu amaçla biz silahlanma yarışının durdurulması için, uzayın militarizasyonunu önlemek için, silahlarda indirim yapılması, birikmiş olan nükleer silahların yok edilmesi, tam ve genel bir silahsızlanmanın gerçekleşmesi için savaşıyoruz.

Ülkemiz emekçileri, emperyalizmin tutumu yüzünden bugün dünyayı tehdit eden savaş tehlikesinin ortadan kaldırılabilceğine inanıyorlar. Bunun koşullarından biri de, İkinci Dünya Savaşı'nın derslerini unutmamaktır. Gericiliğin, bundan 40 yıl önce sosyalizmi ortadan kaldırma yetenimleri tamamiyle bozguna uğramıştır. Dünyada bugünkü güçler dengesi koşullarında bu tür politikalar çok daha perspektifsizdir. SSCB ile ABD, Varşova Antlaşması Örgütü ile NATO arasındaki askersel-stratejik denge dünyadaki güçler dengesinin önemli bir ögesidir. Bunun içindir ki, kardeş sosyalist ülkeler varolan bu dengenin bozulmasına asla izin vermemeye kararlıdırlar.

Barış ile sosyalizmin birbirinden ayrılmaz olduğunu kanıtlamaya gerek yok. Bu, tarihsel bir gerçektir ve daha Ekim 1917'de ortaya çıkmıştır. Komünistler için barış, toplumsal ilerlemenin vazgeçilmez koşuludur. Bunun için, çağımızın etkin politik gücü olan dünya komünist hareketi halkların güçlü bir savaş karşıtı cephesini oluşturma yönünde aktif çaba harcıyor.

Komünist ve işçi partileri eylemlerini çok değişik ve özgül koşullarda

Yürütüyorlar. Her biri kendi politikasını, amaçlarını, yönelimlerini, savaşım biçim ve yöntemleri kendi başına hazırlayıp belirliyor. Partiler arasındaki karşılıklı ilişkilerin temelini proleter enternasyonalizmi, dayanışma ve karşılıklı yardımlaşma, her partinin bağımsızlığına saygı ve eşit haklılık, içişlere karışmama ilkeleri oluşturuyor. Bu ilkelere titizlikle uymak, yoldaşça işbirliğini geliştirmenin ve birliği pekiştirmenin gerekli koşulu oluyor.

BKP, ortak enternasyonal ödevlerinin boyutlarının genişlemesi ve bu ödevlerin daha da karmaşılaşmasıyla komünistlerin sorumluluklarının da arttığı, aralarındaki birlik ve beraberliğin çok daha büyük önem kazandığı görüşünü poylaşıyor. Biz şuna kesinlikle inanıyoruz ki, proleter enternasyonalizmi, onun sınıfsal içeriği hiç bir zaman ve hiç bir şekilde önemini yitirmemiştir ve hiçbir şeyle değiştirilmez; proleter enternasyonalizmi bugün de komünist hareketin en önemli ilkelerinden biri olarak kalmaya devam etmektedir. Günümüz koşullarında tüm antiemperyalist güçlerin barış ve sosyal ilerleme için savaşımında, geniş demokratik temelde enternasyonalist dayanışmayı güçlendirmeleri ve eylem birliğini sağlamaları yaşamsal bir önem taşıyor.

Komünist partileri arasında samimi bir ortamın yaratılmasına ve yoldaşça ilişkilerin kurulmasına, işbirliğinin tüm biçimleri, yani partilerarası bağların genişletilmesi, deneyim birikiminden karşılıklı yararlanılması, iyi niyetli tartışma ve danışmalara gidilmesi, uluslararası alanda ahenkli girişimlerde bulunulması biçimleri yardım ediyor. BKP, bu tür ilişkilerin geliştirilmesine büyük önem veriyor. Biz, SBKP'nin ve sosyalist topluluk üyesi öteki ülkelerin kardeş partilerinin zengin deneyiminden geniş ölçüde yararlanıyoruz. Bilindiği gibi, bu kardeş partiler arasında birbirlerini sürekli bilgilendirme, parti ve devlet çalışmalarının tüm yönlerini kapsayan geleceğe yönelik planlar konusunda görüş değiş tokuşunda bulunma pratiği iyice yerleşmiştir. Bu da, yeni toplum kuruculuğunun sorunlarının zamanında ve doğru çözümüne yardım ediyor.

BKP, kapitalist ve gelişmekte olan ülkelerin komünist ve işçi partileriyle, kimi ayrı konularda bazı görüş farkları olsa bile, aktif ilişkilerini sürdürüyor. Devrimci-demokratik partilerle işbirliğimiz de giderek genişliyor. Şunu da memnuniyetle saptayabiliriz ki, böylesi temaslar reel sosyalizme ilişkin çeşitli önyargıların aşılmasına, antisovyetizme, emperyalist güçlerin antisosyalist kampanyalarına karşı koyma gerekliliğinin kavranmasına yardım ediyor. Yaşam, sosyalist ülkelerde iktidarda bulunan partilerle sermaye dünyasında savaşım veren partilerin enternasyonalist işbirliğinin, bu partilerin eylemlerini zorlaştırmadığını, tersine onların eylemlerini sosyalizmin tarihsel üstünlüklerine ilişkin yeni kanıtlarla zenginleştirdiğini, ilerleme yolunda yeni olanaklar açtığını yadsınmaz bir biçimde doğruluyor.

BKP ve onun yönetiminin uluslararası eylemlerinin verimli bir biçimi de, Bulgaristan'ı ziyaret eden öteki ülkelerin komünistleriyle yapılmakta olan ayrıntılı ve somimi görüş değiş tokuşlarıdır. Sadece geçen yıl Todor Jivkov kardeş partilerden ve ulusal kurtuluş hareketlerinden 82 seçkin temsilciyle görüştü, BKP MK Politik Büro üyeleri ve MK Sekreterleri ise bu parti ve hareketlerin 200'den fazla temsilcisiyle benzer görüşmelerde bulundular. Partimiz delegasyonlarının ve çalışma gruplarının yabancı ülkeleri ziyaretleri sırasında değişik düzeylerde pek çok görüşme yapıldı. Bu tür buluşma ve temaslar, şüphesiz, komünistlerin enternasyonal işbirliğinin güçlenmesine yardım ediyor, BKP'nin Marksizm-Leninizm, proleter ve sosyalist enternasyonalizmi ilkelerine ardıcıl ve sarsılmaz bağlılığını ifade ediyor.

Kanımıza göre, şu ya da bu konulardaki kimi görüş ayrılıkları, özellikle barış için, emperyalizme karşı savaşın temel sorunları sözkonusu olduğu günümüzde, kardeş partilerin uyumlu eylemleri için bir engel oluşturmamalıdır. Üstelik, bu tür eylemler, tüm antiemperyalist ve savaş karşıtı güçlerin daha geniş temelde işbirliğini engellemediği gibi, bu işbirliğine günümüzün en önemli ve en canalıcı sorunlarına ilişkin olarak komünistler tarafından hazırlanan ortak ya da benzer konumlarda eylem platformu aracılığıyla katkıda bulunabilir.

Son yıllarda komünist ve işçi partilerinin bir dizi bölgesel toplantıları, uluslararası teorik konferanslar, sempozyumlar vb. yapıldı. Bunlardan önemli biri de, Bulgar işçi sınıfının büyük evladı Georgi Dimitrof'un 100. doğum yıldönümü nedeniyle ülkemizde yapılan konferans oldu. Bu görüşme ve konferanslar, dünya devrimci sürecinin giderek artan çok çeşitli sorunlarının kolektifçe ele alınmasının komünist hareketi için doğal ve yasal bir gereksinim olduğunu gösteriyor.

Bununla birlikte, ne ikili ne de çoktarafli ya da bölgesel toplantı ve görüş alış verişleri, kanımıza göre, kardeş partilerin genel forumu olan uluslararası danışma toplantısının yerini alamazlar. Lenin'in «tüm ülkeler işçilerinin kurtuluş uğrunda verdikleri savaşım, ancak uluslararası sermayeye karşı birlikte savaşıldığı zaman başarıya ulaşabilir»⁽⁷⁾ tezinin önemi günümüz koşullarında çok daha açıklık kazanıyor. Kapitalist dünyada ekonomik yaşamın enternasyonalleştiği koşullarda bugün, mali sermayenin uluslarüstü tekelleri emekçilerin yaşam düzeyine ve kazanımlarına yönelik düzenli eylemlerini gitgide genişletiyorlar. Tutucu, milliyetçi ve hatta faşist partiler de içinde olmak üzere burjuva partileri arasında demokrasi güçlerine karşı savaşta işbirliği eğilimleri güçleniyor. Emperyalizmin en saldırgan çevreleri sosyalist ülkelere, ulusal kurtuluş hareketlerine ve işçi sınıfına karşı uyumlu ve amansız bir kampanya, gerçek bir «haçlı seferi»ni başlatmış bulunuyorlar.

(7) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 2, s. 98.

Bu koşullarda, özellikle bir yandan, emperyalizmin saldđđan politikası yüzünden insanlıđđın üzerine bir n kleer yıkım tehlikesinin    t  ğ ,   te yandan da, sosyalist topluluđđın barıřđı girişimlerinin milyonlarca insanın savaşa karřđ aktifliđđini şimdiye dek g r  medik     de artırdığı bug  n, kom nrist ve iş i partilerinin uluslararası toplantısı değer bi ilmez bir rol oynayacaktır.

Halkların devrimci kazanımları kom nristlerin ardıcıl savaşımıyla sıkı sıkıya bağlıdır. İnsanlıđđın geleceđđi, onun   n nde duran sorunların   z  m , b  y k     de, kom nrist hareketin barıřđı koruma ve g   lendirme davasında rol ve katkısının artmasına bağlıdır. Bunun i in, kardeş partiler arasında dayanışma ve eylem birliđđinin derinleştirilmesi, birlik ve beraberliđđin daha da pekiştirilmesi, her zamankinden daha yakıcı, g  ncel bir sorundur. Yaşam, kom nristlerin sosyalistlerle, sosyal-demokratlarla, t  m ilerici parti ve akımlarla birlikte barıřđı ve uygarlıđđı korumak i in antiemperyalist, savaş karřđtı hareketlere daha aktif katılmasını gerekli kılıyor.

Kom nrist hareket i inde sorunlar ve zorluklar eskiden de vardı, bug  n de vardır. Ne ki, bunları aşma yolunda elde edilen zengin bir deneyim birikimi de vardır. Bu deneyim, tek doğru yolun tarihin sındıđđı proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde birlik ve eylem birliđđi olduđđunu a ık se ek ortaya koyuyor.

Uluslararası kom nrist ve iş i hareketinin yakın bir gelecekte dayanışma, birlik ve beraberliđđinin ortak devrimci davamızın g  ncel sorunlarına ve perspektiflerine yanıt verebilecek   k daha y  ksek ve   k daha etkili bi imler alacađđına inanıyoruz. Bulgar Kom nrist Partisi bu y  nde, ileride de var g   le  alışacaktır.

Emperyalizmin dayattığı borç köleliğine hayır!

Athos Fava

Arjantin Komünist Partisi (AKP) Genel Sekreteri

ABD emperyalizminin geliştirmekte olan ülkelere ve bu arada Latin Amerika'ya yönelik soyguncu politikası, geniş olarak bilinen ve dünya ülkelerinin çoğunluğunun tepkisini doğuran bir olgudur. Latin Amerika ülkeleri «büyük kuzey komşunun» eskiden beri ve alışılmış soyguncu eylemler ve ekonomik baltalama alanıydı. «Üçüncü dünya» halkları gibi bu cumhuriyetlerin halkları da, yalnız tekellerden aldıkları mal ve hammaddelere değerinden çok daha fazla para ödemekle kalmıyorlar, aynı zamanda eşitsiz mali ilişkiler ve en başta da köleleştirici borçlar sonucu kapitalist devletlerin ekonomik bunalımının ağır yükünü fiilen omuzlarında taşıyorlar. Latin Amerika'nın baş döndürücü bir biçimde yükselen dış borçları, 360 milyar dolar gibi astronomik bir rakama ulaştı. Emperyalizmin tuzagina düşen başlıca kurbanlardan biri de, bundan bir süre önce niteliksel yeni bir gelişme yoluna giren ve savaşın sivil kurumların yeniden kurulmakta olduğu bir ortamda sürdüğü benim ülkem oldu.

YENİ KOŞULLARIN ÖNE KOYDUĞU GÖREVLER

Arjantin'de R. Alfonsin hükümetinin askersel diktatörlüğün yerine geçmesinden bu yana birbuçuk yıl geçti. AKP, onu işbaşına gelmesinden hemen sonra burjuva-reformist ve farklı bileşimi olan bir hükümet olarak değerlendirdi, çünkü bu hükümette halka yakın olan yurtsever ve hatta antiemperyalist öğelerle birlikte oligarşi ve emperyalizmle uzlaşma kurumlarında olan sağcı çevreler de temsil ediliyordu.

Bugünkü kabine, bir yandan emperyalizm yanlısı gericilik, öte yandan da demokratik, ilerici ve emekçi katmanlar gibi ikili bir baskı altındadır. Olayların ileride nasıl bir yönde gelişeceği, hangi tarafın üstün geleceğine bağlıdır.

Partimizin giderek daha da açıklık kazanan politik doğrultusu, demokrasiyi kurmayı, onu güçlendirmeyi ve Arjantin'de devlet darbeleri sürecine son vermeyi amaçlıyor. Aslında, uygulanmakta olan bu çizgi, antioligarşi ve antiemperyalist güçleri birleştiren ve halk erkinin gerçek çekirdeğini doğuracak yetenekte olan Ulusal ve Sosyal Kurtuluş Cephesi'ni oluşturma savaşımıdır.

Komünist Partisi, bu görevin, diktatörlük rejiminden miras kalan derin bunalım koşullarında pratik olarak gerçekleşmesi için savaşıyor. Durum,

yukarıda sözü geçen sağ'dan ve sol'dan baskılara hedef olan hükümetin kararsızlığı ve bocalamaları nedeniyle daha da ağırlaşıyor. Özellikle oligarşi, yabancı tekeller, emperyalizme, en başta da ABD emperyalizmine bağlı yerli büyük sermaye ve aynı zamanda ABD, Pentagon, dışişleri bakanlığı ve elçiliği aracılığıyla bu hükümete ağır ve küstahça baskılarda bulunuyorlar. Bunlar, resmi çizginin, dış politikada olduğu gibi, aynı zamanda demokratik kurumların güçlenmesinin ve kişi özgürlüklerine saygı gösterilmesinin en olumlu yönlerini hiçe indirgemeye yelteniyorlar.

- Ülkede söz özgürlüğünün sağlanması ve yıkılan rejimin tüyler ürpertici canavarlıklarından sorumlu askeri cunta üyeleri hakkında adli soruşturma açılması iç ve dış gericiliği cılgına çeviriyor. Çünkü bu dava silahlı darbelerin ve ülke içinde devlet terörizmi pratiğinin esinleyicilerine karşı somut bir suçlamadır. Bundan başka gericilik, hükümetten, Orta Amerika'da içişlere karışmama ilkesinin korunması, «Contadora Grubu»-nun desteklenmesi ve son zamanlarda Reagan'ın Nikaragua'ya karşı ilan ettiği cinayet sayılabilecek moral dışı ekonomik ambargonun eleştirilmesi gibi olumlu tutumları başka yana çekerek dış politika çizgisinde kesin bir değişiklik yapmasını istiyor. Hükümetin, silahlanma yarışının önlenmesinde ve diğer devlet başkanlarıyla birlikte «yıldızlar savaşı»na karşı Delhi Bildiri'sinin imzalanmasında yansımasını bulan tutumlarının değiştirilmesine yönelik baskıların da ardı-arkası kesilmiyor. Arjantin'nin sosyalist ülkelerle ve en başta Sovyetler Birliği ile olan kültürel ve ticari ilişkilerinin önemli ölçüde genişlemesi de gericilerin hiç işine gelmiyor.

Ülkenin ekonomik ve sosyal yaşamında çok karmaşık bir durum oluşuyor. Yönetimin bu alanlardaki kararsızlığı ve ödünleri, özellikle onun sınıfsal niteliğini çok açık bir biçimde ortaya koyuyor. Bunlar, dış borçlar gibi, diktatörlüğün bıraktığı çok ağır ekonomik bir hastalıktan ileri gelmektedir.

YASALAŞAN SOYGUN

Dış borçlar sorunu, özgürlük ya da bağımsızlık gibi, Arjantin'in önünde duran seçeneğin çözümünün anahtarıdır. Komünistler için bu sorun yeni değildir. Bu sorunda da Malvin bunalımı döneminde olduğu gibi, ABD emperyalizmi ile Arjantin ulusunun çıkarları arasındaki çelişkiler yeniden son derece açık biçimde ortaya çıktı. Ve bu çelişkiler gerek Arjantin ve gerekse Birleşik Amerika hükümetlerindeki olası değişikliklere karşın kesinliğini koruyor.

Modernleşmenin ve bağımlılığı artırmanın yeni aracı olan dış borçlar konusu üzerinde bugün anakarada toplumsal güçler arasında gergin politik bir savaş sürüyor. Onun sonucu, hem Anayasaya uygun olarak

istikrarı ve hem de demokrasinin geleceğini önemli ölçüde etkileyecektir.

Yabancı kredi kuruluşlarına borçlanma, kendi açısından tüm sorunlarımızı keskinleştiren ve derinleştiren yeni sömürgecilik bağımlılığının yeni bir biçimini oluşturuyor. Ülkenin önüne iki perspektif çıkıyor. Biri bağımlı kalmak ve Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) baskılarına boyun eğmek, diğeri bu tefecilere gerektiği gibi karşı koymak, borç ve faizlerin ödenmesi süresinin on yıl ertelenmesini sağlamak. Halkın kabul edebileceği tek çıkar yol ikincisidir. Çünkü bu kurtuluşa giden yolu açmaktadır.

Komünistler için bu görev, bizim politik planımızla bağlıdır. AKP adayları önümüzdeki seçimlere yalnız demokrasinin korunması, sosyal adalet ve ulusal ve sosyal kurtuluş cephesinin kurulması belgeleriyle değil, aynı zamanda derhal moratoryum ilanı istemiyle katılacaklardır.

Arjantin'lilerin bugün nasıl ağır bir durumda bulunduklarını göstermek için çok rakama ihtiyaç yoktur. Ücretler, (Ulusal İstatistik Enstitüsü'nün verilerine göre aile harcamalarının yalnızca %30'unu karşılayacak durumdadır) en asgari ihtiyaçları bile karşılamaya yetmiyor. Sözün tam anlamıyla halk yığınlarının gelirlerini hiçe indiren enflasyonun yıllık artış hızı %1.000'i aşıyor. (1) İş gücü talebi yaklaşık %40'a düştü. Sanayi proletaryasının sayısı 500 bin kişi daha azaldı ve bugün 1 milyondan fazla emekçi ya tam ya da gizli işsizdir.

8 milyon yurttaş sefalet içinde yaşıyor. Yalnızca Buenos Aires ilinde (en zengin) 1,8 milyon çocuk gereği gibi beslenememektedir. Resmi verilere göre, 1970'te yuttaşlarımız arasında yoksulluk oranı %10 dolaylardaydı, bugün ise, bu rakam %30'dur. 1928'de kişi başına düşen gelir bakımından dünyada onuncu sırayı işgal eden Arjantin, bugün nasıl oluyor da 50'nci sırada bulunuyor? Bu durumu başlı başına değerlendirmek gerek. Teknoloji bakımından ve kimi yeni uygulamalar yapılan tarım üretimi de içinde, gelişmiş devletlerin gerisinde kalma süresi derinleşiyor.

Dış borçlar, içinde bulundukları bunalımın ve çılgın silahlanma yarışının sonuçlarının ağır yükünü başkalarının sırtına yıkararak, yerli oligarşinin eski ve yeni oluşumlarıyla birlik içindeki bağımlılığı artırmaya ve pekiştirmeye çalışan emperyalizm tarafından kullanılan bir araçtır. Bugün 30 milyonluk Arjantin'de kişi başına 1.600 dolar düşüyor.

Cumhuriyet son beş yıl içinde, yalnız faiz olarak 22 milyar dolar borç

(1) Hükümet, halkı her ne biçimde olursa olsun yatıştırmak için ve büyük umutlar doğuran geniş bir propaganda kampanyası başlatarak daha çok boyun eğmesini amaçlayan sözümona «enflasyonla savaş» adlı bir plan kabul etti.

ödemıştır. Bu rakam onun 1976'daki toplam borçlarından üç kat fazladır ve ülkemizde en büyük inşaat olan ve ülkenin çehresini değiştirmekle görevli olan «Parano Medio» gibi iki dev inşaatın değerine eşittir. (2)

Ancak, emperyalizmin ve yerli ortaklarının ekonomik yayılması bununla bitmiş olmuyor. Faizlerin ödenmesi için bizden her yıl istenilen 5,5 milyar dolara, dolandırıcı yöntemlerle para kaçırma gibi daha bir dizi ek ödemeler yükleniyor ki, sonuçta biz her yıl 4,7 milyar dolar kaybediyoruz. (3) 1947'de alacaklı bir ülke durumunda olan Arjantin, acımasızca bir soygun sonucu bugün dünyada en çok borcu olan ülkelerden biri haline gelmiştir.

Ulusal zenginliklerin uzun bir dönemdir yağmalanması, yüksek faiz hadleri, doların değerinin yüksek tutulması, gelişmekte olan ülkelerin (Arjantin de içinde) ihraç ettikleri hammaddelerin düşük fiyatları ile bunların ithal ettikleri hazır mamullerin fiyatları arasındaki büyük uçurumla daha da hızlanıyor. İşte ihraç mallarının fiyatlarının düştüğünü gösteren somut bir örnek: 1976-1977 yıllarında uluslararası pazarda bir traktör satın almak için 156 ton buğday gerekiyordusa, bu rakam 1984-1985 tarım yılında artık 270 tona çıkmış bulunuyor. Donatım, yedek parça vb. ithal mallarına gelince, buradaki mal alış-veriş koşulları çok daha hayret vericidir.

BU NASIL YAPILIYOR?

Gelişmekte olan ülkeler, adaletsiz duruma son verilmesine yardım edecek ve dünya ekonomik ilişkilerinde yeni bir sayfa açacak olan Uluslararası Yeni Ekonomik Düzen'in kurulmasını, ilerlemelerinin temel koşulu olarak belirlediler.

Dış borçlara karşı savaş, 1974'te Birleşmiş Milletler Örgütü'nce onaylanan Yeni Ekonomik Düzen'in kurulması için savaşın kopmaz bir parçasıdır. Onun başlıca amacı, yeraltı ve yerüstü zenginlikleri üzerinde ulusal egemenliği korumak, devletler arasındaki ekonomik eşitsizliğe son vermek ve gelişmekte olan ülkeler için bunların mali durumunu iyileştirmeye olanak verecek elverişli bir alış-veriş rejimi oluşturmaktır.

Silahlanma yarışının yükünü bizlere ödetmek istiyorlar. Benzeri bir politika, dış borç artışlarına doğrudan yansıyor. İşte ABD hükümeti, dev askersel harcamaların neden olduğu açığı kapatmaya yardım edecek olan

(2) Burada, Parana nehri üzerinde SSCB'nin teknik yardımlarıyla kurulmakta olan dev elektrik santrali sözkonusudur. (Not Red.)

(3) Bizim değerlendirmemize göre, bu rakam, elde edilen kârların dışarıya aktarılmasından, mal alış-veriş koşullarının kötüleşmesinden, dış ticaret belgeleri ve toprak rantı vb. üzerinde yapılan spekülasyonlardan oluşuyor.

dışarıdan gelir elde etmek için kredi hadlerini ve doların değerini bundan ötürü yükseltiyor. Bu gelirler 1984'te 391 milyar dolara çıkmıştı, değerlendirmelere göre, bu rakam 1989 sonuna doğru 597 milyar dolara ulaşacaktır. Birleşik Amerika işçi sınıfı da içinde, sosyalist olmayan dünya halkları Washington'un uyguladığı çılgınlık politikasına destek olarak her gün kendi gelirlerinden 1,5 milyar dolar ayırmak zorunda kalıyorlar.

Cumhuriyetimizin dış borçları, ABD mali sermayesinin eline, ekonomik politikanın uzun erimli yönelimlerini ve en başta da petrol, hizmetler, maliye vb. onun büyük gelirler elde edebileceği alanları (doğrudan ya da IMF kanalıyla) etkilemek için güçlü manivelalar veriyor. Alınan kredilerin çoğunluğunun kısa vadeli niteliği (bunların yarısı 1984-1986 dönemine kadar verildi) ve dayatılan koşulların yerine getirilmesinin olanaksızlığı, Arjantin'i sürekli borçların gözden geçirilmesi için görüşme isteminde bulunmaya zorluyor, bu da bağımlılığın giderek artmasına yol açıyor.

İMF'yle anlaşmalarla bağlı olan hiçbir ülke onun rızası dışında (başka bir deyişle ABD'nin onayı dışında) kendi ulusal para birimini bile değiştiremez. 1955'teki devlet darbesinden sonra IMF'ye katılan Arjantin de kendi para birimine ilişkin özgürce kararlar alamaz. Böylece İMF, daha kurulduğu günden başlayarak her zaman sermaye, en başta da ABD sermayesi yayılmacılığının (bugün özel bir güç olarak kendini gösteriyor) aracı olmuştur.

İMF herhangi bir ülkeyle anlaşma imzalamak için ileri sürdüğü koşullarda ücretlerin düşürülmesini, işsizliğin artmasını, iç tüketim kısıtlanarak ihracatın genişletilmesini, paranın değerinin düşürülmesini, korumacı önlemlerin kaldırılmasını, ekonomide devlet sektörünün sınırlandırılmasını ve millileştirmeye son verilmesini, sosyal gereksinimlere ayrılan harcamaların kısılmasını, yani sosyal alanlara, eğitim, sağlık vb. alanlara öngörülen yatırımların azaltılmasını istiyor.

Borç verme tekniği, birbirini izleyen bir sinsi «tuzaklar» sistemini oluşturuyor. Bu şöyle tanımlanabilir: Önce ülke borç yükümlülüklerini ödeyemez duruma düşüyor; bununla ilgili olarak ona aslında borç demek olan ve borçları daha da artıran «ara krediler» veriliyor; daha sonra borçluya karşı faizleri ödemek için gerekli olan kredilerin verilmesinde yeni ve daha ağır koşullar ileri sürülüyor... Enflasyon ve halk için daha büyük sıkıntılara sürüklenmek demek olan borç köleliğinin sonu gelmeyen halkalar zinciri böyle oluşturuluyor. Ücretlerin, enflasyon artış hızına orantılı bir biçimde artmasına izin vermemek için onlara uygulanan eşit olmayan «düzenlemeler» politikası da, bu mekanizmanın önemli bir parçası olarak hizmet görüyor.

Emperyalizmin bugünkü gelişme aşaması, sermayelerin devlet tara-

findan değil, genel olarak özel sektör tarafından ihraç edilmesiyle, bu arada yatırımların üretim alanına değil, özellikle mali işlere yöneltilmesiyle niteleniyor. Bu, başlıca alacaklıları kural olarak basit spekülasyonlarla uğraşan özel bankaların olduğu Arjantin için de geçerlidir. Örneğin, 1977–1982 döneminde borçların artışı, hiçbir mal, makina ve donatım satın almadan, öncelikle mali operasyonlar sonucu (% 90'dan fazla) meydana gelmiştir.

Borçların yaklaşık % 70'i devlet sektörüne düşüyor, üstelik krediler devlet işletmeleri tarafından güvence verilerek alınmıştır. Geriye kalan % 30'u özel sektöre aittir, üstelik borçların ödenmesini, sınıflandırma sigortası gibi bir yöntem uygulayarak devlet üzerine almıştır. Bu soygun mekanizması ve kredi verme yöntemi borçların artmasının ana faktörlerinden biri olarak ele alınabilir. Bugün ülkemizi kısıvrak bağlayan anlaşmalarla alınan borçlar 48 milyar 420 milyon dolara ulaşmıştır. Yıllık ulusal gelirin yaklaşık % 70'ine eşittir bu borç. Eğer, 1975'te borçların gayrisafi ulusal gelirin yalnızca % 10'na eşit olduğu gözönünde tutulursa, bu rakamın çok daha yürekler acısı olduğu görülecektir.

Özel sektör borçlarının önemli bir bölümü, elindeki sermayeyi dışarı kaçıran (başlıca ABD ve Batı Avrupa'ya) ve sözde bunları yabancı bankalar sağlamış gibi para yardımı biçiminde ülkeye geri getiren işletme ve kişilerin hayali kredilerinden oluşuyor. Vurguncular, iç pazarda çevirdikleri dolaplardan sonra bu sermayeyi borç ödemesi olarak ilan etmeden, yeniden dışarıya kaçırıyorlar. Bu yolla, 1982'ye kadar Arjantin Cumhuriyeti Merkez Bankası hesaplarına «katılmamış sermayenin çıkışı» olarak geçen 9 milyar 524 milyon dolar ülke dışına kaçırılmıştır. (4)

Öte yandan ekonomimiz, 1976–1983 döneminde Kanada, İspanya, ABD, Brezilya, Uruguay ve Paraguay'da mülk satın almak için harcanmış, ya da ABD ve Avrupa bankalarına yatırılmış bulunan yaklaşık 30 milyar dolar kaybetmiştir. Aslında Arjantin ekonomisi büyük kan kaybetmiştir. (5)

Neden IMF'nin yerli destekçileri borçların ödenmesinde ayak diyorlar? Çünkü, gerçekte onlar da alacaklıdır. Önce dışarıya sermaye ihraç ediyorlar ve sonra da bunları ülkemize garanti üzerine borç olarak veriyorlar. Başka bir deyişle, dış borçların bir parçası durumuna gelen kredileri, kendilerine bağışlamış oluyorlar. Onlar, borçların ödenmesi için devlet işletmelerinin satışını, petrolün keseneğe verilmesini öneriyorlar, sonuçta Arjantin toplumunun «tepesindekilerin» emperyalist tekeller ve büyük bankalarla birlikte dışarıda faiz ödemelerinden devamlı olarak kâr elde edebilmeleri için ülkeyi tümünden satışa çıkarıyorlar.

(4) Bak: «Clarín», 3 Temmuz 1983.

(5) Bak: «Tiempo Argentino», 4 Mayıs 1984.

Arjantin'in bugünkü ekonomi bakanı tarafından hazırlanan 1985–1989 döneminin ekonomik gelişme doğrultularında, borçların ödenmesi yalnızca teknik bir sorun olarak ele alınıyor. Soruna böyle bir yaklaşım, beş yıl sonra yalnızca borçların faiz hesaplarının 23,5 milyar dolara ulaşacağından ve buna daha 6 milyar dolar kâr payı ve lisans gibi ödemelerin de ekleneceğinden dolayı, korkunç sonuçlar doğurabilir. Oysa, belirtilen rakamın 25 milyar dolar gibi yalnızca bir bölümünün kullanılması bile, Arjantin'de devlet ve özel sektörde çalışan emekçilerin yıllık ücret giderlerini karşılayabilir. Bu 25 milyar dolarla gerçek ücretler ilerideki beş yıllık süre içinde $\frac{0}{100}$ 20 oranında artırılabilir. Geri kalan 4,5 milyar dolar ise, 750 bin yoksul ailenin konut sorunun çözümüne yetebilir. Bu resmi planın gerçekleşmesi durumunda ise, ülke yeni kredilere başvurmak, yani 5,6 milyar dolar yeni kredi aramak zorunda kalacaktır. Bunun sonucunda Arjantin'in borcu 50 milyar doları aşmış olacaktır.

MORATORYUM, YAŞAMIN DAYATTIĞI BİR ÇÖZÜMDÜR

Arjantin'in ünlü iktisatçıları ve resmi çevrelerin temsilcileri, IMF'nin isteklerine karşı onurlu bir tutum saptamak için önerilerde bulundular. Moratoryum uygulama istemi, önlerinde ya IMF'nin bağımlılığı artıran dayatmalarına boyun eğmeye devam etmek, ya da geçmişle ilişkileri kesmek gibi iki perspektifin açıldığı ülkemin ilerici güçleri arasında giderek daha çok taraftar buluyor.

Soruyu şöyle sormak gerek: Halkımız kendi için mi, yoksa ABD tekel-leri ve oligarşisi için mi çalışacak? Savaşım, bunalımın faturasını kimin ödeyeceği üstüne gidiyor. Bunu bugüne kadar olduğu gibi biz mi ödeyeceğiz yoksa onlar mı? Bu nedenle komünistler, IMF ile yapılan soyguncu anlaşmaların uygulanmasının önlenmesi gereğini ve köleleştirici borçların ödenmemesi için tüm borçluların birlikte hareket etmeleri, en başta da *hemen moratoryum uygulanması* zorunluluğunu belirtiyorlar. Biz komünistler, ister stand-by anlaşması, ⁽⁶⁾ ya da «ara krediler»in yardımıyla olsun, bugün tartışılmakta olan tüm yeni finansman yöntemleri süresinin, IMF dayatmalarından farklı bir şey olmadığı olgusundan hareket ediyoruz. Bununla ilgili olarak biz, *borçların on yıl süreyle ertelenmesini, bu süre içinde ne ana paranın ve ne de faizlerin ödenmemesini, serbest kalan gelirlerin ulusal ekonominin gelişmesine, ücretlerin artırılmasına, iş yerlerinin örgütlenmesine, sosyal gereksinimlerin karşılanmasına yöneltmesini öneriyoruz.*

⁽⁶⁾ IMF operasyonlarının bir biçimi olan stand-by anlaşmalarının ek kredileri, ödemeler dengesinin düzenlenmesinde ciddi güçlüklerle karşı karşıya gelen ülkelere veriliyor. Geniş bilgi için, Bak: «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi, 1983, № 6, s. 33. (Not Red.)

İMF «tavsiyeleri»nin ülke ekonomisini yıkacağı kesindir. Bunlara uyulması, diktatörlüğün bıraktığı ağır mirasın kabul edilmesiyle eşdeğerdir. Bu, yeni bir «güçlü hükümet» için, bilinçli olarak kaos yarattıktan sonra «düzeni sağlamak» amacıyla yeni bir devlet darbesi için ortam yaratabilir. Arjantin'in, IMF reçetelerinin uygulanması sonucu daha da artacak olan teknolojik geriliği, sosyal-ekonomik durumu son derece keskinleştirecektir.

Eğer faizlerin ödenmesine devam edilirse, o zaman iç yatırımlara ayrılan harcamalar azalacak, emekçilerin reel gelirleri düşecek, doların değerinin ve faiz hadlerinin yüksek tutulması sonucu enflasyon tırmanmaya devam edecek, vergi süreci halkın sırtına yeni bir güçle çökecek, işsizlik artacaktır. İç pazar, üretim artışı frenlenerek daha da daralacak, tekelci yoğunlaşma ise, çok sayıda küçük ve orta işletmelerin iflası ve kapanması sonucu daha da hızlanacaktır.

İMF'nin dayattığı «düzenleme politikası»nın izlenmesi, verimli devlet işletmelerinin tümden ya da bir bölümünün satılmasına, tarifelerin sürekli yükselmesine ve kamu hizmetlerinin pahalılaşmasına, iç kredilerin kısıtlanmasına, serbest işletmecilik ve «serbest pazar» adına çokuluslu tekellere ait şubeler ve büyük bir güce sahip olan yerli gruplar üzerinden devlet düzenlemeleri ve denetimlerinin kaldırılmasına yol açacaktır.

Biz, borçların ödenmesinin olanaksız olduğuna ilişkin çok geniş ölçüler alan görüşten hareket ediyor ve gerçekçi çözüm öneriyoruz. Burada gerçekçi olmayan yol, bizi bir tür faizlerin faizlerini ödemeye zorlayan kanımızın emilmesine yol açan borçların sürekli ve hızla artmasına götür-en arabaya koşulup kalmaktır.

Karşıtlarımızın en kötümser öngörülerinin tersine, «üçüncü dünya»nın ödeyeceği borçlar üzerine uygulanacak moratoryum, dünya çapında bir mali-ekonomik iflasa yol açmaz. Bu borçların başdöndürücü ölçülerine karşın, bunlar, gelişmiş kapitalist ülkelerin yıllık ulusal gelirlerinin %10'luk değerine bile ulaşmış olmuyorlar. Böylesi bir oran kaybı, onlar için onarılmaz olmayacaktır, ama bizim için ölüm demektir. Bundan başka, moratoryum dünya ekonomisini ve ticaretini iyileştirebilir, genellikle talebin azalmasında, enflasyon ve işsizliğin artmasında, yatırımların kısıtlanmasında yansımaları bulan borç birikimi sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yardım edebilir. Borçlar, ne kredi veren ülkeler ve satıcılar, hiçbir durumda borçlu ülkeler ve alıcılar için yaşamsal bir zorunluk değildir. Dolayısıyla bizim önerdiğimiz çözüm, ekonominin, üretimin, ticaretin canlanacağı, yeni işyerlerinin açılacağı için sanayice gelişmiş devletleri de ilgilendirecek yetenektedir.

Bütün bunlar, Latin Amerika ve tüm «üçüncü dünya» halklarının çıkarlarının, ABD ve öteki gelişmiş kapitalist devletler emekçilerinin Reagan'ın

politikasına ve çılıncı bir silahlanma yarışı yararına çalışan uluslar-ötesi tekeli kuruluşlara karşı verdikleri savaşlarla birleşmesini gözle görülür bir biçimde olanaklı ve zorunlu kılıyor.

Borçlar, borçluların olduğu gibi, kredi verenlerin de önünde politik bir sorun olarak duruyor. İşte bundan ötürü F. Castro yoldaş, kredi veren gelişmiş ülkelerin, Latin Amerika ve tüm «üçüncü dünya»nın özel bankalara olan borçlarının ödenmesi işini üzerlerine alabilecek durumda oldukları ve almaları gerektiğı sorununu gündeme getirdi. Bu, askersel harcamalar % 10–12 oranında kısıtlanarak yapılabilir. Sonuç olarak, ne yukarıda belirtilen devletlerin ekonomileri, ne de vergi mükellefleri zarar görmeyecektir.

Ancak böyle bir öneri, özel mülkiyet çıkarlarının, hatta borç veren ülkelerin ulusal çıkarlarıyla bağdaşmadığı bir avuç ABD ve İngiliz bankaları tarafından olumlu karşılanmıyor. Büyük özel bankalar, borçların dünya ekonomisine zarar verdiği gerçeğini tanıyorlar, ancak onlar en küçük bir ödün vermeyi bile düşünmüyorlar. Bu durumda şöyle bir soru sormak yerinde oluyor. Eğer borçlu ülkeler bunların hükümetleri özel borçların ödenmesini, bunları devlet borcuna dönüştürerek üzerlerine alıyorsa, neden kredi veren ülkelerin hükümetleri de kendi bankalarının borçlarını üzerine alsınlar?

Bizim moratoryuma ilişkin önerimiz, Latin Amerika ve tüm dünyanın birçok devlet yöneticisinin, toplumsal ve politik çevrelerinin zorunluluğunu belirttikleri soruna politik yaklaşımla uyum içindedir. Bundan başka moratoryum, kredi veren ülkelerin önünde de, bunların kendi hesaplarına göre, alınması olanaksız olan borçları kördüğümünün çözülmesine yar-dım edebilecek belirli perspektifler açıyor.

Önerdiğimiz moratoryum, ağır ekonomik bunalım ve ülkemizde büyük sıkıntılara katlanarak elde edilen demokrasinin yeniden kurulması göz-önünde bulundurulduğunda, bunun istikrarsızlığının nedenlerinin ortadan kaldırılmasına doğrudan yardım edebileceğı görülecektir. Arjantin Komünist Partisi'ne göre, benzeri kararların alınmasının, yığınların çıkış-larıyla desteklenen ve halkın istemlerini karşılamakla görevli olan alternatifli kurtuluş programıyla zorunlu bir düzen içinde kuvvetlendirilmesi gerekir. Bu, askersel darbeler yolunun önüne güçlü engeller koyarak, sıkça sözü edilen yurtseverlik temelinde ulusal birliği teşvik edebilir.

Eğer moratoryum ilan edilirse, Arjantin'in her yıl faiz olarak ödediğı 5,5 milyar dolarla ne yapılabilir? 2,3 milyon yoksul aileye daha birçok eşya ile birlikte yiyecek maddeleri sağlanmış olur. Biz, halkımızın kurban olduğu acımasız soygunun boyutları hakkında fikir edinmek için başka veriler de sıralayabiliriz. 1985'te faiz ödemelerinin tutarı, bugün 50 milyon

ton mısırın ya da 41 milyon ton buğdayın değerine eşittir. Başka bir deyişle ülkenin üç yıllık buğday ürününe, ya da beş yıllık mısır ürününe eşittir.

OLANAKLARIMIZ VE PERSPEKTİFLERİMİZ

İMF'ye karşı koymak gerekiyor, çünkü daha önce de belirtildiği gibi, Arjantin bugünkü koşullarda borçlarını ödeyecek durumda değildir. Böyle bir karşı koyuş, Cumhuriyet içinde ve uluslararası alandaki nesnel koşullar elverişli olduğu için, tümüyle olanaklıdır.

Ülkemiz, bunalım içinde olmasına karşın, yılda 70 milyar dolarlık üretim yapıyor. Moratoryum sonucu, gelirlerin bir kısmı serbest bırakılabilir ve sermaye yatırım normları % 20 ile % 25 oranında artırılabilir. Ulusal ekonomi, üretimde 14 milyardan 17,5 milyar dolara varan iç yatırım elde etmiş olur.

Arjantin'in birçok ortağı ile ticaret ilişkisi vardır. Onun sattığı malların % 10'unu Birleşik Amerika % 25'ini AET ülkeleri ve tüm geri kalanları, yani % 60-70'ini Latin Amerika devletleri ve sosyalist topluluk satın alıyor. Ancak Arjantin için baş ithalatçının Washington'un olmadığını (bu konuda konuşulmadığı için) çok az kişi bilir ki, bizim ithalatımızın yalnızca % 20'si ona, bu arada % 30-40'ı da Latin Amerika'ya düşmektedir.

Birleşik Amerika ve Batı Avrupa'dan yapılan ithalatın önemli bir bölümünü doğal olarak sanayi donatımı, yedek parçalar (kimya, metalurji ve sanayinin diğer dalları için) vb. üretim araçları oluşturuyor. Yaptırımlar durumunda ise, biz bu malların büyük bir çoğunluğunu Latin Amerika ülkelerinden, bağlantısız devletlerden, olası ekonomik ablukaların destek bulamayacağı bizim Batı Avrupa'lı ortaklarımızdan ve Arjantin'in olumlu ticaret bilançosu olan sosyalist ülkelerden sağlayabiliriz.

Emperyalizme gereken yanıtı vermek için biz büyük kaynaklara sahibiz. Örneğin enerjiyi ve gıda mallarını kendimiz sağlayabilecek asgari çabalarla bugünkü tahıl üretimini iki katına çıkarabilecek güçteyiz. Tüketim malları üreten sanayi ülkenin gereksinimlerini karşılıyor, son yıllardaki düşüşe karşın ağır sanayi dalları da oldukça yüksek bir düzeyde bulunuyor.

Arjantin Cumhuriyeti, önemli ölçüde ve değişik maden kaynaklarına sahiptir, devlet işletmeleri ise enerji, atom ve elektronik, iletişim, metalurji, petro-kimya, ulaşım ve ticaret alanlarında, mali sistemde stratejik konumlarını koruyor. Diğer yandan, son yıllarda görülen gerilemeye karşın, ulusun bağımsız gelişmesi için kullanılabilecek olan hazırlıklı, yetenekli teknik kadro potansiyeli de vardır. Küçük ve orta işletmeler (daha

önce başarılı sınavlardan geçmiş olan) ülke ölçüsünde bugünkü rollerini yükselterek, uyumlu biçimde öncü teknolojiyi kullanma, mal satın alma olanağına sahiptirler.

Bu anlamda, benzeri cinsten bir çalışma, Latin Amerika'nın birliği için daha elverişli koşullar yaratabilir. Açıktır ki, komünistlerin ileri sürdükleri görevler zordur. Ama bugünkü durum da ağırdır. Biz, tarihsel bir yol ayırımında bulunuyoruz ve Arjantin'in egemen bir ulus olarak geleceği söz konusudur. Eğer, 1810 Mayıs günlerinin liderleri bağımsızlık savaşının güncel sorunlarını çözerken, her şeyden önce güçlükleri öne çıkarmış olsalardı, sonuç ne olurdu? Eğer onlar öyle hareket etmiş olsalardı, ülke bugün de bir sömürge ülkesi olarak kalırdı. İkinci ve tam kurtuluş savaşının önemli bir parçası durumuna gelen dış borçlara karşı bugün verdiğimiz savaşıma da tarihin dersleri gözönünde bulundurularak tutum almak gerekir.

Bir yandan anayasal düzenin, barış, demokrasi ve özgürlüğün korunması, öte yandan İMF'ye karşı eylemler arasında sıkı bir ilişki vardır. Diktatörlük yıllarındaki borç yükü binlerce kişinin yaşamını yıktı. Bundan ötürü borçların ortadan kaldırılması ve demokrasinin güçlenmesi sorunları, halk kurtuluş hareketinin ayrılmaz bir parçasıdır.

Borçların yıkıcı sonuçlarıyla savaşırken biz, halkın çok zarar gördüğü enflasyona, vergilere, işçi ve memurların ücretlerinin düşmesine, işletmelerin kapanmasına, yöreler ve bölgelerde sağlık ve eğitim alanlarındaki ekonomik bunalıma vb. karşı yığın eylemleri örgütleme niyetindeyiz. Bu savaşımı «aşağıdan» başlatmak gerek. Bugün bizim baş düşmanımız İMF'dir ve emekçiler ona birleşik güçleri ve artan aktiflikleriyle karşı koymaya çağırılıyor. Ulusal ve sosyal kurtuluş cephesinin temellerini yalnızca böyle atabiliriz.

Kanımızca, moratoryum önerileri yığınların seferber edilmesine, demokratik güçlerin birliğinin sağlanmasına yardım edecektir. Bu yöndeki asgari program da, bizim görüşümüze göre, şu maddeler yer almalıdır. Dış ticaretin temel alanlarının devletleştirilmesi; özel bankaların mülleştirilmesi ve mal alış-verişi üstüne sıkı bir denetimin uygulanması; yeni bir vergi sisteminin temellerinin oluşturulması (en başta üretim yapılmayan topraklardan ve büyük çiftliklerden vergi alınması); tekellerin devlet soygununa son verilmesi; fiyatlar üzerinde geniş ve etkili bir halk kontrolünün ve sendikaların ve diğer toplumsal örgütlerin de katılımıyla devlet yönetiminin örgütlenmesi.

Biz, borç ödenmelerine karşı, tüm Arjantinlilerin birleşeceği geniş bir yurtseverlik hareketi kurulması çağrısında bulunuyoruz. Ana eksenini demokrasiyi koruma cephesinin kurulmasının oluşturduğu bu sorun, politik projemizin yetkinleşmesi ve yaşama geçirilmesi yolunda yeni

abaların gerektiği günümüzde, komünistlerin eylemlerinin merkezinde yer alıyor.

Borçlar sorunu yalnız Arjantin'i değil, tüm anakarayı ilgilendiriyor. F. Castro'nun da belirttiği gibi, bu sorun ekonomiktir, politiktir ve olayların gelişme düzeyine göre devrimci bir niteliğe bürünüyor. (?) Bunun czm için savaş, bugün L. Amerika lkelerinin önünde duran en önemli sorunlardan biridir. Kuşkusuz bu savaş, en geniş sosyal katmanların desteğini bulacak, San Marian ve Bolivar'ın hayal ettikleri anakarada birliğin kurulmasına yardım edecek ve gelişmekte olan ülkelerin kesin bağımsızlığı, dünyada daha adaletli ekonomik ilişkilerin kurulması için verdikleri genel savaşının bir parçası olacaktır.

(?) Bak, F. Castro. La impagable deuda externa de America Latina y del Fercer Mudo, como puede y debe ser cancelada y la urgente del Nuevo Orden Economico Internacional. La Habana, 1985.

Uluslararası ekonomik ilişkilerin normalleştirilmesi günümüzün dirimsel bir görevidir

Akademisyen Oleg Bogomolov

SSCB Bilimler Akademisi'ne bağlı

Dünya Sosyalist Sistemi Ekonomisi Enstitüsü Yöneticisi

Çağdaş dünyada önemli değişiklikler meydana geliyor. Yeni süreçler uluslararası ilişkilerin yapısını dönüşüme uğrattıyor. Bu süreçlerin hem politik gelişmenin hem de sosyalist ve kapitalist devletler arasında ekonomik işbirliğinin perspektifleri açısından tahlil edilmesi önemlidir.

Tüm dünyadaki durum hesaba katılarak bakıldığında bu süreçlerin hepsi de olumlu gözüküyor. Hatta bunlardan pekçoğu endişe yaratıyor. Dünya çapındaki olayların tek tek ülkelerdeki ve bölgelerdeki durumu etkilemeleri arttıkça bu endişe daha çok hissediliyor. Kapitalist ülkeler ile sosyalist ülkelerin ekonomik örgütleri arasında temelden farklılıklar olmasına rağmen çağdaş dünyada ekonomik yaşam uluslararasılaşıyor ve karşılıklı bağımlılık artıyor. Ne yazık ki, emperyalist devletlerin, özellikle Birleşik Amerika'nın ekonomisinin bünyesinde bulunan olumsuz eğilim ve çelişkiler de uluslararasılaşıyor.

Saldırgan emperyalist çevrelerin, öncelikle de ABD emperyalizminin tutumu yüzünden uluslararası gerginlik çok ciddi boyutlara yükseldi ve dünya çapında bir termonükleer çatışma tehlikesi arttı. Farklı toplumsal sistemlere sahip ülkeler arasında iş alanında işbirliği yapmak için belirsiz ve istikrarsız bir hava doğdu. Çatışma ve askersel üstünlük sağlama çizgisini benimseyen militaristler kendi dış politikalarını ve ülkeleri dışındaki ekonomik çıkarlarını kaba kuvvet zoruyla korumak amacıyla silahlanma yarışını kamçıladılar. Bunların hepsi uluslararası ilişkilerin istikrarsızlaşmasına, geniş fonların üretim alanından uzaklaşmasına, toplumsal ilerlemenin yavaşlamasına ve uluslararası ticaretin gelişmesinin olumsuz yönde etkilenmesine yolaçıyor.

Yumuşma karşıtı süreçler iki ayrı sosyal sistemin üyesi devletler arasındaki ekonomik işbirliği ile uzlaşmaz durumdadır. Ve burjuva iktisatçıları bile bu olgunun şu ya da bu ölçüde bilincindedirler. (!) Yumuşmanın ekonomik ve politik faktörleri karşılıklı olarak birbirlerini belirliyor.

(!) FAC'den Jürgen Nötzold güvenlik politikası konusunda bir anlaşmaya varılmadığı sürece, EYK ülkeleri ile ekonomik bağların politik açıdan bir anlamı olup olmayacağı konusunda Batı ittifakı içinde bir tartışmanın sürüp gittiğini belirtiyor (Europa, Archiv, 1984, № 14, s. 438).

Bununla birlikte kuşkusuz ki, son sözü politika söylüyor. Bundan ötürü uluslararası politik havada bir düzelme olmadan sosyalist ülkeler ile kapitalist ülkeler arasındaki ticaretle de önemli bir gelişme olacağı düşünülemez. Ama uluslararası ekonomik bağlar sisteminin kendisi de gelişme gösteriyor. Gezegenimizdeki devletlerin çoğu, özellikle gelişmekte olan devletler, sosyalist dünyanın çıkarlarına da belirli ölçüde zarar veren bu istikrarsız durumun ceremesini çekiyorlar.

Savaş sonrasındaki en ciddi bunalım olan 1980–1983 bunalımından sonra bazı kapitalist ülkelerin ekonomisinde belirli bir canlanma görüldü. Ama bunalımın etkileri aşılmış olmaktan uzaktır. 1984 yılında Ekonomik İşbirliği ve Gelişme Örgütü (OECD) ülkelerinde sanayi üretimi 1979 düzeyini ancak aşabildi. İki yıl süren bir azalmadan ve durgunluktan sonra dünya ticaret hacmi sabit fiyatlarla yeniden artmaya başladı.

Bütün bu nedenlerden ötürü işsizlik geçtiğimiz 40 yıldaki en yüksek düzeyde bulunuyor ve müzmin ve patlayıcı bir sorun oluşturuyor. Kapitalist dünyada enflasyon süreçleri biraz yavaşladı, ama OECD ülkelerinde tüketim fiyatları artmaya devam etti. OECD ülkelerinin ekonomik perspektiflerini doğru bir şekilde değerlendirmek açısından yatırım faaliyetlerinin durumu özel bir önem taşır ve yatırımlar Avrupa'da hâlâ güçsüzdür. Bu özellikle varolan üretim kapasitelerinin kullanıma düzeyinin düşüklüğünden ileri gelmektedir. Kârların belirli bir ölçüde artmış olmasına rağmen verimlilik tarihteki en düşük düzeye inmiştir. Yüksek banka faizi oranlarının varlıklarını korumaları, sabit sermaye yatırımı yerine mali alana yatırımın hâlâ tercih edildiği anlamına gelmektedir.

Bu olgular karşısında dünya kapitalist ekonomisinde başlayan canlanmanın kalıcılaşacağını ummak güçtür. Burada çok sayıda ve karmaşık sorunların kapitalist dünya ekonomisi üzerindeki baskı yaptığını da hesaba katıyoruz. OECD'nin kendi üyeleri için yaptığı tahminlerde bile ekonomik gelişme oranlarında yeniden belirli bir düşüş görülüyor.

Askersel harcamalardaki artış ise endişe vericidir. Askersel harcamalar emperyalist merkezlerde öylesi oranlara vardırılmıştır ki, sadece uluslararası güvenliği değil, aynı zamanda uluslararası ekonomik ilişkileri de tehdit eder duruma gelmiştir.

ABD parasının özel bir rol oynadığı uluslararası mali sistemin istikrarı bozulmuştur. Silahlanma yarışı ve askersel üstünlük sağlama çizgisi ABD bütçesine ağır külfetler yüklemiş, büyük bütçe açıkları daha çok devletin borçlanmasıyla karşılanır olmuştur. Devlet borçlarının rekor düzeye ulaşması banka kredi faizlerinin olağanüstü yükselmesinin ve Amerikan dolarının fiyatının yapay bir şekilde yükselmesinin ardında yatan ana nedendir. ABD Merkez Bankası'nın yüksek faiz oranlarını sürdürme politikası ülkeye sermaye akımına yol açmakta ve diğer devletleri de sermaye

akımını önlemek için faiz oranlarını yükseltmeye zorlamaktadır. Bütün bunların sonucunda ortaya çıkan durum ise hiç de sanayi yatırımlarını cesaretlendirecek türden değildir. Ve doğal olarak bu, ekonomik büyüme hızının yavaşlamasına yol açmaktadır. Ekonomik gelişme hızının yavaşlaması da ABD'nin bütçe açığı sorununu ayrıca daha vahimleştiriyor. Çünkü devlet borçlarının faizleri hızla artıyor, toplam harcamaların beşte biri kadar bir tutara yaklaşıyor.

Dolar kurunun yüksekliğinin ABD dışsatım mallarının rekabet gücünü azaltması ve dış alım mallarını ucuzlatması ABD dış ticaret ve ödemeler dengesi açıklarının sürekli artmasına yol açıyor. ABD yönetimi bu açıkların yaklaşık yarısını ülke dışına yansıtmaya çalışıyor. Ama dolar kurunun düşürülmesi girişimleri bile Amerika'ya yabancı sermaye akımını önlemiyor. Çünkü Birleşik Amerika'da yatırılan sermayenin getirdiği kâr diğer bütün ülkelerdekinden daha yüksektir. Kaldı ki, ABD vergilendirme sisteminde yapılan son değişiklikle yabancı yatırımcıların kazançları vergi dışı bırakıldı. Birleşik Amerika'ya akan paranın büyük kısmı üretici olmayan amaçlarla banka ve sigorta alanına yatırımlarda kullanılıyor. Ve kuşkusuz bu da sağlıklı bir ekonomik gelişmedir.

ABD'deki büyük dış ticaret açığının başka ülkelerden Birleşik Amerika'ya mal ihracını artırarak, bu ülkelerin ekonomilerinin canlanmasına yol açtığı görüşünü kabul etmek pek güçtür. Gerçek olan dış satımcı ülkelerden tek yanlı olarak dışarıya kaynak aktığı ve bunun da bu ülkelerdeki sabit yatırım miktarını azalttığıdır. Bunun yanı sıra dolar kurunun yapay bir şekilde yüksek tutulması Birleşik Amerika'yı dünyanın geri kalan kısmına enflasyon ihraç eder duruma getirmiştir. Çünkü alıcılar enerji kaynakları gibi fiyatı dolarla ölçülen dışalım mallarına gittikçe daha fazla ödeme yapmak zorundadırlar. Pekçok politikacı ve iktisatçı büyük para tutarlarının Birleşik Amerika'ya akıtılmasının ve dışalım maliyetlerinin artmasının Batı Avrupa'da gelişme hızını yavaşlattığı ve yığınsal işsizliğe yol açtığı kanısındadırlar. Fransa Sanayii Yeniden Yapılandırma ve Dış Ticaret Bakanı E. Cresson kısa bir süre önce şu açıklamayı yaptı: «Amerika'nın Avrupa sermayesini Birleşik Amerika'ya çeken para politikası bizim yatırım yapmamızı ve bunun sonucunda ekonomimizi ve sanayimizi modernleştirmemizi engelliyor». ⁽²⁾ «Monde diplomatique» şöyle yazıyor: «İstemedikleri halde ABD ekonomisinin yeniden canlanmasına yardımcı olma şerefi Avrupa'ya ve «üçüncü dünya'ya bahşedildi». ⁽³⁾ Biz de şunu ekleyelim: Bunun yanı sıra ABD'nin o dev silahlanma programına fon sağlama gibi tartışma götürür bir onur da bahşedildi.

Eğer bu mali mekanizmaların uzun bir süre işlemesine göz yumulursa,

⁽²⁾ «Newsweek» 18 Şubat 1985, s. 52.

⁽³⁾ «Monde diplomatique», Haziran 1984, s. 13.

kapitalist dünyadaki bütün devletler için ciddi sonuçları olacak bir patlamaya yol açacaktır.

Bu koşullarda, gelişmekte olan ülkelerin dev boyutlara varan borçları (Dünya Bankası'nın tahminlerine göre 1984 sonunda 900 milyar dolar) özel bir tehlike oluşturuyor. Bu ülkeler dış borçlarını ödemek için her yıl 150 milyar dolardan fazla para veriyorlar. Borçlu ülkelerin dışsatım gelirlerinin % 50'sinden fazlası borç ödemelerine gidiyor (Bu, 1979 yılında «sadece» % 36 idi).⁽⁴⁾ OECD ülkelerinden gelişmekte olan ülkelere kredi, sermaye yatırımı ve devlet yardımı biçiminde yapılan net kaynak transferi yurtdışında net bir para akışına yol açtı.⁽⁵⁾ Bu da «üçüncü dünya»nın zaten sınırlı olan ekonomik gelişme olanaklarını daha da daralttı.

Dünya kapitalist ekonomisindeki uluslararası finans mekanizmaları gelirlerin emperyalist devletlerin çıkarına bir şekilde yeniden dağıtılmasında kullanılan güçlü bir araç durumuna geldi. Borçlanan gelişmekte olan ülkeler ise köleleşmiş bir duruma geldiler. Bu ülkelerin ödeme olanakları artmıyor. Çünkü dışsatım gelirlerini artırma girişimleri hemen aşılmaz engellerle karşılaşılıyor. Aslında bu ülkelerin ilk yapmaları gereken şey, kendilerini önde gelen kapitalist devletlerdeki gerilemenin etkisiyle içine yuvarlandıkları ciddi ekonomik bunalımdan kurtarmak, yüksek ekonomik gelişme hızlarına ulaşmak, başta mamul maddeler olmak üzere dışsatıma yönelik üretimlerini artırmaktır. Bu ülkelerin ulusal sanayilerini koruyup geliştirmek için makine, donatım, yedek parça ve gerek dışalımını genişletmeleri gerekiyor. Oysa dış borç ödemenin yükü ve dışsatım gelirlerinin giderek azalması bu ülkeleri aksi yönde, dışalım-ları azaltmaya doğru itiyor. Öte yandan talebin düşmesi ve ticaret fiyatlarının kötüleşmesi gelişmekte olan ülkelerin dışsatımını olumsuz yönde etkiliyor. 1980 ile 1983 arasında bu ülkelerin dış ticaretinde % 26 dolayında bir düşüş görüldü. ABD'li iktisatçı W. Klein, 1981 ve 1982 yıllarında bu ülkelerin sadece ihraç ettikleri yakıt ve hammadde fiyatlarının düşmesi sonucu 79 milyar dolar yitirdikleri tahmininde bulunuyor.

Küba Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Fidel Castro «Excelsior» gazetesine verdiği demeçte «üçüncü dünya»nın dış borçlarını ödeme yeteneği sorununu Latin Amerika bölgesi çerçevesinde tahlil ediyor ve bütün hesapların ve her türlü ekonomik, politik, tarihsel ve moral değerlendirmelerin «Latin Amerika'nın dış borçlarının ödene-meyeceği ve silinmesi gerektiği sonucuna vardığını» vurguluyor.⁽⁶⁾ Kredi

(4) Birleşmiş Milletler 3. Gelişme Onyılı Uluslararası Gelişme Stratejisinin Gözden Geçirilip Değerlendirilmesi UN OC.4/39/115 E/1984/49, s. 9.

(5) Dünya Bankası'na göre özel kaynaklardan «üçüncü dünya» ülkelerine yapılan net sermaye transferi (1981 yılında yaklaşık 16 milyar dolar) yurtdışına net bir para akışına yol açtı (1982 yılında 7 milyar dolar).

(6) «Granma», 30 Mart 1985.

açan devletlerin askersel harcamalarında %10–12 arasında bir kısıtlama yapmaları ve bu kaynağın gelişmekte olan ülkelerin dış borçlarının karşılanmasında kullanılması bu soruna akla uygun bir çözüm olabilir.

Korumacılık zaten müzminleşmiş olan mali ve parasal sorunları daha da içinden çıkılmaz hale getiriyor. Çok geniş boyutlar alan korumacılık günümüzde artık sadece gümrük duvarları şeklinde ortaya çıkmıyor. Günümüzde korumacılık çok daha karmaşıklaşmış ve çok daha değişik biçimler almıştır. Bunlar arasında ithalat kotalarının «gönüllü» ihracat sınırlamalarını ve katı ayarlamaları sayabiliriz. Sanayileşmiş kapitalist ülkelerin ulusal gelirlerinin %3 ile %5'ini kendi üretici ve ihracatçıları yatıştırmak için harcadıkları tahmin ediliyor. Üretici ve ihracatçıları dış rekabete karşı koruma çabaları başlangıçta sadece tarım alanında görülmüyordu. Bugün ise çok sayıda sanayi dalını kapsıyor.

Bunların başında hızlı teknik gelişmenin ya da dar görüşlü teknik ve ekonomik politikaların sonucu büyük güçlüklerle karşı karşıya kalan üretim dalları geliyor. Bunlar arasında metalurji, otomotiv, lastik sanayi, gemi yapımı, dokumacılık gibi «eski» sanayi dalları ve elektronik ev eşyaları gibi modern sanayi dalları da yer alıyor. «Times of India» gazetesi sanayileşmiş ülkelerin gelişmekte olan ülkelere ithalatlarını liberalize etmeleri gerekliliği konusunda vaazlar verdiklerini, oysa kendilerinin pazarlarını gelişmekte olan ülkelere gelen ihracat mallarına kapamak için gümrük ve gümrük dışı kısıtlamalara gittikçe daha sık başvurduklarını yazıyor. (7) Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinden gelen ihracatın yaklaşık %40'ı, sosyalist ülkelere gelen ihracatın ise daha da büyük bir kısmı çok çeşitli kısıtlamalarla karşı karşıya kalıyor.

Korumacılığa niçin başvuruluyor? Çoğu zaman korumacılığa işsizliği önlemek için başvurulduğu söyleniyor. Oysa gerçekte böyle değildir. Aslında korunan sanayi dallarında işsizliği artıran modern teknolojilerin kâr amacıyla kullanıma sokulması, alışlagelmiş bir şeydir.

Mali ve sanayi bakımından güçlü kapitalist devletlerin dünya ekonomisi üzerinde egemenliklerini kurmak ve eskiden sömürge olan çeper ülkelerini sömürmek için korumacılığa başvurmalarının halkı gösterilecek bir yanı yoktur. Emperyalizmin gelişmekte olan ve sosyalist ülkelerle ticaretinde başvurduğu çeşitli ayırıcı önlemler dünya ekonomisinin daha sağlıklı bir hale getirilmesi ihtiyacıyla açık bir çelişki içindedir. Politik baskı yapmak amacıyla ticaret yasakları, kredi ve teknolojik ablukalarına başvurulması özellikle kabul edilemeyecek bir şeydir. Ama yine de Birleşik Amerika ve onun etkisi altındaki öteki NATO ülkeleri sürekli bu metodlara başvurmaya devam ediyorlar.

Oysa emperyalist devletler gelişmekte olan ülkelerle ve sosyalist devletlerle varolan, kimi ekonomik, değişik kanallarını tıkamakla kendi ihra-

(7) «Times of India», 12 Haziran 1984.

cat olanaklarını daraltıyorlar ve önemli pazarlardan yoksun kalıyorlar. Gerçekten, çetin ekonomik bunalımın etkileri aşılmış olsa bile, Birleşik Amerika, Batı Avrupa ve Japonya'nın gerek gelişmekte olan devletlerle, gerekse sosyalist devletlerle dış ticaretlerini artırmaya büyük ölçüde ihtiyaçları vardır.

Ekonomik ve politik güçlerin dizilişinde, dünya üretimin yapısında ve coğrafyasında ve teknik temellerinde meydana gelen başlıca değişiklikler uluslararası ekonomik ilişkileri etkiliyor.

Birincisi, savaştan önce metropol ülkelerle sömürgeler arasındaki ticaret önde gelirdi. Son kırk yılda ise, sanayileşmiş kapitalist ülkeler arasındaki ticaret öne geçti. Sosyalist ülkelerin dünya sanayi üretimindeki payları bunun üçte birini aşmış olmasına karşın, dünya ticaretindeki payları aynı oranda artmadı. Gelişmekte olan ülkelerin dünya sanayi üretimindeki payının % 9 olmasına karşılık bu ülkelerin dünya ihracatındaki payları dalgalanma gösterdi (1960'da % 21, 1970'de % 17, 1983'de 25 idi), son dönemde ise düştü.

İkincisi, Birleşik Amerika, Batı Avrupa ve Japonya'nın gerek ekonomik, gerekse ihracat potansiyellerinde önemli değişiklikler olduğu açıktır. Savaş sonrası ilk yıllarda dünya kapitalist ekonomisinde tek bir merkez vardı. Şimdi ise, birbiriyle rekabet halinde olan dünya çapında üç merkez var. 1970'lerin ikinci yarısından sonra bu merkezlerden Batı Avrupa'nın ekonomik gücünde görece bir zayıflama eğilimi ortaya çıktı.

Üçüncüsü, bilim ve teknik alanlarında hızlı ve önemli gelişmeler oluyor ve bunlar etkilerini dünya ekonomisi üzerinde gösteriyor. Elektronik, robotlar ve manipülatörler, atom enerjisi, uzay teknolojisi ve jet uçakları, hassas ve olağanüstü dakik kontrol ve ölçü aletleri, yeni gereçler, bioteknoloji üretimde taşımacılık ve iletişimde devrime doğru gidilmesine yol açan, emek üretkenliğini artıran ve yaşam düzeylerinin önemli ölçüde artması için yeni olanakların önünü açan teknolojiler arasında sayılabilir. Bilimsel-teknik yaratıcılığın en modern, en ince tezgahı geçmiş ve en yoğun ürünü olan mallar gerek ulusal ekonomiler, gerekse dünya ekonomisi açısından olağanüstü önem kazanıyor.

Kapitalist dünyada yüksek teknoloji gerektiren ürünlerin üretimi ve ihracatı gittikçe daha fazla en gelişmiş kapitalist ülkelere yoğunlaşıyor. Çok sayıda geleneksel ve az kâr sağlayan üretim dalları, özellikle çökmekte olan ya da çevreyi kirleten üretim dalları ise giderek çeper ülkelere, gelişmekte olan ülkelere aktarılıyor. Bunlar arasında dokuma, petrol ve enerji kompleksi, metalurji, kimya, makine ve elektronik alet yapımı, vb. gibi sanayi kollarını sayabiliriz. Bazı «üçüncü dünya» ülkelerinin ihracatının % 60'ını deri, giyim eşyası, radyo ve fotoğraf makineleri, elektrikli ev aletleri, iletişim araçları, seyahat ve spor malları, oyuncağlar ve süs eşyaları oluşturuyor.

Üretim kapasitelerinin bir kısmının sanayileşmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere kaydırılması keyfi bir şekilde yapılmaktadır ve bu işte gelişmekte olan ülkelerin dirimsel çıkarları hiç bir şekilde göz önünde tutulmamaktadır. Kararlar ilgili hükümetler yerine bir çokuluslu tekelin kendisi tarafından alınmaya bağlanalı beri büyük emperyalist devletlerin ve gelişmekte olan ülkelerin ekonomilerindeki sözümona yeniden sanayileşme tamamen birbirinden kopuk bir şekilde oluyor. Bu ise rasyonel bir işbölümü sağlanmasını engelliyor ve işbölümünün piyasa güçlerinin faaliyetlerine uygun bir şekilde oluşturulmasına ters düşüyor. Bu nedenle «yeni sanayi devletleri»nin ortaya çıkması dünya kapitalist piyasalarındaki rekabet kavgasını daha da kızıştırıyor.

Dördüncüsü, ucuz işgücü bu tip ülkelerin ihracatlarının gizli bir şekilde artmasının ana ekonomik önkoşuludur. Oysa otomasyon, robot kullanımı, enerji tasarrufu yapan teknolojiler ve benzeri gibi bilimsel-teknik devrimdeki en son gelişmeler bu faktörü önemli ölçüde zayıflatıyor ve sonuçta gerek dünya sanayisinin gerekse dünya ticaretinin yapısında önemli değişikliklere yol açıyor. Bugün kendi ekonomilerini yeniden yapılandırma sürecinde olan kapitalist devletler otomatikleşmenin gereksiz kıldığı işgücüne yeni iş alanları yaratma gereksinimiyle karşı karşıyadırlar.

Beşincisi, uluslararası ticarette yakıt ve hammadde payının giderek düşmesi yeni madeni eşya ve teknoloji değişimine yol açtı. Hizmetler ihracında da hızlı bir artış görülüyor. Üstelik bunların çoğu taşımacılık, sigorta, haberleşme, turizm gibi geleneksel hizmetler değil, donatım kiralama, bilgisayar ve veri işleme hizmetleri, kilit projeler hazırlama ve mühendislik, çeşitli danışma servisleri, lisans satımı gibi yeni tip hizmetlerdir. Birleşik Amerika'nın ihraç ettiği hizmetler günümüzde bu ülkenin toplam ihracatının % 40'ını oluşturuyor.

Dünya ekonomisinde taşıma, haberleşme, veri işleme, bankalar, değerli kağıt borsaları, depolama ve benzeri gibi alt yapının rolünün gittikçe artmasıyla bu gelişmenin çelişkili niteliği giderek daha açık olarak görülmeye başlıyor. Bu gittikçe kapitalist dünyanın önde gelen ülkelerinde yoğunlaşıyor. Aracılık işlevlerinin ithalat ve ihracattan daha büyük boyutlarda tekelleştirilmesi ile çokuluslu tekeller gerek üretimde gerekse tüketimde muazzam bir güce sahip oluyorlar. Ve bu pek çok ülkenin çıkarları pahasına yapıyor. Halen çokuluslu tekellerin dünya ticaretinin üçte birinden fazlasını kontrolleri altında tuttukları ve gelişmekte olan ülkelerin ihraç ettiği hammaddelerin üçte birini ve mamul maddelerin de önemli bir kısmını alıp sattıkları tahmin ediliyor.

Bilimsel-teknik ilerlemeyi insanlığın ortak bir kazancı durumuna getirmek için çaba göstermek gayet doğaldır. Fakat halen bilimsel-teknik devrimin sonuçları eşitsiz bir şekilde dağılıyor. Sanayileşmiş kapitalist

lkeler modern bilimsel ve teknik olanakların kendi ellerinde yoğunlaş-
masından gittikçe daha fazla çıkar sağlıyorlar. Gelişmekte olan ülke-
lerden «beyin göçü» önemli boyutlara ulaşmıştır. Bu da emperyalist dev-
letlerin bilimsel-teknik ilerlemenin meyvalarını tek yanlı olarak kendi
mülkiyetlerine daha fazla geçirmelerine önemli ölçüde yardımcı oluyor.

Bunlar günümüzde büyük ölçüde istikrarsız olan ve gelişmesinin çeliş-
kili niteliğini daha da artırmaktan başka işe yaramayan değışikliklere
uğrayan global ekonomik durumunun bazı ayırdedici nitelikleridir. Dünya
ekonomisinin mekanizması, onun yeni durumuyla bağdaşmıyor ve bunda
reform yapılması gerekiyor.

Gerek her bir ülkenin içindeki, gerekse ülkeler arasındaki sosyal-eko-
nomik ilişkilerde köklü değışiklikler yapmak gerekiyor. Fakat henüz böylesi
ağır bir hastalığı tedavi edebilecek reçetenin bulunması umudu yoktur.

Yeni bir uluslararası ekonomik düzen hareketi, dünya ekonomisindeki
ilişkileri demokratlaştırmak ve dünya ekonomisinin kendi iç çelişkilerini
yumuşatmak için perspektifler açıyor. Fakat bu hareket de şimdiki du-
rumu kendileri için elverişli görenlerin güçlü direnişiiyle karşılaşılıyor.

İki ayrı sosyal-ekonomik sisteme ve farklı gelişme düzeylerinde olan iki
ayrı ülkeler grubuna bölünmüş olan bir dünyada gerçek eşitlik ve kar-
şılıklı çıkar ilkelerine dayalı bir uluslararası işbirliği ve ayrımcılığı ve
sömürüyü ortadan kaldırmak için sürekli savaşım verilmesi gerektiğini
ngrmek güç bir şey değildir. Bu savaşımda hedef uluslararası ekono-
mik ilişkilere katılan herkesin, yani sosyalist ve yeni kurtulmuş ülkelerin
ve büyük, orta ve küçük sanayileşmiş kapitalist devletlerin çıkarlarının
göz önünde tutulması ve aralarında tam bir eşitliğin sağlanmasıdır.

Bugün artık ülkeleri zorlama çözümlere uzun süre inandırmak mümkün
değildir. Artan güçlüklere çare sadece bütün taraflar için kabul edile-
bilecek bir ekonomik stratejinin dile getirilmesi ve gönüllü, eşit haklı
ve karşılıklı çıkara dayalı bir işbirliği ile bulunabilir.

Dünya ticaretinin yapısı içersinde farklı sosyal sistemlere bağı dev-
letler arasındaki değışim görece küçüktür. Toplam değışimin sadece
% 3-4n oluşturmaktadır. Fakat son dönemlerde sanayileşmiş kapita-
list ülkeler, sosyalist ülkelerin dış ticaretinde % 26-30luk bir yer tutu-
yor. Bu da bu değışimin bizim için büyük önemi olduğunu göstermekte-
dir. OECD lkelerinin sosyalist ülkelerle ticaret bağları biraz daha düşük
düzeyde olmasına karşın, onlar da, özellikle Batı Avrupa lkeleri bu
ticaretin gerek ekonomik, gerekse politik açıdan büyük önemini yad-
sıyamıyorlar.

Ne ki, günümüzde bu tür işbirliği ilişkileri henüz güç bir dönemden
geçiyor. 1970li yılların ilk yarısında EYK lkeleri ile sanayileşmiş
kapitalist ülkeler arasındaki ticaret ortalama % 22,7lik bir yıllık

artış gösterdi. 70'li yılların ikinci yarısında ise bu oran $\frac{0}{100}$ 13,2'ye düştü. 80'lerin başlarındaysa ticaret artışı hızındaki yavaşlama durgunluğa dönüştü. Son zamanlarda ise çok istikrarsız olmakla birlikte bazı canlanma işaretleri görülüyor.

*EYK ülkelerinin sanayileşmiş kapitalist ülkelerle dış ticareti
(milyar ruble, cari fiyatlar)*

	1975	1980	1981	1982	1983	1984*
Toplam ticaret	38,0	68,7	71,4	71,2	73,9	75,0
İhracat	14,6	32,8	33,7	35,8	38,6	40,0
İthalat	23,4	35,9	37,7	35,4	35,3	35,0
Ticaret dengesi	- 8,8	- 3,1	- 4,0	+ 0,4	+ 3,3	+ 5,0

* Tahmini olarak.

Kaynak: «EYK ülkeleri dış ticareti», Moskova, 1980, S. 28, 34, 36.
Agy 1983, S. 28, 35, 42 (Rusça).

Sosyalist ülkelerin sosyalist olmayan dünya ile günümüzdeki iş ilişkileri hiç de normal değildir. Bu ilişkiler, her yerde gittikçe kötüleşen uluslararası durumun yanısıra, kapitalist ekonomideki bunalım durumunun da etkisi altındadır. Kuşkusuz ki, planlı ekonomi sistemi ve karşılıklı işbirliği sosyalist ülkeler topluluğunu yıkıcı dış unsurların etkisinden büyük ölçüde korudu, ama topluluğumuzu bu etkiler karşısında hepten de etkilenmez kılmadı. Bu faktör kapitalist ülkelere borç ve faiz ödenmesini güçleştiriyor, sosyalist ülkelerin ham madde, besin ve mamul madde ihrac etmelerinin önüne engeller koyuyor. İhracat fiyatları ile ithalat fiyatları arasındaki olumsuz oran, sürekli tırmanan faiz oranları, kapitalist ülkeler paralarının değer yitirmeleri, korumacılık ve Batı'nın uyguladığı ayrılmak ticaret ve kredi politikası, sosyalist ülkelerin sosyalist olmayan dünya ile ilişkilerinde zarara uğramasına yol açıyor. En yeni tekniğin ve teknolojinin sosyalist ülkelere satılmasına konan kısıtlamalar da sosyalizmin çıkarlarına zarar veriyor.

Sosyalist ülkeler topluluğu, sanayileşmiş kapitalist ülkeler de içinde, dünya ekonomisinin normalleştirilmesini aktif bir şekilde savunuyor. EYK ülkelerinin çoğunluğundaki ekonomik manzara bunu daha da elverişli kılıyor. Ekonomiye entansif gelişme yoluna sokmanın getirdiği güçlükler, kuşkusuz, 1983 yılına kadar, ekonomik gelişme hızında belirli bir yavaşlamaya yol açtı ve sosyalist ülkelerin ihracat ve ithalat olanaklarında belirli bir daralmaya neden oldu. Serbestçe çevrilebilir paraya başvurma zorunluluğu da beraberinde bazı sonuçları getirdi: Kapitalist dünyadaki müzmin çöküntü ihracatın artmasını büyük ölçüde engellediği için, borç-

ların azaltılması için baş vurulan başlıca yol sosyalist olmayan dünyadan yapılan ithalatın kısıtlanması oldu. Bununla birlikte, 1983 ve 1984 yıllarında, topluluğumuz üyesi ülkelerin çoğunluğunda, ekonomide işler düzeldi. Ekonomik gelişme hızları yüzde birden daha fazla bir yükselme gösterdi, Batı'yla olan ödemeler dengesi iyileşti, yükü açıkça görülen para borcu azaltıldı ve yönlendirilebilir duruma getirildi.

Sosyalist ülkelerin, EYK çerçevesindeki ekonomik işbirliği ve geliştirmekte olan devletlerle işbirlikleri, uluslararası ekonomik ilişkilerin düzenlenmesi konusunda dikkate değer bir örnek oluşturmaktadır. EYK ülkeleri arasındaki ekonomik işbirliği eşit haklılık ve yoldaşça dayanışma ilkeleri üzerine kuruludur. Sosyalist ülkelerin geliştirmekte olan devletlerle olan ilişkilerinde tek yanlı çıkar sağlama ortadan kaldırılmıştır ve bu ülkelerin modern bir ulusal ekonomi kurmalarına yardım sağlanmaktadır.

Kapitalist dünya ekonomisindeki eski mekanizmalar değiştirilmediği takdirde bu ekonominin çelişkilerinin keskinleşmesinin ciddi bir çöküntüye yol açacağını gözönünde bulundurarak, biz uluslararası ekonominin en müzmin sorunları konusunda global görüşmeler yapılmasını savunuyoruz. 1984 yılında Moskova'da yapılan EYK Ekonomik Doruk Toplantısı'nda, Helsinki Sonuç Belgesi'nin «ikinci sepetinde» yer alan önerilerin gerçekleştirilmesi sorununda topluluğun yapıcı tutumu bir kez daha dile getirildi. Sosyalist devletler Batı ile eşit haklı bilimsel ve teknik işbirliği yapılmasını ve yüksek teknoloji piyasalarına girişin karşılıklı genişletilmesini istiyorlar. Bilim ve teknolojinin bazı dallarında önde giden emperyalist devletler ise, bu olanağı, çoğu zaman yalnız ekonomik çıkar sağlamak için değil, aynı zamanda politik baskı yapmak için de kullanıyorlar. Örneğin, ABD, NATO'lu ortaklarına, yüksek teknolojik ürün miktarları konusunda sosyalist ülkelere uyguladıkları yasakları daha da artırmak konusunda bir karar dayattı.

EYK üyesi ülkelerin Moskova toplantısı, bu ülkelerin kolektif ekonomik olanaklarını güçlendirirken, değişimlerin ve temasların zorunlu olduğu bilimsel ve teknik alanda hiç de dünyanın geri kalan kısmından kendilerini ayırmaya çalışmadıklarını gösterdi. Burada gözetilen tek nokta, gerektiğinde şantaja ve baskıya karşı koyabilmek için bilimsel ve teknik ilerlemenin dirimsel alanlarında yeterince güçlü olmaktır.

Doğu-Batı arasındaki ekonomik ilişkilerde birikmiş olan daha pek çok sorun çözüm bekliyor. Özellikle, ticarete alınan ve satılan mallar yapısının geliştirilmesi gerekliliği kendisini büyük ölçüde duyuruyor. Bir yandan, EYK ülkelerinin gelişmiş kapitalist ülkelere yaptıkları ihracatta en büyük yeri yakıt, hammadde ve besin maddeleri tutuyor. Bunlar toplam ihracatın dörtte üçünden fazlasını oluşturuyor. Mamul mallar ise ihracatın sadece dörtte birini oluşturuyor, bunların arasında makine ve donatımın tuttuğu yer ise sadece % 7'dir. Ve görünürde bu konuda iyiye doğru her-

hangi bir değişiklik belirtisi yoktur. Böyle bir ihracat yapısı ise, ihracatın artması konusunda pek az olanak getiriyor. Öte yandan, EYK ülkelerinin ithalatındaki makine, donatım gibi yatırım mallarının payında istenmeyen bir düşüş vardır.

Bu yapısal sorunlar ancak Doğu-Batı arasında iş temaslarının yaygınlaştırılmasıyla ve değişimin ekonomik koşullarının düzeltilmesiyle çözülebilir.

Sosyalist ekonomik bütünleşme bir yandan buna katılanların ekonomik ve teknik potansiyelini artırıyor, öte yandan eşitlik ve karşılıklı yarar ilkelere göre işbirliği yapmayı kabul eden gelişmekte olan ülkelerle olduğu gibi gelişmiş kapitalist ülkelerle de istikrarlı ve kalıcı ticaret ve ekonomi ilişkileri sağlama olanaklarını da genişletiyor. Sosyalist ülkeler topluluğunun dış ekonomik bağları dünya ekonomisini istikrara kavuşturucu bir rol oynayabilir. Aradaki bütün çıkar farklılıklarına rağmen, sosyalist ülkeler topluluğu dünya ekonomisinin düzenlenmesi, elverişli ticaret koşullarının yaratılması, üretimin ve dünya ticaretinin yeniden yapılandırılmasının gerçekleştirilmesi, yeryüzündeki kapasitelerinin, işgücü kaynaklarının ve hammadde ve enerji kaynaklarının rasyonel kullanımı ve çevrenin korunması için en elverişli çözüm yollarını aramaya hazırdır.

70'li yıllarda uluslararası ilişkilerde sağlanan tüm olumlu gelişmeleri pekiştirip çoğaltmak önem taşıyor. Bu, karşılıklı güveni pekiştirip eşit haklı politik ve ekonomik işbirliğini geliştirmek için bütün devletlerin yapıcı çabalar göstermelerini gerektiriyor.

Dünya ekonomisinin sağlığını düzeltmenin, uluslararası ticaretin hacmini artırmanın ve daha az gelişmiş ülkelere yardım etmenin baş koşulu, silahlanma yarışını durdurmak, silahlanmanın azaltılmasını başlatmak ve askersel-stratejik dengeyi sürekli daha alt düzeylere indirerek sürdürmektir. Bu yolda atılan her adım insanlığın yararına olacaktır, nükleer bir felaketi önleme ve pek çok ekonomik hastalıktan kurtulma konusunda umut verecektir.

Üç alandaki silahların kontrolü konusunda yeni başlatılan Sovyet-Amerikan görüşmeleri yüzlerce milyar doların, Marks'ın «Ekonomi Politğin Eleştirisi»nde kullandığı terimle «denize atılmak»tan kurtarılması umudunu yaratıyor. Bu para, global sorunları belirleyici büyük uluslararası projelere yatırım yapma, dünyanın en yoksul ve en olumsuz koşullarda bulunan ülkelerinde yaşayanlara besin ve ilaç sağlama, sanayinin, tarımın ve bilimin geliştirilmesi gibi çok daha yerinde ve insancıl amaçlarla kullanılabilir.

Silahlanma yarışının durdurulması ve sona erdirilmesi önemli ekonomik gelişmelere ve ekonomik bağların sağlıklı nitelik kazanmasına yol açabilir. Bu ise, dünya ekonomisinin tarihteki en büyük değişikliğe uğraması,

insanoğlunun barışçıl isteklerini karşılamak için çalışması, ve dolayısıyla, iki farklı toplumsal sistem arasındaki yarışmanın askersel alanın dışına çıkartılıp ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda yoğunlaştırılması anlamına gelir.

Kuşkusuz ki, dünya ekonomisinin durumunu, Sovyet-Amerikan görüşmelerinin sonuçlarından bağımsız olarak iyileştirmek için çalışmak da önemlidir. Nasıl silahlanmanın kısıtlanması dünya ekonomisinin düzeltilmesine yardımcı olacaksa, farklı toplumsal sistemlerden devletler arasındaki ekonomik bağların geliştirilmesi de barışın güçlendirilmesine ve yumuşamanın canlandırılmasına yardımcı olur.

Bu karşılıklı bağlantı, geçtiğimiz uzun yıllar boyunca, özellikle dünya kapitalist ekonomisinin bunalımı evresinde kendini açıkça gösterdi. ABD yönetiminin, kapitalist dünyanın sosyalist ülkelerle ekonomik bağlarını geliştirmesini engellemek için yaptıkları bunalımı hafifletmedi, tam tersine daha da ağırlaştırdı. Sosyalist ülkelerle ekonomik bağları geliştirmenin önemini savunan, çoğu Batı Avrupa'da olan iş dünyası mensuplarının haklı oldukları şimdi kabul ediliyor. Hatta, ABD yönetimi bile, uyguladığı yaptırımlar ve ambargo politikasına yöneltilen eleştirileri göz önüne almak zorunda kaldı.

İki büyük devletlerarası ekonomik bağlaşıklık olan Ekonomik Yardım- laşma Konseyi ve Avrupa Ekonomik Topluluğu varolan koşullarda ulus- lararası ekonomik ilişkilerin aktifleştirilmesinde büyük bir rol oynayabilir. Ne yazık ki, bu iki ekonomik bağlaşıklık arasında doğrudan temas kurul- ması başka bir zamana bırakılmıştır. Ama, böyle bir bağlantının bugün- den kurulmasının Avrupa'nın her iki kısmında da ekonomik durumun daha iyileştirilmesine ve ABD'nin Batı Avrupa için tehlike yaratan para- sal ve mali politikasının etkilerinin azaltılmasına yardımcı olacağı bir gerçektir.

Kısacası, uluslararası ekonomik bağların, öncelikle de kapitalist ülke- lerle sosyalist ülkeler arasındaki ekonomik bağların geliştirilmesinin kilit koşullarının normalleştirilmesi günümüzün temel sorunlarının çözülmesi- nin ve barışın güçlendirilmesinin başta gelen önkoşullarından birisidir. Uluslararası bağların iyiye doğru değişmesi tüm halkların yararına ola- caktır.

Temel örgütlerin aktifliği artıyor

Horst Dolhus

*Almanya Sosyalist Birlik Partisi
Merkez Komitesi Politik Büro üyesi*

Almanya Sosyalist Birlik Partisi'nin (ASBP) Nisan 1986'daki 11. Kongresi hazırlıkları Demokratik Alman Cumhuriyeti sosyal yaşamında tüm hızıyla sürüyor. İyimserlik ve coşkulu çalışma atmosferi temel örgütlerin rolünü ortaya koyuyor: Temel örgütler, partinin politik faaliyetinin merkezleridir ve ASBP MK tarafından belirlenen gerçekten halktan yana politikanın uygulanması çalışmalarının örgütçüleridir. Onlar, partinin emekçi yığınlarla ilişkilerinde güven iklimi yaratıyorlar. ASBP MK Genel Sekreteri Erich Honecker'in MK'nin 10. Plenumundaki konuşmasında yer alan direktifler ve parti seçimleri kampanyası üzerine plenum belgeleri ışığında temel örgütler, emek kolektifleriyle sıkı bir bağlaşıklık içinde çalışıyorlar, ASBP'nin 10. Kongresi kararlarının tümüyle yaşama geçirilmesi için ellerinden geleni yapıyorlar. 2,2 milyon parti üyesi ve aday üyeler önlerine önümüzdeki yıllarda gelişmiş sosyalizmi kurmak için mümkün olabilen en iyi koşulları yaratma görevini koydular.

Kongre hazırlıkları, ASBP'nin sınanmış ve doğruluğu kanıtlanmış çizgisinin, baş görevi⁽¹⁾ ele alırken, ekonomik ve sosyal politikanın birliğini sağlama görevinin yerine getirilmesinde itici gücünü gösteriyor. Kongre öncesi 1985 yılını ülkemiz tarihinin özellikle başarılı bir sayfasına dönüştürmek için, bu yılı DAC'nin çok yönlü güçlendirilmesi görevinde büyük kazanımlar yılı yapabilmek için üretim alanında ülke çapında dikkate değer hareketler başlatıldı. Bunun için iyi koşullar yaratıldı: 1984'de ulusal gelirimiz yüzde 5,5, net sanayi üretimi yüzde 8,5, emek üretkenliği ise yüzde 7,7 arttı. Emekçiler, içinde bulunduğumuz yılın ulusal-ekonomik planı kotalarını yerine getirmek ve bazı durumlarda aşmak için başarıyla çaba gösteriyorlar. Ülkenin işletmeleri, ASBP MK'ne net üretim hedeflerini 1,7 milyar mark (3 günde üretilen toplam üretim) emek üretkenliğini de yüzde 1 aşmaya söz verdiler. Bu, ASBP'nin 11. Kongresi nedeniyle sosyalist yarışma kampanyasının hedeflerinin küçümsemeyecek hedefler olduğunu gösteriyor.

Komünistler, bu hareketin en ön sıralarındadır. Birçok gösterge ile birlikte parti örgütlerinin, emek kolektiflerinin ve yığın örgütlerinin Hitler

(1) ASBP'ne göre, baş görev, maddi ve kültürel yaşam düzeyini yükseltmektir. Bu, üretim büyümesinin yüksek oranları, bilimsel-teknik ilerlemede daha büyük etkinlik ve emek üretkenliğinin artırılmasıyla sağlanacaktır.

fasizmine karşı utkuyu ve Alman halkının kurtuluşunun 40. yıldönümünü kutlama nedeniyle verdikleri raporlar, bunu kanıtıyor. Komünistlerin olgunluk düzeyi ve aktivitesi ve bununla birlikte emekçi halkın ASBP'nin politikasına güveni artmıştır. Bunun sonuçları, parti üyelerinin ve tüm yurttaşlarımızın yüreklerini sevinç ve gururla dolduruyor ve daha etkin çalışmalarına yol açıyor. Yaşam, bir kez daha ASBP'nin halk adına davrandığını ve halkın güvenini kazandığını ve onun kararlarının yığınların çıkarına olduğunu kanıtlamıştır. Partimiz her zaman sıralarındaki sımsıkı birliği ve yığınlarla sağlam bağları yeni yeni başarıların en önemli önkoşulları saymaktadır. ASBP, ülkenin politik sisteminin çekirdeğidir, işçi sınıfının ve tüm öteki emekçilerin politik bakımdan bilinçli ve örgütlü öncüsüdür.

Günümüz aşamasında ve savaşımın yeni koşullarının gereği olarak Marksist-Leninist bir partinin öncü rolünün üstesinden gelebilmesi taleplerinin arttığı görülmektedir. Bu nedenle temel örgütlerin de sorumlulukları, aşağıdaki nedenlerden dolayı artmıştır:

- Gelişmiş sosyalizm kuruculuğu ile bağlı toplumsal dönüşümlerin kapsamının giderek genişlemesi; bu süreçler gerek ulusal, gerekse uluslararası bakımlardan daha sıkılaşıyor ve karmaşılaşıyor.

- DAC işçi sınıfının politik erkin öznesi ve toplumun itici gücü olarak rolünün artması; işçi sınıfının, kooperatifçi köylülerin, aydınların ve öteki tüm emekçilerin birliğinin güçlendirilmesi ASBP'nin dikkat merkezinde olmaya devam ediyor.

- DAC'nin maddi kaynakları ile, manevi potansiyelinden azami ölçüde yararlanarak, ekonomik ve sosyal politikanın birliğinin sürmesini olanaklı kılacak bir ekonomik büyüme oranı sağlamayı amaçlayan ASBP'nin bugünkü ekonomik stratejisinin yüksek istemleri; bu bağlamda emek üretkenliğini artırma çabası yeni bir aşamaya giriyor.

- Sosyalizmin ve barışın güçlendirilmesi yolunda Sovyetler Birliği ve öteki kardeş ülkelerle işbirliğinin daha da geliştirilmesi gerekliliği. Politik, ekonomik, ideolojik ve öteki alanlarda geniş kapsamlı bağların ve sıkı işbirliğinin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi üzerine ortak yaklaşım SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov'un 1985 Martında Moskova'da Varşova Antlaşması Örgütü üyesi devletlerin yöneticileriyle yaptığı toplantıda bir kez daha sergilendi. ASBP, bu yaklaşıma sımsıkı bağlıdır ve enternasyonalist görevlerine sadıktır.

- Emperyalizmle sınıf çatışmasının artan ağırlığı ve ABD emperyalizminin insan düşmanı politikasından kaynaklanan barışa ve insanlığın geleceğine yönelik tehdit.

Tüm bunlar, ASBP'nin 58.200 temel örgütünün ve 26.800 atölye örgütünün hepsinden daha yüksek militanlık gerektiriyor, bunların yönetimlerinin

yönetici rolünün artırılması, her komünistin işyerinde, emek kolektiflerinde ve semtlerde politik bakımdan örnek olmasını gerektiriyor.

Temel örgütlerin militan etkinliğinin sürekli artması, halkın içindeki canlı çalışma, sosyal görevlerin yerine getirilmesi için yığınların hareketlendirilmesi, tüm bunlar ASBP'nin yönetici rolünü başarıyla yerine getirmesinde olağanüstü önem taşıyor.

Parti, programına ve MK kararlarına uygun olarak toplumun gelişmesini yönetiyor ve örgütlüyor. Bu, her şeyden önce tabandaki ögelerin, komünistlerin günlük faaliyetleriyle gerçekleştirilmektedir. ASBP'ni emekçi yığınlarla doğrudan bağlayan bunlardır ve partinin gücünü ve etkinliğini artıran da onların faaliyetidir. Çünkü bunlar, parti yaşamında anahtar rol oynuyorlar. Bu nedenle, partinin üst organlarının yaşamsal görevi, taban ögelerini büyük ölçüde desteklemek ve yönlendirmektir, çünkü her bir komünist politik çalışmasının en büyük bölümünü burada yürütür ve parti kararları sağduyuyla burada hayata geçirilir.

Merkezden yönetilen sanayi ve inşaat kombinalarında ⁽²⁾ çalışan komünistlerin sorumluluğu özellikle büyüktür, çünkü bu büyük ekonomik örgütler bizim planlı sosyalist ekonomimizin omurgasını oluşturuyorlar ve deneyimli işçi, bilim adamı, araştırmacı ve yönetici kolektiflerini çalıştırıyorlar. DAC ekonomisinin dinamizmini ve istikrarını büyük ölçüde onların çabalarının sonuçları biçimlendiriyor.

Parti, görevlerin karmaşıklığının artması oranında temel örgütlerin ideolojik, politik ve örgütsel faaliyetlerinin düzeyinin de yükselmesini sağlamak için yorulmaksızın çalışıyor. Kombinaların ana işletmelerinde bu örgütleri güçlendirmek, özgül eylem programları temelinde çalışmalarını iyileştirmek, parti sekreterleri konseylerinin ⁽³⁾ politik etkinliğini artırmak, militanlarla düzenli danışmalar düzenlemek, üretimin anahtar sektörlerinde her konuyla ilgilenecek komünist gruplar kurmak özellikle önem taşıyor. Geçen yıl, bu temel örgütler 23.400'ün üzerinde aday üye kazandılar, bunların yüzde 89,6'sı doğrudan üretim alanındandı. Bu, ASBP'nin işçi sınıfıyla sıkı bağlarını gösteriyor ve partinin kombinalardaki gücünü ve saygınlığını artırıyor.

Partimiz her zaman, ASBP'nin üyelerinin ve kadrolarının politik ve teorik düzeyinin yükseltilmesinin ve mesleki yeteneklerinin artırılmasının temel örgütlerin militanlığını artıran belirleyici bir etmen olduğuna inanmıştır. Parti kursları, politik eğitimin en yaygın biçimidir. 1,5 milyon in-

(2) DAC'de ASBP'nin 6.000'nin üzerinde temel örgüte ve 562 bin üye ve aday üyeye sahip olduğu böylesi 167 kombina vardır.

(3) Konsey, tüm kombinalı işletmelerin parti örgütlerini temsil eden sekreterler için düzenli konferanslar düzenler. Bu esgüdüm organları şundan kurulmuştur: Kombinaların kimi dalları ülkenin farklı bölgelerindedir, yani temel örgütleri farklı yörelerdedir. (Not Red.)

sanın katıldığı bu kurslar, komünistleri Marksizm-Leninizm teorisiyle silahlandırıyor ve onların yığınlar içinde canlı ve inandırıcı bir biçimde politik çalışmalar yapma yeteneklerini artırıyor. ASBP'nin temel örgütlerinin sekreterlerinin yüzde 90'ı, yönetim kurulları üyelerinin yüzde 77'si ve ASBP'nin tüm üyelerinin ve aday üyelerinin yüzde 45,6'sı üç aylık ve daha fazla süren parti okulu kurslarına katılmışlardır. 10. Kongreden bu yana 244.400 komünist parti eğitimi kapsamındaki semt okullarında ya da fabrika kurslarında bilgilerini geliştirdiler. Bu, ASBP temel örgütlerinin militanlığını ve ideolojik sağlamlığını hissedilir ölçüde artırdı ve partinin iyi eğitilmiş kadrolarının kapsamını genişletti.

ASBP Merkez Komitesi, yerel düzeydeki kolektifleri de içine alarak, tüm örgütlere kararları üzerine ayrıntılı enformasyon gönderir. Yöre komiteleri seminerler düzenler ve parti üyelerinin eğitimine ve yetiştirilmesine yardım ederler. Bu şekilde biz yalnızca temel örgütlere büyük sorumluluk vermekle kalmıyoruz, aynı zamanda onlara görevlerini onurla yerine getirebilmeleri için gerekli koşulları da yaratıyoruz.

Temel örgütlerin yönetim organlarının çalışmaları hakkında hesap verdikleri ve yeni yönetim organlarının seçimi kampanyası Ekim ayında başlıyor. 11. Kongre hazırlıkları bağlamında buna özel bir önem veriliyor. Bu kampanyanın başlıca amacı, her komünistin büyük toplumsal faaliyete ve parti ile ona güven duyan yığınlar arasındaki sıkı bağlara dayanarak, sosyalist cumhuriyetimizin güçlenmesine, halkların esenliği ve insanların mutluluğu için barışın korunması ve pekiştirilmesine yeni katkıda bulunmaktır.

11. Kongre yaklaşırken, temel örgütler ve tüm yurttaşlarımız geleceğin görevlerine, sosyalist kuruculuğun taleplerine, barış ve toplumsal ilerleme savaşımının ana konularına ilişkin canlı bir tartışma yürütüyorlar.

«Nerede bir komünist varsa, parti oradadır». ASBP yönetim organları, bu ilkeyi şaşmadan uygulayarak, her komünistin günlük savaşımında MK kararlarını uygulamasını sağlamasını, parti çalışmasının candamarı olan ideolojik ve politik çalışmaya özellikle dikkat çevirmesini sağlamayı amaçlıyor. Politik eğitimi, ekonomik görevlerin yerine getirilmesiyle sınıksız bağlıyor, ideolojik faaliyetlerimizi çeşitlendiriyor, yüzbinlerce iyi yetiştirilmiş insanı yığınların içindeki politik çalışmaya kazanıyor ve komünistlere her ASBP üyesinin ve örgütünün en canalcı parti görevi olan yığınlarla ciddi bir diyalog yürütmeyi öğretiyoruz.

Temel örgütler, çabalarını ağırlıklı olarak ekonomik konularda yoğunlaştırıyorlar. Yaklaşan kongreyi gerektiği gibi hazırlamak amacıyla yaratılan yığınsal hareket, bunu kanıtıyor. Bu hareketin ortak belgisi sendikalar tarafından ortaklaşa atıldı: «Halkın esenliği ve barış için daha büyük başarılar sağlayalım! Haydi, 11. Kongreye!» Kombinalar, işletmeler, fabrikalar ve üretim kooperatifleri buna birçok değerli girişi

ifade eden ve tek tek kombinaların ve sanayilerin dışına taşan ve ulusal ekonomi çapında yaygınlaşan başka belgiler de eklediler: Örneğin, «Daha az işçi, daha çok mal üretimi». ASBP temel örgütleri, sendikalar ve gençlik örgütü sıkı işbirliği içinde aralarında «daha büyük başarı, daha güçlü barış». «Daha iyi sonuçlar için emek sonuçlarını karşılaştırdı», «Çiitçi deneyimi + bilim = bol ürün» ve «çalışma saatleri üretim zamanıdır» gibi belgeler geliştirdiler.

Bize göre, her bir kombinanın, ekonomik birimin ve tüm ulusal ekonominin birinci görevi, planı günü gününe doldurmak, en küçük bir sapmayı gündemden çıkartmak işçilerin üstlendikleri yükümlülüklerle uyum içinde planın doldurulmasını güvence altına almak ve hatta onu aşmaktır. Temel örgütlerin eylem programlarının amacı da işte budur. Bu eylem programları, ekonomik alanda temel örgütlerin politik yönlendiriliğinin başlıca aracıdır. Parti üyelerine bu programların hayata geçirilmesine ilişkin özgül görevler verilmesi de pratikte yararlılığını kanıtlamıştır. Bu doğrultuda Schwedt kentindeki öndegelen petro-kimya işletmesinde olduğu gibi farklı çalışmalar da yürütüyor. «Fikirler, çözümler-patentler» ortak belgisi altında belli görevleri yerine getirmek için belirli parti temsilcilerini de içeren ekipler kurulmuştur. Bunların yanı sıra, parti aktivistlerinin özel yardımcı grupları, somut görevler üzerinde yoğunlaşmaktadır. 1985 planını başarıyla yerine getirmek ve aşmak için temel örgütler işçileri bilimsel-teknik sorunların çözümüne yönlendiriyor ve sonuçların mümkün olabilen en büyük hızla üretimde uygulanmasına yönlendiriyor.

Bu yığın hareketlerinin her biri, emekçi halkın ulusal ekonomik planı yerine getirmesinde ASBP'nin politik, ideolojik ve örgütsel yönlendiriliğinin sonucudur.

Emekçilerin çabaları yönlendirilirken, bizce, birincisi, ekonomik görevlerin ideolojik bakımdan temellendirilmesi çok önemlidir. Yapılan çalışmalar yalnızca işçilerin partinin aldığı kararın doğruluğuna inanmaları durumunda başarılı olabilir. Daha düşük maliyetle daha yüksek üretkenlik ve azami üretim etkinliği sağlama gibi amaçlar, yeni ürünlerin ve teknolojilerin uygulamaya konmasıyla emek kolektiflerinin ve onların liderlerinin görüş alışverişinde bulunmasını ve ufuklarının genişlemesini gerektiriyor.

İkincisi, ekonomimizin tüm alanlarda entansifleştirilmesini başarılı kılabilmek için, temel örgütler, devlet organlarının ve işletme yönetimlerinin çalışmalarına ilkeli ve yoldaşça bir etki yapıyorlar, bu yöndeki çalışmaların iyileştirilmesine katkıda bulunuyorlar. Bir kombinanın genel müdürü, bir ustabaşı ve bir emek takımının sorumlusu, bunların tümü kolektiflerinin politik önderleri ve üretimin örgütçüleridir. Onlar, görevlerini beceriyle yerine getirmelidir. Temel örgütler, her zaman bizim eko-

nomik stratejimizin hayata geçirilmesi için çabalarının odak noktasında insanın bulunduğunu göstermelidir. O nedenle ASBP MK, emekçilerin önerilerine ya da eleştirilerine karşı herhangi bir dikkatsiz tutuma ya da parti kararlarını uygulamadaki en küçük bir dikkatsizliğe izin verilmemesi gerektiğinde ısrar ediyor, çünkü bu, yığınların partiye olan güvenlerini zayıflatabilir.

Üçüncüsü, ASBP'nin ekonomik stratejisinin uygulanmasının yeni aşaması parti kadrolarının ve tüm emekçilerin politik ve mesleki yetkinliğinden, çalışan insanın kişiliğinden daha yüksek taleplerde bulunuyor. 1990'lar için planlanan ekonomik atılımı garanti altına almak için emekçilerin eğitiminin yüksek düzeyi ile DAC'nin önemli bilimsel-teknik potansiyelini etkin kullanmak özellikle önem kazanıyor. Bu, parti örgütleri için geniş bir faaliyet alanı açıyor.

Dördüncüsü, ekonomik ve sosyal politikanın birliğinin sürdürülmesi, temel örgütlere, yorulmaksızın yüksek ekonomik sonuçlar için savaşımı organik olarak planlanan sosyal hedeflere ulaşılmasıyla bağlanmasını gözetmek görevini yüklüyor. Başka bir deyişle, bir karar alınmadan önce, onun politik ve sosyal sonuçları tümüyle gözden geçirilmeli, amaç, çalışma ve yaşama koşullarının sürekli iyileşmesi olmalıdır.

Beşincisi, komünistler için tek tek kolektiflerin ekonomik sonuçlarının başlıca yanlarındaki haksız eşitsizlikleri kararlı bir biçimde yoketme yeteneği önemlidir. Parti bürolarının başlıca sorumluluğu, her başarıyı köklü biçimde incelemek ve bunu kamuoyuna duyurmaktır.

Ekonomik görevlerin her komünist ve tüm öteki emekçiler tarafından kesinlikle yerine getirilmesi çalışmalarında, temel örgütler, önümüzdeki seçim kampanyası sırasında, ASBP'nin ekonomik stratejisini yaşama geçirmenin şu andaki aşamasının talepleri ile politik önderliği daha iyi birbirine bağlama, örgüt nerede olursa olsun, ASBP MK tarafından formüle edilen her yönlü entansifleşme ölçütlerine uygun bir üretim gelişmesi göstergesinin garanti altına alınması yolları tartışılıyor.

Sosyalist devletimizin daha da gelişmesi ve çok yönlü güçlenmesi DAC'nin Ulusal Cephesi'nin 18.500 komitesinin ve yığın örgütlerinin çalışmalarıyla sıkı sıkıya bağlıdır. Partinin taban örgütleri, bunların faaliyetine canla başla katılarak ve bunlarla yoldaşça bir işbirliği içinde, gerçekte, partinin toplumun önderi rolünün büyük bir bölümünü hayata geçiriyor. Yığın örgütlerindeki, halk temsilciliği organlarında ve Ulusal Cephe komitelerindeki her komünistin çalışması, mümkün olan her desteği ve yardımı gerektiren bir parti görevidir ve temel örgütler açısından yaptığı çalışmanın sonuçlarının sistemli olarak ele almayı, değerlendirmeyi ve moral desteği gerektirir.

Bu, özellikle sendikalardaki çalışmalar için geçerlidir. Sendikalar, sos-

yalizm okullarıdır ve emekçilerin çıkarlarını temsil eden, sosyal sistemimizi ve istikrarlı ekonomik gelişmemizi büyük bir sorumlulukla güçlendiren en büyük yığın örgütleridir. ⁽⁴⁾ 550.000 ASBP üyesi işyeri, fabrika ve yerel sedika komitelerine seçilmiştir.

2,3 milyon üyesi olan Özgür Alman Gençliği (FDJ) içinde 500 bin komünist vardır. FDJ sosyalizm kurucularının ön sıralarındadır ve partinin militan yedek gücüdür. ASBP, genç yenilikçilerin yaratıcı bilimsel-teknik çalışmasına büyük değer veriyor ve örgütün teşvik ettiği merkezi gençlik projelerinde çalışan 35 bin genç kızın ve delikanlının sağduyulu çabalarını değerlendiriyor. 11. Kongreyi karşılamak amacıyla FDJ Ernst Thaelmann adını taşıyan özel bir üretimi artırma kampanyası açtı. ASBP MK FDJ Merkez Konseyinin 100.000 FDJ üyesinin – genç işçinin ve kooperatif üyesi köylünün-parti aday üyeliğine kabul edilmesi isteğini kabul etti. ASBP temel örgütleri, ayrımsız, tüm genç insanlara yoldaşça yardım gösteriyor ve parti için yeni militan savaş yoldaşlarının yetiştirilmesi için çalışıyorlar.

ASBP, parti-içi yaşamın mükemmelleştirilmesine büyük önem veriyor ve her komünistin temel örgütte kendisine saygı duyulduğunu, kendisiyle deneyim paylaşıldığını hissetmesini ve her komüniste parti tüzüğü çerçevesinde hakları ve görevleri doğrultusunda davranmayı öğretmeyi amaçlıyor. Açık, içten ve yaratıcı bir atmosfer, gerçekten yoldaşça ilişkilerin biçimlenmesinde büyük anlam taşıyor. ASBP yönetimi, komünistlere, parti politikası ile onun somut olarak uygulanması arasındaki bağı açıklamak ve ASBP üyelerini gerçek görevlere seferber etmek için çaba gösteriyorlar ve bunun temel birimlerdeki parti yaşamının başlıca içeriğini oluşturduğunu belirtiyorlar.

Komünistin faaliyetini teşvik etmek, onların yeni olan herşeyle amaçlı ve yapıcı bir biçimde ilgilenmelerini sağlamak, her geride kalışı yoketme yeteneklerini geliştirmek, bizce parti yaşamı için önemlidir. Yüksek talepler ve yoldaşça atmosfer, ASBP üyelerinin kolektif bilgeliğine ivme veriyor, onları daha aktif ve disiplinli yapıyor, parti içinde demokrasiyi geliştirmeye yardım ediyor ve komünistlerin ortak eylemini ve sıkı birliğini pekiştiriyor.

ASBP, temel örgütlerinin çalışmalarının mümkün olduğu kadar etkili ve somut olmasını, bunların alınan kararları uygularken, çabalarını komünistlerin önüne çıkan anahtar soru ve sorunlara yoğunlaştırmalarını ve parti üyelerinin bireysel yetenekleriyle eğitim düzeylerine gerekli dikkati göstermelerini istiyor.

Parti komitelerinin kolektif çalışması, parti üyelerinin gönüllü olarak

⁽⁴⁾ Özgür Alman Sendikaları Federasyonu'nun (FDGB) yüzde 51,4'ü sanayi işçisi olan 9,3 milyon üyesi vardır.

kamu işlerine yönelmeleri, eğitim, enformasyon, yönlendirme konusunda canlı toplantılar, ivedi konularda ortak tartışma ve deneyim alışverişi, tüm bunlar ASBP'nin parti-içi yaşamın yetkinleştirilmesi için önemli noktalarıdır.

Partimiz yığınlarla sıkı bağlara sahip olduğu ve onlar partiye büyük saygınlık gösterdiği için ortak dava için saflara yeni savaşçılar katılıyor. Temel örgütler, aday üyelerin tek tek seçimi ve önerilmesinde ASBP üyesi olmaya hak kazanmışları saflarına almada ciddi bir sorumluluğa sahiptir. 1984'de 45 bini sanayi işçisi olmak üzere 63 bin aday üye kazanıldı. ASBP üyeleri içinde işçi sınıfının payı yüzde 58,1'e çıktı. Kooperatif üyesi köylülerin oranı yüzde 4,9, aydınların oranı yüzde 22,4'dür. Partinin sosyal bileşimi temel örgütler tarafından düzenlenmeye devam edilecektir. Bu, programa göre yapılmaktadır ve ASBP sosyalist DAC'de işçi sınıfının ve tüm emekçilerin bilinçli ve örgütlü öncüsüdür.

Temel örgütlere yönelen talepler arttığı için onları yönlendiren yöre komitelerinin de rolü artmıştır ve bunların görevi, parti kolektiflerinin ve komitelerinin yaratıcı bağımsız faaliyetini teşvik etmek, gelişmiş deneyimi toparlamak ve kazanımları gerçekçi olarak değerlendirmektir.

Kongre hazırlıkları doğrultusunda birçok yöre komitesi günlük çalışmaları hızlandırdılar ve temel örgütlere yardımlarını artırdılar. Bunlar arasında ilişkiler daha sıkı ve daha düzenli hale geldi. Burada kullanılan yöntemler, parti sekreterlerinin katıldıkları aylık konferanslar, parti komitesi üyelerinin becerilerinin iyileştirilmesi, birçok aktivist için kursların açılması, gönüllü eğitmenlerin yardımı, özel çalışma gruplarının kurulması, sonuçların ve deneyimlerin değiş tokuşudur.

ASBP MK yöre komitelerinin bu çabalarını destekliyor. Partimiz, onu tüm emekçilerle doğrudan bağlayan temel örgütlerin önümüzde duran görevleri militan ruhla çözmelerini sağlamak için elinden geleni yapmaya devam edecektir.

Yığın savaşının ana doğrultuları

David Moraes

Bolivya Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi

Bolivya Komünist Partisi'nin 5. Kongresi, Şubat 1985'de, ülkenin şimdiye kadar geçirmiş olduğu en derin ekonomik ve politik bunalımın alarm veren işaretleri ile belirlenen zor ve karmaşık bir ortamda toplandı.

Kongrenin aldığı politik ve örgütsel kararlar, belirlenen perspektifler ve sergilenen birlik, Kongreyi partinin ve ülke işçi sınıfı hareketinin yaşamında olağanüstü bir olay olarak nitelemeye yetmektedir.

Kongreye bölgesel, özel ve yerel konferanslarda seçilen 577 delege katıldı. (!)

BKP'nin bağlaşıkları ve dostları olan öteki Bolivyalı örgütlerden gelen kutlama mesajları, delegeler tarafından coşkuyla karşılandı. Kongre, proleter enternasyonalizmi ilkeleri ile dayanışmanın bir kanıtı olarak, sosyalist ülkelerin kardeş partileri de dahil olmak üzere, 50 komünist ve işçi partisinden gelen kutlamaları uzun alkışlarla yanıtladı.

Gerek partinin eski yönetimi adına Merkez Komitesi Birinci Şekreteri J. Kolle Cueto'nun sunduğu çalışma raporunda, gerekse de tartışmalarda, uluslararası durumun değerlendirilmesine büyük yer verildi. Konuşmacılar, içinde bulunduğumuz çağın özgün kazanımları olan, barış, demokrasi, toplumsal ilerleme ve sosyalizm için savaşan güçlerin kazanımlarına işaret ettiler. Kapitalist sistemin şiddetle keskinleşen çelişkilerini çözümlədiler ve tarihsel gelişmenin seyrini denetimi altına almak çabasıyla, insanlığı nükleer bir felaketin eşiğine iten emperyalizmin çılgınca planlarını sergilediler. Sovyetler Birliği'nin, sosyalist ülkeler topluluğunun, savaş tehlikesinin ortadan kaldırılmasındaki rolünü ve tüm halkların barış, ulusal ve sosyal kurtuluş için verdikleri savaşının önemini vurguladılar.

Kongre, barışın güçlendirilmesinin ve emperyalizmden kaynaklanan savaş tehlikesine ve uzayı silahlandırma çabalarına karşı direnilmesinin birincil önemine işaret eden bir belgeyi kabul etti. Küba, Nikaragua ile birlikte, El Salvador, Guatemala, Şili ve öteki ülkelerin halkları ile dayanışmayı dile getiren kararlar onayladı. Kitamızın güneyinde sürmekte olan demokratikleşme sürecine özel dikkat verildi.

Emperyalizmin acımasız bir sömürü biçimi olarak dış borçlar üzerine olduğu gibi, eşitlik temeline dayanmayan ticaret ve IMF'nin baskıları üzerine de konuşan delegeler, uluslararası şirketlere ve mali sermayeye

(!) «Unidad», 23 Mart – 1 Şubat 1985.

karşı kolektif bir direniş gösterilmesinin ve yeni bir ekonomik düzen kurulmasının zorunlu olduğu sonucuna vardılar.

Kongre, Güney Amerika komünist partileri tarafından gerçekleştirilen toplantılara büyük değer biçti ve benzer toplantıların dünya düzeyinde de gerçekleştirilmesinden yana olduğunu açıklayarak, partinin dünya komünist hareketinin birliğine katkıda bulunma arzusunu ortaya koydu.

Gerek Çalışma Raporunda, gerek delegelerin konuşmalarında başlıca dikkat, BKP'nin 4. Kongresi'nden (1979) bu yana Bolivya'nın iç politikası ve ekonomik gelişmesi üzerine odaklaştı. Bunlar, daha önceki, 70'li yılların sonlarında Banzer rejiminin düşürülmesinden sonra meydana gelen demokratik değişimlerin ve diktatörlüğü koruma denemelerinin başarısızlığa uğramasının öncelikle yığın savaşımının bir sonucu olduğu görüşünü doğruladılar. Faşist yapının çözülmesine, aynı zamanda ekonomik durgunluk ve tüm toplumsal yeniden üretim sistemindeki bunalım da etkide bulunmuştu. Delegeler, bu olumsuz gelişmelerin sonraları da devam ettiğini, enflasyon artışının hızlandığını ve halkın yaşama ve çalışma koşullarının kötüleştiğini, bunların da toplumsal ve politik yaşama belirleyici etki yaptığını vurguladılar.

Bu yıllarda ülkede gelişen politik süreçlerin doruk noktasını, Demokratik Halkçı Birlik (DHB) Cephesi'nin (Ekim 1982 – Kasım 1984) iktidara gelmesi oluşturdu.

Banzer diktatörlüğüne karşı direniş sürecinde kurulan Cephe, şunlardan oluşuyordu: Sol Milliyetçi Devrimci Hareket, Komünist Partisi, Devrimci Sol Hareket ve aynı zamanda işçi sınıfının, köylülüğün, orta tabakaların ve burjuvazinin demokratik kesiminin çıkarlarını dile getiren öteki parti ve gruplar. Bu cephenin halkçı, demokratik ve antiemperyalist özü, ülkedeki geri kalmışlığın ve bağımlılığın sorumluları olarak ABD emperyalizmini ve yerli oligarşiyi suçlayan programında yansıyor. Buna göre, program «halkın egemenliği tümüyle kullanmasını güvence altına alacak ve Bolivya'nın ulusal kurtuluşu, bağımsız ekonomik gelişmeyi ve gerçek sosyal adaleti gerçekleştirmesini sağlayacak bir anayasal düzenin»⁽²⁾ kurulması için çağrı yapıyordu.

DHB Cephesi, üç seçimde de çoğunluğu kazandı ama gerici şaşmazlıkla demokratikleşme sürecine karşı koymaya çalıştı. Bu amaçla girişilen denemelerden biri, 1980 seçimlerinden sonra, uyuşturucu kaçakçıları ile ortaklık içindeki Garcia Meza'nın yönetimi altında bir grubun emperyalizme boyun eğen ve yerli oligarşiyeye bağımlı olan bir rejim dayatma amacına yönelik olarak yaptığı askersel faşist darbe oldu. Ancak emekçi halka onun demokratik ve devrimci politik örgütlerine, sendikalara, köylü,

(2) Declaracion politica de la UDP, Bases de programa de gobievno, La Paz, 1980, s. 5–6.

öğrenci örgütlerine ve insan hakları kuruluşlarına karşı terör, yığınların, DHB ve öteki halk güçlerinin antifaşist direnişini kıramadı. Uluslararası ilerici kamuoyunun dayanışma kampanyasının desteğini alan bu savaşım, diktatörlüğün yalıtılmasına yol açtı ve Garcia Meza ve ardından gelenleri yenilgiye uğrattı.

Sonuç olarak, hükümet programının sorumlusu ve halk düşmanı bir yönetime karşı alternatif olarak bunun yaşama geçirilmesinin bir aracı olan DHB'nin olanakları ve ufku büyük ölçüde genişledi.

DHB'nin kaçınılmaz bir biçimde iktidara gelmesi ile yüz yüze gelen ve bunu önleyemeyen özel sermayenin oligarşik kesimi ve sağ kanat partileri, daha sonra Sol Devrimci Hareket tarafından desteklenen bir «demokratik kurumlaşma» planını öne sürdüler. Bu plan 1980 seçim sonuçlarının tanınmasını, bu temelde parlamentonun toplanmasını ve en fazla oy toplamış üç adaydan birinin Cumhurbaşkanı seçilmesini öngörüyordu.

Komünist Partisi bu planı reddetti. Haklı bir biçimde, gericilerin parlamentoda temsil edilmelerinin, 1982 yılının politik gerçekleri ile hiçbir şekilde uyumadığını göz önüne alarak, güçlerin DHB lehine yeniden yer alımını sağlayacak yeni seçimler önerdi. BKP'nin tutumu, Sol Milliyetçi Devrimci Hareket tarafından desteklendi.

Ne ki, ekonomik bunalımın hızla kötüleşmesi, halkın DHB Cephesi'nin gelecekteki yönetimine bağladığı umutlar ve bütün bunların üzerine, faşizme ve sağcı egemenliğe bir an önce son verme arzusu («demokratik kurumlaşma»nın savunucuları bunun üzerine ustaca gittiler) kaçınılmaz olarak Cephe yönetiminin konumlarına da yansıdı. Yönetim parlamentonun hemen toplanmasını kabul etmek zorunda kaldı. Parlamento, DHB'nin adayı Hernan Siles Zuazo'yu devlet başkanı olarak seçti.

DHB hükümetinin kurulması, partimizin görüşüne göre, tarihsel önemde bir olgudur. Rapor'da ve tartışmalarda hükümetin faaliyetinin toplam sonuçları üzerine özel bir dikkat ayrılmasının nedeni burada yatar. Yapılcı çözümlemenin önemli bir yönü, DHB Cephesi'nin kazanımlarını inkar etmeden, zorlukların ve çözüme kavuşturulmamış sorunların ve bunların kaynaklarının üzerinde yoğunlaşılmasıdır.

Raporda şu belirtiliyordu: Hükümetin kurulduğu dönemde, daha önceki rejimlerden kalan ekonomik bunalım çok daha derinleşti; özel sermaye üretim alanına yatırım yapmayı reddediyordu, sermaye kaçışı son haddine, yasadışı işler görülmemiş boyutlara varmış, spekülasyon zirveye ulaşmıştı. Devlet aygıtı aslında felç olmuştu.

DHB programının uygulanması gündeme gelince, güçlerin kutuplaşması da başladı; değişik sınıfların, partilerin ve yığın örgütlerinin farklı ve hatta birbirine karşı konumlarda yer aldıkları ortaya çıktı; ideolojik savaşım şiddetlendi. Bunalımın acısını çekmekte olan halk kendi

istemlerini öne sürdükçe, hükümetin ekonomik politikasının sınırlı olduğu, yarımamalak kararlarla yetindiği ortaya çıktı.

Bir an önce bir çözüm bulunması gerektiğini kabul ettiği halde hükümet bunu sürekli erteledi. Rapor, hükümetin bunalımı sona erdirmeye ve üretimi canlandırmaya yönelik açık ve belirgin bir mali ve ekonomik önlemler planı olmadığına işaret etti.

Atılcn adımlar tamamen geleneksel (çok az bir istisnayla) nitelikteydi ve DHB programına yanıt vermiyordu. Bu durum ise, pesonun daha da değer yitirmesine ve ilk bakışta çelişkili gibi görünse de oligarşik grupların kârlarını hızla artırırken, halkın satın alma gücünün ve yaşam düzeyinin düşüşüne yol açtı.

Komünist Pçrtis'in önerdiği kimi önlemlerin benimsenmesine karşın, devlet aygıtının vergiler, mali ve döviz işlemleri açısından yetersiz oluşu, ücretler politikasının üzerinde de olumsuz bir etki yarattı. Hükümet, başlıca ekonomik kaldıraçları denetleme, bunalımın önünü alma ve üstesinden gelme, üretimi artırma ve ekonomik büyüme için yeni bir model oluşturma amccına yönelik politikasını gerçekte uygulamadı. Bu politikanın izlenmesi olanakları, güçlerin yer alımındaki çelişkiler ve olumsuz değişiklikler nedeniyle giderek azaldı.

Ekonomik bunalım, politik bir bunalımla iç içe geçti. Demokratik, halkçı, antiemperyalist bir programın uygulanması için hükümette reform ycpılması gittikçe daha da zorunlu hale geliyordu. Ve bu yapılmadığı müddetçe, bağımlı bir kapitalizmin gününü doldurmuş idari mekanizması, hükümetin çabalarının önüne dikilen bir başka engel haline geliyordu.

DHB programının uygulanması için şiddetli bir savaşımdan sonra, hükümetin benimsendiği ekonomik önlemlerin niteliğini de göz önüne alan BKP, 1984 Ekiminde, uygulanması için işçi sınıfı ve sendikal hareketin katılımını da öngören temelden yeni bir öneriler paketi sundu. Yaşam düzeyinin daha da düşmesinin önüne geçilmesini amaçlayan bu öneriler, dış ticaret ve mali alanın yeniden örgütlenmesini, geniş tüketim mallarının dağıtımında etkin bir devlet katılımını ve kimi işletmelerin millileştirilmesini öngörüyordu. Kamu sektörü için zararlı olan bakanlıklar arasındaki anlaşmazlıkları aşma amacıyla, parti bu sektör için merkezi bir kurumun kurulmasını istedi.

Ne ki, girişimlerimiz Cephe içindeki partnerlerimiz arasındaki çelişkiler nedeniyle desteklenmedi ve sendikal hareketin yönetimindeki sektör kesimin, aşırı solcuların karşı koyuşuyla karşılandı. Bunun üzerine, iki bakanlığı elinde tutan Komünist Partisi, işçi sınıfının ve halkın çıkarlarını göz önüne alarak, hükümetten ayrıldı; çünkü «bunalımın derinliği, projenin çeşitli taraflar tarafından engellenmesi ve sağcı grupların ve emperyalizmin yürüttüğü azgın saldırı nedeniyle, ekonomik ve politik sorunların

çözümlemesinde zaman yitirilmesi, mevcut hükümetin projeyi, yapay olarak kısaltılan anayasal dönem içinde uygulanmasını olanaksız kıldı.»⁽³⁾

Demokratik sürecin genel bir değerlendirmesini yapan Kongre, yalnızca zorluklara ve yetersizliklere değil, aynı zamanda olumlu gelişmelere de işaret etti. Bunlardan en önemlileri, uyuşturucu satıcılarının faşist diktatörlüğün yenilgiye uğratılması, DHB Cephesinin kurulması ve güçlendirilmesi, bu Cephe'nin programı, faşistler ve sağcılara karşı seçim zaferleri, işçi sınıfının partisi olarak BKP'ni de içeren bir hükümetin kurulması olarak sayılabilir.

Alınan ekonomik önlemler, bunalımın önüne yeterli ölçüde geçemedi ve halkın özlemlerine yanıt vermeye yetmedi, ama IMF de reçetelerini dayatmayı başaramadı. Gerçekte, zorlu, şiddetli bir kampanya sonucu, hükümet, işçi sınıfı hareketinin istemlerini yansıtan partimizin kimi önerilerini kabul etti; uluslararası özel bankalara borç ödemelerini yapmadı, hammaddelerin, yiyecek maddelerinin ve ilaçların ithalinde kamu ve devlet sektörünü yetkili kıldı ve ücretlerin satın alma gücünü korumak amacıyla eşel mobil sistemini uygulamaya soktu.

Belirtilmesi gereken bir diğer nokta da, en büyük devlet madencilik işletmesi olan COMIBOL'in yönetimine işçilerin katılımıyla ilgili karardır. Bu karar tarihsel önemdedir, çünkü üretimin yönetilmesine işçilerin katılımını meşrulaştırmıştır. Dahası, ekonomik, politik ve toplumsal gelişmenin perspektifi açısından da önemlidir. Nüfusun, geniş ölçekli önleyici sağlık hizmetine kavuşturulduğu da belirtilmelidir. Dış politikada da ilerlemeler kaydedildi. Herşeyden önemlisi, rejim yurttaşların hak ve özgürlüklerine saygılı davrandı.

Kongre, ulusun sosyal-politik yaşamının değişik yönleri üzerinde önemli etkisi olan işçi sınıfı ve sendikal hareket üzerine özellikle eğildi, çünkü emekçiler genel olarak sendikaları aracılığı ile savaşıyorlar. Komünistler, Banzer rejimine karşı eylemlerde, herşeyden önce de, Sendikal Birlik Cephesi'nin oluşturulmasında, onun istemlerinin savunulmasında çok önemli bir rol oynadılar.

İşçi sınıfı, Garcıa Meza diktatörlüğüne karşı güçlü bir direniş gösterdi. Parti üyelerimiz illegal yapıların korunması ve yasal, yığınsal sendikal hareketin yeniden kurulması da içinde olmak üzere karmaşık sorunların çözüme kavuşturulmasında paha biçilmez katkılarda bulundular. Bu hareketin DHB yönetimi dönemindeki rolü, tiranlığa karşı savaşımındaki, ulusal ve sosyal kurtuluş bayrağı altında yürütülen ve sonuçta, DHB Cephesi'nin yönelimi ile çıkan bu savaşımındaki deneyimleri göz önüne alınarak incelendi. Yine de, yığınların Ekim 1982'den sonra politik, ekonomik ve toplumsal karar alma mekanizmalarına yeni programın uygulanma-

(3) «Unidad», 24-30 Kasım 1985.

sına örgütlü bir biçimde katılımı olanakları (küçük birkaç istisna dışında) kullanılamadı.

Bu durum ve sendikal hareketin kimi öteki konularda aldığı tutumlar, partinin formüle ettiği yığın demokrasisi kavramının ve «hem tabandan, hem hükümetten» belgisinin halk güçleri tarafından bütünüyle kavranmadığını gösteriyor.

İşlerin böyle gitmesinin nedeni, herşeyden önce bizim eksikliklerimiz, hükümet içindeki çelişkiler ve derinleşen ekonomik bunalımdır. Suçun bir kısmı da, sendikalarda belirli bir etkileri olan ve sendikalar bağımsız olmalıdırlar gibi sahte bir gerekçeye dayanarak, işçi sınıfının ve öteki emekçilerin politik faaliyete katılımına karşı çıkan anarko-sendikalist akımların omuzlarındadır. Bunlar antikomünist bir temelde birleşerek, Troçkislerle ve öteki aşırı solcu gruplarla el ele vererek ve sekte, mace-racı bir çizgi izleyerek, demokratik süreci baltaladı, işçi sınıfının birliğine ve örgütlülüğüne büyük zarar verdiler.

Kongre'de, partimizin sendikalarda sağlam konumlara sahip olduğu ve sendikaların görüşlerine büyük bir dikkat verdiği belirtildi. Hükümete katılmasının doğurduğu kimi zorluklara karşın, BKP, işçiler arasında en büyük saygınlığa sahip politik güçtür. Ve bunu stratejisinin doğruluğuna, sendikalara ilişkin Marksist-Leninist ilkelere sahip çıkan militanlarının çabalarına borçludur.

Genel politik çözümlemenin bir parçası olarak, Kongre, hükümetin, silahlı kuvvetlerin, kilisenin ve işveren gruplarının rollerini de inceledi.

Delegeler, DHB yönetimi döneminde, parlamento'nun gericilerin ve sağçıların kalesi, bir komplocular yuvası haline geldiğine işaret ettiler. Bunlar çoğunluğu sağlayarak, halkın ve ulusun yararına olan tasarrıfların yasalaşmasını engellediler. Parlamento, komünistlerin, halkın seçtiği bu yeni yolda, oligarşik bağımlılık sistemine karşı yeni savaşım deneyimleri kazandıkları bir savaş alanına dönüştü.

Silahlı kuvvetler sorununa ilişkin olarak, Kongre, silahlı kuvvetler bünyesinde farklı eğilimlerin varlığını dile getirdi. Banzer rejiminin orduya yüklediği «kirli iş»in yanı sıra, son yıllarda Garcia Meza'nın ardından gelenlerin iktidarı DHB Cephesi'ne bıraktıkları gözlemlendi. 1982 Ekiminden sonra, mesleki normlarına bağlı olarak, askerlerin ve halkın çıkarlarının birliğinden yana çıkan subay ve generaller grubunun güçlendirilmesi için olanaklar doğdu. Bu eğilim gözle görülmektedir, ancak geri döndürülmez olarak kabul edilmemelidir.

Partinin, kilisenin kendini halkın kurtuluşu ile bağlı olarak gören katırcı ilgilili tutumunu tartışırken, Kongre, 4. Kongre'nin sonuçlarını tekrar onayladı; BKP'nin katoliklerle ve öteki dinsel grupların üyeleri ile diyalogu ve işbirliğini amaçladığını vurguladı.

Bolivya'nın yakıcı bir sorunu olan uyuşturucu ticareti ve satıcıları konusu Kongrede büyük bir dikkat gördü. Uyuşturucu satıcıları kendilerine ait silahlı birimlere sahipler ve faşist unsurlarla yakın ilişki içindeler. Bunların kirli işlerine «Liyo Kasabı» Klaus Barbie katılıyordu. Ve halâ kimi öteki Avrupa ve Latin Amerikâ faşistleri bu işin içindedir. Partimiz bu iğrenç faaliyetin yokedilmesi için gerekli önlemler alınması ihtiyacını bir kez daha vurguluyor.

Oligarşik ekonomik grupların oluşması sorununa ilişkin olarak Kongre bunların sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesinin bir ürünü olduklarının altını çizdi. Bu grupların elinde banka kredilerinden, devlet fonlarından, dış borçların neden olduğu zorluklar üzerine yaptıkları spekülasyonlardan ve artan emek sömürsünden elde ettikleri muazzam kaynakları bulunmaktadır. Bolivya Özel İşverenler Konfederasyonu aracılığıyla iş görerek, açıkça politikaya karışıyor ve iktidar savaşımında yer alıyorlar. Ekim 1982'den sonra sırtını kabinedeki bazı bakanlara dayayan oligarşi, hükümet kuruluşları üzerinde baskı uyguladı ve ortamı istikrarsızlaştırmaya çalıştı; lokavtlara başvurdu, işletmeleri kapattı, banka ve ticari işlemleri askıya aldı, vergi, ücretler üzerine yasa ve kararnameleri kabaca çiğnedi. Tüm bunlar DHP hükümetinin konumlarının zayıflamasına yolaçtı.

Ve böylece işçi sınıfı ve öteki emekçi halkın ve ilerici güçlerin savcısını hızlanırken, Komünist Partisi bağlaşıklarıyla birlikte oligarşinin etkinliklerine karşı realist bir alternatif olarak halkçı demokratik bir antiemperyalist devrimi geliştirmeye yönelik önemli bir program hazırladı. Tartışılmaz bir yığın desteği kazanmış olan bu programın uygulanması, BKP'nin çizgisinin büyük bir başarısı oldu.

Bununla beraber programın kilit noktaları uygulamaya sokulamadı. Cephenin gerilemeleri herşeyden önce emperyalizmin ve oligarşinin entrikalarının sonucudur. Aynı zamanda cephe ve hükümet içindeki, DHB'ye yabancı olan çıkar ve görüşlerden kaynaklanan anlaşmazlıklar tüm partnerlerimizin tarihsel yükümlülüklerini yerine getirmede kararlı olmadıklarını gösterdi.

Lenin'in «Özeleştirici her yaşayan ve sağlam bir parti için yaşamsal önemdedir»⁽⁴⁾ sözlerinden yola çıkarak parti kendi hatalarını değerlendirdi. Özellikle, bağımlı oligarşinin ve emperyalizmin konumlarını zayıflatmada yeterince güçlü olmadık. DHB Cephesi'nde kolektif olmayan bir önderliğe izin verdik ve zaman zaman özellikle geleneksel ekonomik önlemler konusunda öteki güçlerin kuyruğuna takıldık. Komünistler pratikte maliye ve dışpolitika alanlarına girme olanağı bulamadılar.

Partimizin görüşüne göre bir başka olumsuz olgu da şudur: İşçi sınıfı

(4) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 10, s. 355.

ve halk hareketi içindeki parti üyelerimizin tümü reformist ve küçük burjuva görüşlere, ekonomizme, kendini gizlemek için radikal ve aşırı solcu sözler kullanan sarı örgütlerin ülkeye sızmasına karşı ideolojik ve politik savaşımı sıkıca ve ardıcıl biçimde desteklemedi. ⁽⁵⁾

Komünist Partisi kabul edilmiş politikanın etkili bir şekilde uygulanması yeteneğine sahip olmadı, ilettiği mesajlar bağlaşıkları arasında her zaman yeterince açıklıkla yankılanmadı ve zaman zaman yığınlara ulaşmada başarısızlığa uğradı. Parti, Cephe ve hükümet içinde savaşım ile birliği birleştirmek için gerekenlerin tümünü yapmadı.

Sonuçta DHB olanaklarını sınırlayan bir dizi iç dış çelişki ve etmen nedeniyle halkı örgütleyen ve harekete geçiren bir güç olma niteliğini yitirdi. Güçlerin yeralımının onun aleyhine değişmesiyle, program askıda kaldı. Bunun yukardan, yani hükümet tarafından engellenmesi, yukarıdan bir çıkış sağlanmasını olanaksız kıldı. Sonuç olarak DHB başlatılan davayı sonuna kadar götüremedi. Daha da kötüsü Kongre'nin, oligarşik emperyalist saldırının şu ya da bu biçimine kapıyı aralamak olarak tanımladığı bir olgu olarak, güç kaybetmeye başladı.

ABD emperyalizminin anayasaya aykırı olarak dayattığı parlamento ara seçimleri yasal hükümetin düşmesine yol açtı. Seçimler bir sahtekarlık ve yabancı baskısı atmosferi içinde yapıldı ve faşistlerin ve sağcılarının «seçim darbesi» ⁽⁶⁾ olarak bilinen operasyonu yürütmelerini sağladı. Bu koşullarda komünistler seçim kampanyasını hiçbir zaman hiç bir şekilde ekonomik ve politik bunalımın çözülmesini olanaklı kılan stratejik bir etmen olarak ele almadılar. Yine de seçimler gerçek bir savaş alanı olduğu ölçüde BKP öteki halkçı güçlerle birlikte geçmişe dönüşmesini engellemek amacıyla yarışmaya katıldı. Gelişen savaşımın sürecinde işçi sınıfı ve öteki emekçi halkın gelecekteki bu biçimdeki savaşımında gerekli olacak olan yeni bir birliğin temelini döşemeye yöneldi. Geçmiş deneyimi çözümleyen ve ülkenin bağımlı kapitalist karakteri ve geriliği ile birlikte oligarşik grupların varlığını da dikkate alan BKP 5. Kongresi sosyalizm yönelimli bir halkçı antiemperyalist devrim stratejisini onayladı.

Bu hedeflerine ulaşmak için, BKP, benzer konumları olan tüm parti ve örgütleri, böylesi bir devrimin programını ardıcıl olarak yürütmek amacıyla yönelik politik bağlaşıklığın yeniden örgütlenmesi ve toplumsal tabanın genişletilmesi amacıyla çabalarını birleştirmeye çağırdı. Böylesi

⁽⁵⁾ Bak: Simon Reyes Rivera, Un Congreso historico j de victoria, 1985, s. 7.

⁽⁶⁾ Temmuz 1985'de yapılan parlamento seçimleri kastediliyor. Devlet başkanlığı makamı için aday olanlardan hiçbiri mutlak çoğunluğu sağlayamadığından konu parlamentoya havale edildi. Parlamento Milliyetçi Devrimci Hareket'in lideri Viktor Pal Entersoro'yu seçti (Not Red.)

bir demokratik bağlaşıklık içinde tarihsel sorumluluk öncelikle işçi sınıfı olmak üzere, köylülük, orta tabakalar, küçük ve orta üreticiler, zanaatkarlar, aydınlar, öğrenciler, din görevlileri ve askerler, kısacası halkın ve ulusun çıkarları ile bağlı herkes tarafından üstlenilmelidir. Bir kez daha, Kongre, sınıfsal bağlaşıklıkta proletarya hegemonyasının sağlanması güvence altına alındığından komünistlerin işçi sınıfı ve öteki emekçi halkla bağlarını sağlamlaştırmaya kararlı olduklarını kayıtlarına geçirdi.

Partinin örgütsel çalışmalarını değerlendirirken, Kongre, bugüne kadar elde edilen deneyimin, kazanımların kalıcılaştırılmasını ve bir yığın partisinin yaratılmasına doğru ilerlenmesini olanaklı kıldığını belirtti.

Ele alınan dönem içinde, BKP proletarya arasında derin kök saldı, niteliksel ve niceliksel olarak gelişti ve saflarına işçi sınıfının, köylülüğün ve öteki halk kesimlerinin birçok sadık evladını kabul ederek daha da güçlendi. «Başarılarımızı abartmadan, partimizin ülkedeki en örgütlü ve kuşkusuz, soldaki birinci partisi olduğunu söyleyebiliriz.» (7)

Partinin yeni konumlar kazanabilmesi için, Kongre, çalışma biçim ve yöntemlerinin iyileştirilmesi çağrısında bulundu ve BKP tüzüğünde değişiklikler yaptı. Bolivya Komünist Gençliği'ne daha çok yardımda bulunulması, komünist kadınlar arasındaki çalışmayı artırma önerilerini benimsedi ve Ulusal Piyoner Örgütü'nün çalışma ilkelerini onayladı.

Gündemde yeralan maddelerden biri de partinin yeni programının görüşülmesiydi. Tasarının yapılacak olağanüstü bir kongrede tartışılması kararlaştırıldı.

Yönetim organlarının seçimine geçildiğinde, delegeler, J. Kolle Cueto'nun kendisinin Merkez Komiteye seçimi için aday gösterilmemesi isteğini kabul ettiler. Yeni yönetim, eski kuşaklardan deneyimli komünistlerin yanı sıra, genç üyeleri de içerdi. Maden işçilerinin, işçi sınıfı ve halkın deneyimli ve denenmiş lideri, tanınmış bir komünist olan Simon Reyes Rivera oybirliği ile MK Birinci Sekreterliğine getirildi.

BKP MK Birinci Sekreteri, BKP 5. Kongresi'nin «tarihsel ve başarılı» bir kongre olduğunu belirtti. Kongre, gerçek potansiyelleri göz önüne alındığında proletaryanın öncüsünün önünde duran sorunları ve görevlerini sergiledi. Bolivya komünistlerine, yeni stratejilerini uygulamada, daha sıkı bir birliği sağlamada ve partiyi ilerletmede yardımcı olacak yeni bir güç verdi. Kongre aynı zamanda, güncel görevlerin proletaryanın savaşımının gereklerine uygun olarak yerine getirilmesinin doğrultularını ve demokratik, halkçı, antiligarşik ve antiemperyalist güçlerin programının yeniden biçimlendirilmesi amacına yanıt veren temel politik ve örgütsel doğrultuyu formüle etti.

(7) Simon Reyes Rivera, Agy, s. 9.

Gerginliğin son derece arttığı koşullarda

Joe Slovo

Güney Afrika Komünist Partisi
Yönetim Kurulu üyesi, Güney Afrika Ulusal
Kongresi İcra Komitesi üyesi

• Bütün dünya Güney Afrika'daki gelişmeleri dikkatle izliyor. Yeryüzündeki ilericiler, bütün dürüst insanlar Afrika halkının yasal haklarını elde etmek için kahramanca yürüttüğü savaşımını destekliyor, ırkçı rejimin uyguladığı terörü kınıyorlar. GAKP ve AUK antiemperyalist gösterilerin itici gücünü, şimdiki durumu ve yakın gelecekteki savaşım perspektiflerini nasıl değerlendiriyorlar?

• Güney Afrika'daki savaşım yeni bir aşamaya yükseldi. Ülkedeki gelişmeler açık olarak şunu gösteriyor: Eğer biz, devrimci bir hareket olarak, bu kritik durumdan, etkin bir biçimde yararlanabilirsek, halkın iktidara gelmesi mümkün olacaktır.

Böyle bir sonuç çıkarmamızın birçok nedeni vardır. Bilindiği gibi, temel sosyal dönüşümler süreci üç ana koşulun varolduğu durumda başlar. Birincisi, iktidarın kendi yapısında derin bir bunalımın olması. İkincisi, halkın hoşnutsuzluğu, bu değişikliği yapmak için her türlü kurbanlar vermeye hazır olması. Ve, üçüncüsü de halk tarafından tanınan, devrimci hareketin halkı zafere ulaştıracak güce ve yeteneğe sahip bir devrimci hareketin varolmasıdır.

Bugün Güney Afrika'da bu koşullar henüz daha olgunlaşmış değildir, ama yukarıda belirtilen her üç ögenin bir bütünde birleşmesine çok yakın bir duruma yaklaşıldı. Hakikaten, iktidar en derin ekonomik ve politik bunalımını yaşıyor. İktidardaki sınıflar, aralarındaki çelişkiler yüzünden her zamankinden daha çok bölünmüşlerdir. Öte yandan yığınların hoşnutsuzluğu gün geçtikçe daha da artıyor. Ve durmayan cinayetlere karşın (!) giderek daha çok işçi, genç ölümü göze alıyor, savaşta ölmeye hazır olduğunu sergiliyor. AUK'nin yönetiminde kurtuluş cephesi gösteri hareketlerinin ana gücünü oluşturduğunu açık olarak ortaya koyuyor.

Halkın enerjisinin artmasının önemli örneklerinden biri de örgütlü hareketin ayaklanmaya dönüşmesi, yığınların yeni savaşım biçimleri bulmasıdır. Örneğin, gençlik çeşitli girişimlerde bulunuyor, polise karşı koyan küçük silahlı birlikler çerçevesinde örgütleniyor, polislin muhbirleriyle he-

(!) Resmi rakamlara göre bile yalnız 1985 yılının ilk yarısında 450 erkek, kadın ve çocuk öldürülmüştür. (Not Red.)

saplaşıyor vb. Siyah derili nüfustan işbirlikçilere karşı bcskı uygulanıyor. Artık siyah derili polisler kendi halkı arasında yaşayamaz duruma gelmiştir. Bu polislere ait yüzlerce ev ateşe verilmiş bulunuyor.

Yığınsal yasal örgütler, özellikle Birleşik Demokratik Cephe⁽²⁾ ve sendikalar hareketi günden güne daha da güçleniyor. Kentlerin civarlarındaki zenci getolarında sivil belediye yönetimleri yok edildi. Hükümetin halka dayatmak istediği ve «belediye konseyi» olarak adlandırdığı yönetim yerine buralarda oturanlar, halk egemenliği organlarının nüvesini oluşturacak bir yapı yaratmaya çalışıyorlar. Hükümet kaba kuvvete başvuruyor, orduyu ve polisi kullanıyor, fakat eskisi gibi yönetebilme kabiliyetini yitirdiği görülüyor ve bunu iktidar çevreleri kendileri de tanıyor.⁽³⁾

Sınıf savaşının durumunu belirleyen önemli bir faktör de Güney Afrika işçilerinin aktif eylemleridir. Son bir-iki yıl içinde siyah derili emekçiler arasında sendikalaşmanın çıkışı gibi büyüdüğü görülüyor. Onlar ilk kez Güney Afrika tarihinde sendikalı beyaz emekçilerin sayısını aşmışlardır. Bunların başka bir özelliği de, istemlerini yalnız ekonomik sorunlarla kısıtlamamalarıdır. Onlar ırkçı rejimine karşı çıkmadan kapitalist sömürüye karşı savaşmanın imkansız olduğu bilincine varmışlardır.

Sendikalar hareketi, ulusal kurtuluş savaşında daha aktif bir rol oynayabilecek bir güç olduğunu göstermeye çalışıyor. Transvaal'de geçen yılın Kasım ayında tarihimizin en başarılı politik genel grevi yapıldı. İki gün içinde sanayi felce uğradı. Ve Kapsko vilayetinin doğu bölgelerinde buna benzer başka grevler yapıldı. İşçi sınıfının gücü ve aktifliği ulusal politik genel grev savaşında yeni perspektifler açıyor, gerekli bir anda gelecekte devrimci güçlerin kutuplaşmasında ve devrim hazırlıklarında büyük bir etkisi olacaktır.

• *Yığınların devrimci bilincini geliştirmede komünistler ve onların bağlaşıkları nasıl bir rol oynuyor? ırkçı rejimin Afrikalıları vatanlarından yoksun bırakma yeltenişlerine, ırkçılığa karşı halkı mobilize etmek için GAKP nasıl savaş biçimleri ve yöntemleri uyguluyor?*

• Partimiz başında Afrika Ulusal Kongresi'nin bulunduğu geniş kurtuluş cephesinin, yani ulusal-demokratik devrimin gerçekleştirilmesine yönelik güçlerin cephesinin bir parçasıdır. Bu sorunun çözümü için tüm ezilen sınıflarla ve ulusal gruplarla bağlaşıklık kurulmasının gerekli olduğu görüşündeyiz. Böyle bir bağlaşıklığın içinde yönetici rol işçi sınıfıdır. Bu işte işçi sınıfı olmadan kesin zafer garanti altına alınamaz.

(2) 1983'de kuruldu, ırkçı rejime karşı çıkan yüzlerce örgütü ve hareketi kapsamına alıyor. (Not Red.)

(3) Bu yılın Temmuz ayından sonra ülkenin 36 bölgesinde olağanüstü durum ilan edildi. (Not Red.)

Biz, bu fırsatı (Afrika'nın birçok bölgesinde, bu fırsat kaçırılmıştır) kaçırmak istemiyoruz. Söz konusu bölgelerde, yerli halkın verdiği kurbanlar pahasına elde edilen kazanımlar, siyah derili yeni sömürgeciler tarafından sıfıra indirilmiştir.

Bu yılın Temmuz ayı sonunda 64. kuruluş yıldönümünü kutlayan GAKP oldukça deneyimli ve sayıca büyük olan Güney Afrika proletaryasının gerçekten tarihsel istemlerini dile getiriyor. Biz, işçi sınıfının öncüsü ve antiirrkçi cephenin bir parçası olarak görevimizi yerine getiriyoruz. Günümüzde tüm parti çalışmalarının aktifleştirilmesi, bunun yanı sıra GAKP'nin bağlaşıklık içinde kendi bağımsız rolünü kanıtlaması gerekiyor. Biz her şeyden önce, emekçiler arasında. Marksizm-Leninizm idelerini aktif bir şekilde propaganda ediyoruz, yeraltı çalışması yapabilmek için parti yapısını güçlendiriyoruz.

İç ve dış gericiliğin partimiz ile AUK arasında, AUK ile dünya sosyalist sistemi arasında işbirliğini baltalama yeltenişlerine karşı koymamız gerekiyor. Antikomünizm ve antisovyetizm kurtuluş savaşımının devrimci içeriğini boşaltmak için kullanılıyor. Ama bugün yurtseverlerin ezici çoğunluğu, geleceğin güvencesinin AUK ile GAKP arasındaki bağlaşıklık, bütün hareketimiz ile dünya ilerici güçleri, en başta sosyalist ülkeler arasındaki yapıcı bağlar olduğunu anlıyor. Biz bu bağları gözbebeğimiz gibi koruyoruz ve koruyacağız.

● *İrkçi rejimin vahşice baskıları bütün kıtalar kamuoyunda öyle sert tepkilere yol açtı ki, ABD egemen çevreleri bile bu rejimin Reagan'ın deyimiyle "sadık Amerikan dostu" liderleriyle kısmen de olsa aralarına mesafe koymak zorunda kaldılar. Size göre, bu gibi koşullar ırk ayrımının uluslararası alanda yalıtılmasına elverişli midir? GAKP, komünist ve işçi hareketinin, dünyadaki öteki ilerici güçlerin bu alandaki rolünü nasıl değerlendiriyor?*

● Kanımıza göre, ABD egemen sınıfının kimi çevrelerinin Güney Afrika konusundaki tutumunda görülen değişikliğin kaynağı, hiç te hümanizm değildir. Tarihsel planda «Reagan faktörü», Güney Afrika rejiminin dünya kamuoyunun nefretine yolaçan eylemlerini, bütün öteki dış koşullardan daha çok etkiliyor. Bugün artık söz konusu çevreler ırk ayrımının, özellikle Pretoria'nın vahşetinin Amerikan kamuoyunda uyandırdığı tepkiyi hesaba katmadan edemiyorlar. Botha hükümetinin, tekelci sermayenin ve ABD emperyalizminin konumlarını koruyabileceğine, Güney Afrika'nın Batı bağlaşıklığı içinde, genellikle kapitalist sistem içinde tutulabileceğine olan inanç giderek azalıyor. Kanımızca Amerikan egemen çevrelerinde ırkçılık konusunda meydana gelen bu değişme, bunun gerekçeleri ne olursa olsun, Güney Afrika rejimine karşı daha etkili kampanyalar örgütlenmesi için olanakların arttığını gösteriyor.

Bununla ilgili olarak dünya işçi hareketi ne yapabilir? Sendikalar kanalıyla ve diğer yollardan savaşıma maddi destek sağlanırsa biz çok memnun oluruz. Bununla birlikte Batı hükümetlerine baskı yaparak, onlardan ırkçı rejime mutlaka baskı yapmalarını istemek iyi olur. Böyle yardımı biz her partiden, işçi ve demokratik hareketin her örgütünden bekliyoruz.

İrkçilik günümüzde nazizmin bir biçimidir ve onunla savaşım sınıf yaklaşımı çerçevesini aşıyor. Dolayısıyla ırkçılığa karşı en geniş güçlerin mobilize edilmesi bizim acılarımızı azaltabilir ve zafere götüren yolda başarıyla ilerlememize yardımcı olabilir.

● *Tüm insanlığın en güncel, en yakıcı sorunu olan dünya barışı koruma sorunuyla ilgili olarak GAKP nasıl bir tutum alıyor?*

● Tüm devrimci güçler barış davasına derinden bağlıdır. Çünkü nükleer yıkım, özgürlük savaşımını (bu savaşımdevrimci zora başvurmak da olasıdır) tamamen anlamsız kılacaktır. İşte bunun için dünya barışını korumak, hepimiz için önem taşıyor. Ve Güney Afrikalı komünistler emperyalizmin silahsızlanma yönündeki tüm çabaları baltalama, «yıldızlar savaşı» programını gerçekleştirme yolundaki politikasının içyüzünü açığa vuruyorlar.

Bizim görüşümüze göre kurtuluş savaşı ve barış savcısı birbirinden ayrılmaz bütünsel bir süreçtir. Bugün dünyada yaşamı korumada ve sosyal adalet için komünist ve işçi hareketinin birliği her zamankinden daha gereklidir. Düşman birleşiyor, bize karşı ortak eylemler planlıyor. Partimiz son kongresinde barışı savunmada, kurtuluş ve sosyalizmi korumada bizim sınıf kardeşlerimizin, yoldaşlarımızın yanında olacağımızı bir kez daha belirtti.

«Rizospastis»: Gerçeğin Sesi

Son günlerde gelen haberlerden birinde, Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin organı «Rizospastis»'in Yunanistan'daki bütün sabah ve akşam gazetelerinin en popüler olduğu belirtiliyordu. Gazetenin günlük ve Pazar baskıları en geniş bir şekilde dağıtılmaktadır. Yalnızca son 11 yıldır legal olarak yayınlanan bir gazete için bu büyük bir başarı sayılır.

Başarının yolu uzun ve zorlu oldu. «Rizospastis» harfi harfine tercüme edilirse «radikal» anlamına geliyor ve tarihi daha çağın başlarına kadar uzanıyor. «Rizospastis», Yunanistan Komünist Partisi kurulmadan önce ilerici bir gazete olarak çıkmaya başladı ve 67 yıl önce parti merkez komitesi organı haline geldi; bu tarihten itibaren de Yunan komünistlerinin yığınları örgütlemeye propaganda ve ajitasyon organı oldu.

On yıldan fazla süren gerici diktatörlük rejimi süresince «Rizospastis» küçük boyda ve basit bir sayfa düzeniyle yayınlandı ve illegal olarak dağıtıldı. Fakat halkı mücadeleye çekmek, hareketlendirmek amacıyla Yunanistan'ın en uzak köşelerine kadar ulaştırıldı.

Ülkenin Nazi işgalinden kurtuluşunun 40. yılı kutlamalarında gazetenin sayfaları kahramanlık örnekleriyle doluydu. Geçen sonbahar, Atina'nın Kalitea bölgesi belediye meclisi Skra sokağında küçük bir ev satın aldı. Bu evin tarihini anlatmak için burada bir toplantı düzenlendi. Bu evin mahzeni 1942 yılından 1944 yılının Ekim ayına kadar komünistlerin illegal basımevi olarak kullanılmıştı. Aynı zamanda da Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin organı «Özgür Yunanistan» ve diğer küçük broşürler de basılıyordu.

Basım çalışmaları işgalcilerin ve onların yerli uşaklarının burnunun dibinde yapılıyordu ve tehlikeyi azaltmak için gazeteyi basanlar haftalarca hiç dışarı çıkmadan, hiç taze hava teneffüs etmeden çalışmalarını sürdürüyordu. Victoria markalı elektrikli makine önce ayakla, daha sonra ise daha az ses çıkarması için elle çalışır hale getirildi. Basımevinin yerini bilen birkaç kişi burayı kendi ailelerinden bile gizli tutuyorlardı. Gestapo tarafından yakalanan ve işkence gören komünistlerden hiçbirisi bu basımevinin yerini söylemedi.

Savaştan sonra parti, basımevinin yerini yine kullanabilmek için saklı tuttu. Ancak son zamanlarda Atina'da bunun gibi küçük evler yıkılma tehlikesi ile karşı karşıya gelince bu eski mahzeni açıklamaya ve burasını, komünist basında çalışanların, Nazilere ve yerli gericiliğin çetelerine karşı savaşanlardan hayatta kalanların anısına Skra sokağında Direniş Basını Müzesi haline getirmeye karar verdi.

1974 yılında Kara Albaylar diktatörlüğünün yıkılmasından sonra moral

bir güç kazanmış olarak legale çıkan gazetenin önünde yeni ufuklar açılmıştı. YKP MK üyesi ve gazetenin baş redaktörü Tanassis Karteros, gazetenin yeni bir şekilde çıkmasının kolay olmadığını söyledi. Yunanistan'daki standartlara uygun büyüklükte günlük bir gazete yayınlamak için buna uygun gerçek bir yayın çalışmasına girmek gerekmiş. Uzman elemanlar da çok azmış. Tüm bu sorunları çözmek için belirli bir zaman gerekmiş. Ancak üç yıl önce, «Rizospastis», partinin eğittiği kadın ve erkek elemanlarıyla birlikte kendisinin basım ve yayın binasına yerleşebilmiş.

Şimdiki YKP MK apcratının bulunduğu parti binasının yapılmasında bağışlar ve «kızıl subotnikler» (imeceler) gerçekleştirilen binlerce saatlik çalışmaların büyük yardımı oldu. Parti binası Atina metrosunun «Perissos» istasyonunun yanında modern bir binadır. Bina arabaların sürekli aktığı büyük bir cadde üzerindedir. Caddenin diğer yanında, metro hattının karşısında, sanayi işletmelerinin binaları bulunuyor. Yakın zamana kadar bir grup genç parti binasının kapısında her saat nöbet tutuyordu.

Yazım ve basım işlerinin yapıldığı yerler bincının bir bölümüne yerleşmiştir. Her yer o kadar doludur ki, gazetecilerin kollarını kıpırtadacak yerleri yoktur. Buna rağmen yine de yazılarını yazıp ülkenin çeşitli yerlerinde bulunan gazetenin muhabirleriyle sürekli ilişki kurarlar. Uluslararası haberler ise Atina Yeni Haber Ajansı, TASS ve Associated Press ajansından telekslerle alınır. Gazetenin Moskova'da, diğer çeşitli sosyalist ülkelerde ve hatta Paris, New York, Brüksel ve Londra'da da muhabirleri vardır.

Basımevinin müdürü ve parti basınının eski bir elemanı olan Dimitrios Epikaridis basımevinin beni gezdirdiğinde çok etkilenmiştim. Basımevinde 170 kişi çalışıyordu ve onların çoğu da komünistler ve genç komünistlerdi. Bunların arasında, fotoğraf ve çok renkli baskı makineleri konusunda. Yunanistan ölçülerine göre uzman olanlar da vardı. Basım işleri yalnızca «Rizospastis» ile sınırlı kalmıyordu. Bunun yanında gençlerin hafızlık yayını «Odígitis», ve diğer periyodik yayınlar da basılıyordu.

«Rizospastis» şimdi Yunanistan'daki bütün gazete bayilerinde satılıyor ve gazetenin ilanlarını başkentin bütün merkezi ana caddelerinde görmek mümkündür. Çok ilgi çekici şekilde çıkartılan Pazar sayısı, binlerce parti militanı tarafından işçilerin, emekçilerin ve esnafın oturdukları mahallelerde kapı kapı dağıtılmaktadır. Haftanın diğer günleri de gönüllü dağıtıcıları fabrika kapılarında görmek mümkündür. Sabahları gerçeğin sesi olarak emekçilere ilk ulaşan «Rizospastis» olmaktadır.

Gazetenin mali sorumlusu K. Nikoltos'a «Malzeme temininde herhangi bir sorunuz oluyor mu?» diye sordum. Şöyle dedi: «Kuşkusuz biz burjuva basınının aksine gazetenin fiyatı ile kâr elde etmeyi düşünmüyoruz. Gazetenin fiyatı her zaman yasal olarak olması gereken en alt düzeyde-

dir. Şüphesiz satış komisyonunda çalışan gazete sahiplerini pcrak, yaldızlı baskılar daha çok ilgilendiriyor. Dahası onların hiçbirisi politik olarak Komünist Partisi'ne de sempati duymuyorlar. Bu nedenle çok sayıda gazete satılmadan geri gönderiliyor. Bu da para bakımından büyük kayıplara neden oluyor. Ayrıca reklamlardan çok fazla gelirimiz de yok. Zaten özel işletmeler de bize reklamlarını vermeye pek gönüllü değiller.

Bütün bunlara rağmen «Rizospastis»in parasal bakımdan açığı partinin yardımı ile giderek azalmaktadır. Burada ayrıca komünistleri ve yardım eden diğer sempatizanları da unutmamak gerekir. Bunlar genellikle orta halli olan ve çoğunlukla arkadaş hatırı veya kavgada ya da işkence odalarında bir yakını ölmüş olan insanlardır. Bunlar gibi değişik nedenlerle yardım eden bu insanlar gönderdikleri paralarla birlikte yardım ediş nedenlerini de açıklayan kısa bir not gönderiyorlar. Ayrıca gazete kağıdının, mürekkebinin vb. fiyatının sürekli artmasına karşılık gazetenin maliyeti yine de burjuva gazetelerinden daha azdır. Hem gazeteci olarak çalışanlar, hem de baskı işlerinde çalışanlar partinin belirlemiş olduğu az bir ücret alıyorlar. Hatta çoğu zaman hiç almadan ve sanki kendi işleriymiş gibi bütün boş vakitlerini de bu işe harcıyorlar.

«Rizospastis» halkın bilinçlendirilmesinde önemli bir araç olmuş ve olmaktadır. Bir zamanlar revizyonistlerin bölücü eylemleriyle cldatılmış eski savaşçıları partinin bayrağı altında toplamış, YKP'nin sendikal hareket içinde etkisinin artmasına ve kadın ve gençlerin scvasımının güçlenmesine yardım etmiştir. «Rizospastis» her sınıf savaşına, demokratik güçlerin eylemine arka çıkmış, onun aktif desteği çoğu zaman başarının güvencesi olmuştur.

Gazete büyük politik eylemlerin hazırlanmasında hem ajitatör, hem de örgütçü olarak rol oynuyor. Yapılacak eylemler üzerine yazılar yazıyor, çoğu zaman kamuoyunun önde gelen ve komünist olmayan liderleri ve uzmanlarla görüşmeler yapıyor ve ülkenin çeşitli yerlerindeki hazırlıklar üzerine raporlar yayınlıyor. Eylemin nasıl yapılacağını, yerini ve saatini bildiriyor.

Bunu nasıl yaptığına bir örnek vermek gerekirse; Yunanistan'da 10 gün süren barış eylemleri sırcsında bu yılın 6 Ağustos'unda Akropol'ün çevresi küçük çocuklar ve yetişkinlerin oluşturduğu canlı 2 sıra zincirle çepeçevre sarılmıştı. «Rizospastis» bu 10 gün boyunca «Yıldızlar Savaşına Hayır», «Balkanlar Nükleer Silahlardan Arındırılmış Bölgeye Dönüştürülsün», «Akdeniz Barış Gölü Olmalıdır» gibi belgileri ülkenin her yanına yaydı. «Akropolis Çağrısı»nı imzalayan ve yığın eylemlerinde birlik oluşturan savaş karşıtı güçlerin, kadın ve gençlik örgütlerinin sözcüleri, SSCB'nin nükleer denemeleri tek taraflı durdurma kararını «Rizospastis»in saygınlığında sevinçle karşıladılar.

Ciddi ve kanıtlara dayanan yazılarıyla «Rizospastis», yalnızca işçi sını-

findan okurları arasında değil, diğer emekçi kesimlerde de ilgi ile karşılanıyor ve hatta politik karşıtları arasında da saygı uyandırıyor. Açılan çeşitli davalarla gazeteyi zayıf düşürmeye yönelik tüm saldırılar hep başarısız kaldı. Gazeteye karşı açılan bir tek davanın bile kazanılmamış olduğunu söylediler bana.

Bir yıl önce, yani «Rizospastis»in legal olarak yayınlamaya başlamasının onuncu yılında, gazetenin dinleyici salonunda bin kişi toplandı. Üst üste beş gece bu bin kişi gazetenin daha da ileri gitmesine, zayıflıkları ve zorluklarının ortaya çıkmasına katkıda bulunan çok geniş tartışmalara katıldılar. Birçok yapıcı konuşmalar ve öneriler yapıldı. Konuşmaları toparlayan YKP MK Genel Sekreteri Harilaos Florakis şöyle diyordu:

«Biz «Rizospastis»in ciddi, basit, canlı ve ikna edici bir şekilde partimizin karakterini ve politikasını yansıtmcsını, emekçilere mümkün olduğunca çok enformasyon vermesini, onları niçin savaşmaları gerektiği konusunda, sosyalizmin getireceği değişikliklerin, sosyalizmin hedeflerinin neler olduğu konusunda aydınlatmasını, yani toplumumuzda ile-rici ve demokratik olmasını istiyoruz.»

H. Florakis daha sonra, ülkesini seven ve ulusal bağımsızlık ve yumuşamadan yana olan bütün Yunan gazetecilerine, termonükleer bir savaşın ölümcül tehlikeleri konusundaki gerçekleri yazmaları, Balkan Yarımadası ve Akdeniz'in nükleer silahlardan arındırılmış bir bölgeye dönüştürülmesi için yardım etmeleri, dünyada barışın utkusu ve uluslararası işbirliği yolunda savaşmaları için çağrı yaptı.

«Rizospastis» ve onun yazım işçileri kolektifi, partinin gazetenin önüne koyduğu sorumlu görevleri yerine getirmek için zorlu bir uğraş veriyorlar.

Vladimir Şelepin
BSS görevlisi

Demokratik merkezîyetçiliğin ideolojik temelleri sorunu üzerine

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin Teorik Sorunlar Komisyonu tarafından oluşturulan bir araştırma grubu komünist partilerin çalışmalarındaki ideolojik ve örgütsel ilkelerin ilişkilerinin kimi yanlarını inceledi. Bu grubun çalışmalarına İsrail Komünist Partisi MK Sekreterliği üyesi George Toubi, Hindistan Komünist Partisi Ulusal Konsey üyesi Unni Krishnan ve BSS dergisi redaksiyonundan Profesör Igor Naletov (felsefe bilimleri doktoru) katıldı. Aşağıda bu grubun yaptığı görüş değiş tokuşunun özeti yayınlıyoruz.

Komünist ve işçi partilerinin çalışmalarının örgütsel temeli olarak demokratik merkezîyetçilik ilkesi uzun yıllar dünya çapında sınanmasıyla geçerliliğini ve etkinliğini kanıtladı. Biriktirilen deneyim gösteriyor ki, bir parti ancak bu ilkeye bağlı kalarak tarihsel devrimci öz görevini yerine getirebilir. Kimi çevrelerin demokratik merkezîyetçiliğin modasının geçtiği ve sınıf savaşının bugünkü koşullarına uygun olmadığı yolunda ortaya attıkları savları pratik çürütüyor. Öte yandan hiç kuşkusuz, demokratik merkezîyetçilik ilkesinin içeriğinin geliştirilmesi, biçimlerinin etkinleştirilmesi ve komünist harekete sızan sosyal-reformist anarşist akımların yaptığı çarpıtmaların düzeltilmesi gerektiği de açık olarak görülmektedir.

Tüm bunlar partilerin çalışmalarının ideolojik ve örgütsel ilkelerinin teori ve pratikte nasıl birleştiği sorunlarına bir kez daha bakılmasını gerektiriyor. Marks, Engels ve Lenin'in geliştirdiği son derece önemli görüşler bu sorunların çözümü için değişmez bir temel oluşturuyor.

Demokratik merkezîyetçilik ilkesi, diyalektik ve tarihsel materyalizmin devrimci bir partinin örgütsel ilkelerine uygulanması sonucu varılan nokta, bir sonuçtur. Bilimsel metodolojinin anahtar koşulu, parti kurma sorunlarının başarılı bir biçimde çözümünü belirleyen, bu ilkelerle komünist hareketin ideolojisi arasında birbirinden ayrılmaz diyalektik ilişkinin varlığının görülmesidir.

DEVRİMCİ PARTİNİN AKTİF ÇALIŞMASININ KOŞULU

- Demokratik merkezîyetçilik klasik anlamıyla, hiç bir başka partide olmayan, sadece Marksist bir partinin örgütleniş ilkesidir, kuruluş normudur. Bu, proletaryanın sınıf savaşımının içeriğiyle ve bu savaşımında devrimci öncünün rolüyle belirlenir. Lenin bu konuda şöyle diyor: «Program ve taktik sorunlarında birlik gereklidir, ama bu hiçbir zaman partinin birliği için, parti çalışmasının merkezileştirilmesi, ek olarak, bir aile çevresinden çok daha başka bir biçimde genişleyen bir partide, biçimsel

kurallar olmaksızın, azınlığın çoğunluğa, parçanın bütüne uyması olmaksızın düşünölemeyecek olan örgötsel birlik gerektirir.» (1)

Ancak tek bir yönetici organın olduğu, alt organların üst organlara bağılı olduğu, azınlığın çoğunluğa uymak zorunda olduğu (biçimsel olarak değıl gerçekten), kesin bir parti disiplininin olduğu, birlik içinde bir parti işçi sınıfının, emekçi halkın ve öteki ilerici güçlerin sömürü sisteminin yıkılması, sosyalist bir toplumun kurulması için harcadıkları çabaları yönlendirebilir. Bu partinin çalışmasının temel özellikleri tüm konularda kolektif olarak karar almc, kolektif yönetim ve kongrenin en yetkin, bağlayıcı organ olmasıdır. Kongrenin bileşimi demokratik bir biçimde, yani tüm komünistlerce, parti örgütlerinin orantılı ve seçimli temsil edilmesi temelinde saptanır. Parti kuruculuğunun temel ilkesi olan demokratik merkezîyetçiliğin vczgeçilmez ögeleri arasında yukarıdan aşağıya tüm yönetim organlarının seçimi ve bunların belirli aralıklarla hesap vermesi de vardır.

Buna karşılık, partinin örgötsel ve ideolojik ilkeleri arasındaki diyalektik-materyalist karşılıklı ilişki partinin örgötsel yapısının iki yanı olarak demokrasi ve merkezîyetçilik arasındaki bölünmez birliğin varlığının tanınmasını öngörmektedir. Bu birliğin gözetilmesi koşuluyla, demokrasi ve merkezîyetçiliğin karşılıklı esnek bir bağımlılığı içinde, örgötsel ve ideolojik normlar arasında uyum sağlanır. Marksist diyalektik açısından demokraci olmaksızın merkezîyetçilik düşünölemez. Çünkü herşeyden önce büyük bir ayırıcı özelliğe sahip bir örgüt, üyeleri arasında ve tüm örgütleri arasında tam bir eşitlik öngören, saygınlık ve kolektif görüşün yetkisi dışında herhangi bir grubun, herhangi bir yönetici ögenin öteki grup üzerinde üstönlük kurmasının düşünölemeyeceğı bir parti, işçi sınıfının partisi söz konusudur. Mcrksizm-Leninizm'in bu temel gerçekleri herkesçe bilinmektedir. Ancak teorik açıdan çok açık ve tartışmasız olan, pratikte her zaman böyle olmayabilir. Bunun nedeni sadece herhangi birinin teörinin öngörülerini sübjektif olarak yorumlaması ya da yapılan hatalar değıl, komünist ve işçi hareketinin gelişme süreci içinde ortaya çıkan nesnel çelişkilerdir.

Bir partinin ideolojik ve örgötsel ilkeleri arasındaki gerçek çelişki en başta parti üyeleri arasındaki *ideolojik* birliğe aynı şekilde seçliam bir *örgötsel* birliğin eşlik etmediğı durumlarda kendini gösterir. Ve tersine, örgötsel birlik de her zaman istisnasız tüm konularda tam görüş birliğı temeline oturmaz. Bu nedenle, bu ilişkinin dinamiğı çok yakından incelenmelidir. Bazı durumlarda küçük ideolojik farklılıklar büyüyebilir ve partide büyük ideolojik ve örgötsel bir bölünmeye neden olabilir, öte yandan örgötsel hatalar ise oportünist ve anarşist eğilimlerin güçlenmesine ve ideolojik yozlaşmaya yol açabilir.

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 8, s. 374–375 (Rusça).

Komünist hareketin örgütsel normları konusunda, sözde bu normların hareketin ideolojik temeli ile bir ilişkisi bulunmadığı gerekçesiyle bunları uygulamaktan yan çizmeye ya da bazı ideolojik tavizlerin «zararsız» olduğu ve partinin rolünü, örgütsel yapısını etkilemeyeceği yolundaki savlar ne olursa olsun, bunlara eleştirel bir yaklaşımla bakmak gerekir. Parti tüzüğü'nün çiğnenmesi de, yönetimin farklılıkları gidermesi için gerekli olduğu ve konunun özüne, yani ideolojik ve politik ilkelerine zarar vermeyeceği savıyla yapılırsa bile, haklı gösterilemez. Komünist hareketin tarihinde bu ilkelerden uzaklaşmanın ne sonuçlar verdiği konusunda pek çok ders verici deneyim vardır. Böyle bir şeyle karşılaşan partilerde er ya da geç bir bunalım durumu patlak verecektir. İdeolojik ve örgütsel ilkeler arasındaki bağ derhal özellikle kendini gösterecek ama bu ders çoğu kez geç alınan bir ders olacak ve hataların düzeltilmesi daha zor olacaktır.

Partinin örgütsel ve ideolojik ilkeleri arasındaki gerçek bağı korumak için sürekli ve ardıcıl bir çalışma yapmak gereklidir. Bunun en çarpıcı örneğini Lenin ve Bolşevikler Rusya'da devrimci hareket içinde verdiler. Bu deneyimin tam anlamıyla anlaşılması için Lenin'in düşünme yönteminin ve devrimci eyleminin özünü incelemek son derece önemlidir.

Lenin, teorik ve pratik düzeyde partinin örgütsel yapısına, demokratik merkeziyetçiliğin ayrıntılı sorunlarına (özellikle partinin kuruluş döneminde ve Rusya işçi sınıfını kendi yanına kazanma döneminde) büyük bir dikkat verdi. Çünkü bunları sosyalist devrimin etkusunun temel önkoşulu olarak görüyordu. Lenin partide merkezileşmiş bir yapıyı ve parti safalarının sınıksız bir biçimde örülü birliğini parti çalışması için, partinin saygınlık kazanması ve yığınlarla bağ kurması için önemli bir koşul olarak görüyordu. Lenin, demokratik merkeziyetçilik ilkesi temelinde partinin safalarının oluşturulması için belirlenen programın başarıyla uygulanmasının, partinin varlığını sürdürmesi açısından son derece önemli olduğunu belirtti. Ancak bu, Lenin'in ideolojik ilkelere karşı örgütsel ilkelere öncelik verdiği, amaçların teorik içeriğine ilişkin sorunların, partide manevi birliğin ikincil olduğu ya da bir görevin ötekiyle bağlı olmadığı anlamına gelmez.

KÜÇÜK BURJUVA YAKLAŞIMDA İKİ EĞİLİM

* Lenin devrimci diyalektiğin ilkelerine kesinkes bağlı kalarak devrimci hareketin strateji ve taktiklerine ilişkin sorunlara küçük burjuva yaklaşımın tüm biçimlerine karşı, herşeyden önce en tehlikeli olan biçimine, oportünizme karşı mücadele etti. Ancak o oportünizmde bile birbirinden farklı iki biçim, toplumun sosyalist yeniden örgütlenme amacından sapan iki eğilim farketti.

Bunlardan biri, Marksist bir partinin ideolojik politikasının ana hat-

larına ve sloganlarına uyumlu hareket ederken (en azından öyle görünürken) örgütsel ilkelerden sapmadır (ya da bilerek uzaklaşmadır). Bu hattın temsilcileri için merkeziyetçilik eleştirilerin temel hedefi durumundadır. Onların görüşüne göre, partideki merkezi yapı yönetimin tabandan soyutlanmasına yol açar. Onlara göre bir yığın partisi ve gerçek bir sosyalist örgüt, partiye girmek isteyen herhangi bir kimseye saflarını kapamalıdır.

Lenin Rusya'da devrimci hareket içinde bu eğilimin temel konumunu inceden inceye izledi. Merkeziyetçiliğe karşı çıkanların üzerinde ısrarla durduğu konular, kesin parti yükümlülüğü ilkesinin bırakılması ve örgütsel gereksinimlerin «esnekliği», aydınlar arasında ve hatta işçi sınıfı arasında çokça görülen uyumsuz, sallantılı tüm öğelere kapıların açılmasıdır.

Partiye katılıma karşı çıkmak ya da devrimci harekete katılmayı dürüst bir biçimde isteyen emekçi halkın partiye üye olmasını son derece sınırlamanın örgütü dar bir çerçeveye iteceğini, sosyalizm için savaşımın gelişme perspektifini yitireceğini belirtmeye gerek yok. Ancak olabildiğince çok üye kaydetme uğruna, partiye başvuranların niteliklerine bakmaksızın her isteyen kabul etmek de bunun kadar tehlikelidir. Hiç kuşkusuz, partiyi rasgele öğelerle doldurmak kaçınılmaz olarak partinin ideolojik ve politik hattının zayıflamasına, ilkelerinin saflığının aşınmasına yol açar. Bu tehlikeyi bilen Lenin parti tüzüğünde buna ilişkin maddeler üzerinde ısrarla durdu. Parti üyesi sadece parti programını onaylayan değil, aynı zamanda parti örgütlerinden birinin çalışmasına fiilen katılan, partinin amaçlarına ulaşması, yığınlar arasında etkisinin, saygınlığının artması için çalışan, parti kararlarına kesinlikle uyan ve tek bir parti disiplinine bağlı olan kişidir. Leninist tavır, üyelerinin sadece kendilerini kaydettirmediği, ama parti örgütlerinden birine kabul edildiği bir partinin kurulmasını gerektirir.

Sağ kanat oportünist bir lider parti üyesi ünvanının ne kadar yaygın olursa o kadar iyi olacağını iddia etti. Eğer her grevci kendini parti üyesi ilan ederse biz bundan sadece memnun olabiliriz, dedi. Ancak Lenin'in de belirttiği gibi, bu gerçekte devrimci hareketi «ekonomizm» ya da «grevcilik» düzeyine indirgemek anlamına gelir. (2) Dahası, bu görüş çok yanlış, bilinçli proletarya savaşımı için çizilen program yerine her şeyi sendikal faaliyete indirgemektedir. Açıktır ki, partinin sınıf görüntüsünü belirleyen politik hedefler ve onu sosyal reformist partilerden ayıran özelliği «her grevci» tarafından geliştirilemez.

Gevşek örgütsel formüller, işçi sınıfına, onun gerçek devrimci gücüne, yığınsal devrimci eylem yapma yeteneğine güvensizliğin de maskesidir. Bunlar küçük burjuva çevrelerde anarşist, kısırcı duyulara dayanmak

(2) Bak: V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 8, s. 245-246.

için bir maskedir. Dahası, bu tavır sınıf savaşımında partinin rolünün net bir biçimde anlaşılmadığının da bir kanıtıdır.

Lenin tarafından ortaya çıkarılan bu oportünist akım özünde şöyledir: Önce partinin örgütsel ilkelerini yeniden yazmaya başlar ve çoğunca parti çalışmasının temel devrimci içeriğini reddetmeyle biter. Demokratik merkezîyetçilik ilkesinin temelinin aşınması hareketin kendi ideolojik içeriğini boşaltır, yozlaştırır.

Tarih bize komünist hareketin amaçlarından sapma konusunda başka bir örnek daha veriyor. Hareketin ana çizgisinden uzaklaşan ikinci sapma Marksizm-Leninizm'in ideolojik ilkelerinden vazgeçme ile, felsefi, teorik revizyonizmle başlar ve ciddi bir dirençle karşılaşmazsa hareketin devrimci içeriğini zayıflatmaya doğru yol alır. Başlangıçta partinin örgütsel tabusu olan demokratik merkezîyetçilik çoğunca eleştiri dışında kalır. Sadece teorik ya da felsefi konularda Marksizm'in şu ya da bu postu-sıyla razı olmadıkları söylenir.

Lenin Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin deneyimini incelerken Bolşeviklerle Menşevikler arasındaki farkın daha baştan örgütsel sorunlarla sınırlı olmadığını belirtmişti. 2. Kongreden hemen sonra, sınıf savaşımının sonul amaçlarına, bu savaşımında partinin rolü, işçi sınıfının rolü ve kapitalist toplumdaki öteki sınıflara karşı tavrına ilişkin sorunlarda da belli farklılıkların olduğu ortaya çıkmıştı. Farklılıkların esas nedeni, Menşeviklerin partinin ideolojik ilkelerini açıkça reddetmeleriydi.

İlgili tüzük maddelerini göstererek parti yaşamının Leninist norm ve ilkelerini ilan eden Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi Üçüncü Kongresi, işçilerin ve komünistlerin birliğini sağlayacak tek doğru yolun devrimci Marksizm görüşlerinin, tüm ideolojik zenginliğinin özümsemesi olduğunu da belirtti. Bu bağlamda Lenin, birliğin çok büyük birşey olduğunu ancak işçi sınıfı için Marksizm'in hasımlarının, Marksizm'i çarpıtanların birliği değil, Marksistler arasında birliğin gerekli olduğunu belirtti. Lenin, tüm sosyalistleri birleştiren devrimci bir teori, onlara yükümlülük veren, savaşım yöntemlerine ve çalışmalarına uyguladıkları bir teori olmadıkça güçlü bir sosyalist partinin olamayacağını yazdı.

Komünistlerin uluslararası topluluğun deneyiminin inandırıcılığını kanıtladığı böyle bir teoriyi temelsiz saldırılara karşı, yok etme girişimlerine karşı savunmak, eleştirel bir incelemeye ve teorinin gelişmesine karşı olmak demek değildir. Lenin şunu belirtti: «Biz Marksist teoriyi tamamlanmış ve değişmez birşey olarak almıyoruz. Tersine, bunun eğer sosyalist yaşama ayak uydurmak istiyorlarsa tüm yönleriyle geliştirmelere gereken bir bilimin sadece temel taşlarını döşediğine inanıyoruz. Marksist teorinin bağımsız bir biçimde geliştirilmesinin özellikle Rus sosyalistleri için gerekli olduğunu düşünüyoruz. Çünkü bu teori sadece genel ana ilkeleri vermektedir ve bu ilkeler İngiltere'de Fransa'dakinden başka,

Fransa'da Almanya'dakinden başka ve Almanya'da Rusya'dakinden başka bir biçimde uygulanır.»⁽³⁾

Lenin'in o zamanlar Marksizm konusunda söyledikleri, şimdi Leninizm açısından doğrudan bir anlam kazanmıştır. Bir partinin kendi ülkesinde varolan durumu düzenli olarak incelemesi, o ülkedeki sınıf savaşımının özgüllüklerini çözümülemesi, uluslararası komünist hareketin deneyimi açısından devrim teorisini, örgütsel çalışmanın biçim ve yöntemlerini zenginleştirmesi gibi konular, halkının özelemlerini tümüyle dile getirme çabasında olan bir partinin çalışmalarının bellibaşlı yanlarıdır.

Emperyalist savaştan çekilme ve Brest Barış Anlaşması'nın imzalanması için Lenin'in yürüttüğü savaşım, burada ele aldığımız ikinci eğilimin incelenmesi açısından öğretici bir malzeme oluşturuyor. 1918 yılı başlarında partinin yönetim organlarında barış anlaşması konusunda Lenin kendini azınlıkta buldu. Konunun özü, daha çok ideolojik ve politik farklılıklara dayanıyordu. Lenin'in doğrultusuna Troçki ve Sol Komünistler karşı çıkıyordu. Bu grup, hiç gecikmeksizin emperyalist Almanya'ya karşı «devrimci bir savaş» başlatılmasını öneriyordu. Bu grubun tutumu serüvenciydi, ancak o dönemde bir dizi parti örgütü onların doğrultusunu destekliyordu.

Ancak demokratik merkeziyetçilik açısından bu içler acısı durumu bile Lenin mutlak anlamda umutsuz bir gözle görmedi. Lenin, Troçki'ye ve «sol» muhalefete karşı ideolojik ve politik savaşımını sürdürerek tüm partiye başvurmayı kararlaştırdı. Lenin'in kanısınca, barış gibi canalcı ve ivedi bir sorun, partinin en yüksek organı kongre tarafından çözüme kavuşturulmalıydı.

Yedinci Olağanüstü Kongre'ye hazırlanırken Lenin, «*Pravda*»da «Devrimci Lâfazanlık» başlıklı bir yazı yayınladı. Bunu, barış anlaşması gereğini su götürmez biçimde gösteren bir dizi yazı izledi. Lenin'in düşünce tarzı, savları, tüm süreçleri, bağlantıları, ilişkileri diyalektik biçimde kucaklıyordu. Lenin, Sol Komünistlerin demagojisine durumun somut çözümlemesini yaparak karşı çıktı, bütün bir çelişkili etmenler yumağında merkezi ve esas olanı vurguladı. Bu da, dünyanın ilk sosyalist devletinin korunması gereği idi. Bu devleti tumturaklı sözlere kurban etmek, partiye güvenen işçi sınıfı ve köylülüğün umutlarını boşa çıkarmak demekti. Ülkenin ekonomik gücünü inşa etmek, savunma yeteneğini pekiştirmek, bir ordu kurmak için barışçıl bir nefes alma dönemine gerek vardı. Bu su götürmez kanıtlama; gerçeği, varolan tahrisel durumu hesaba katmayı reddeden ve «bir dünya devrimci savaşı» yöntemlerine bağnazca saplanıp kalan Sol Komünistlerin sahte devrimci lâfazanlığını tuzla buz etti.

Sonunda parti Merkez Komitesi, Almanya'nın koyduğu barış şartlarının,

(3) Agy, c. 4, s. 211–212.

korsanca bir nitelik taşısa da, hemen imzalanmasını öngören Lenin'in önergesini kabul etti. «Sol» muhalefete karşı savaşım bununla bitmedi. Ancak ana amaç elde edilmişti. Bütün devrimci kazanımları yitirmenin gerçekten bir tehlike olduğu zorlu sınavların deneyleri ve insanlar arasında titiz, canla başla açıklayıcı bir çalışma, partinin en büyük örgütlerinin birbiri ardısıra Sol Komünistlerden uzaklaşıp barış anlaşması konusunda onlarla aynı düşüncede olmadıklarını açıkça ortaya koyan ve Lenin'in doğrultusunu destekleyen kararlar kabul etmeleriyle sonuçlandı. Lenin'in konumunun zaferi, partinin Yedinci Olağanüstü Kongresi'nce kesinkes tutanaklara geçirildi.

Diyalektiğin bir dersi de, partinin ideolojik ve örgütsel ilkeleri arasındaki ilişki sorunlarının bütün karmaşıklık ve çelişkileriyle göz önüne alınması, anının özünün ille de her zaman karar alma biçiminde değil, şu ya da bu eylemin biçiminde değil, bunların geçek *ideolojik içeriğinde* olduğunun anlaşılması gereğidir. Bu anlamda, gerçeği oluşturanın ne olduğu sorusu, söylemeye gerek yok ki, basit bir çoğunluk oyunuyla kararlaştırılmaz. Devrimci sürecin diyalektik kavranışı bizim yolumuza ışık tutarken, herhangi bir aşamada onun içeriğinin biçimiyle toptan uyum içinde olamayabileceği olasılığını gözden uzak tutamayız. Tersine de olabilir, biçim içerikle büyük ölçüde ters düşebilir. Örneğin, demokratik merkezîyetçiliğin biçimsel gereklerine uyulurken, onun ideolojik içeriğinden ayrılma söz konusu olabilir.

Her zaman ve partinin bütün üyeleri gerçek birer Marksist değildir. Kimi durumlarda partinin yönetim organlarındaki bile, burjuva ve küçük burjuva anlayışın kaltıntıları olan, Marksizm-Leninizm'i derinden özümsememiş, proletaryanın sınıf savaşımı ruhu içine yeterince işlememiş kişiler bulunabilir. Demek ki, demokratik merkezîyetçiliğin yalnızca biçimine dayanan, onun ideolojik içeriği ve devrimci amacını unutanlara, diyalektik acı dersler verir. Teori ve uygulamadaki etkinliği açısından çok net bir ilke olan demokratik merkezîyetçilik, böylece yalnız parti tabanının gözünden düşmekle kalmaz, gerçek Marksist içeriğini yitirerek, olması gerekenin acınacak bir taklidine dönüşüp yozlaşır.

SAVAŞIM DENEYİNDEN ÇIKARILACAK BAZI DERSLER

Şu ya da bu ölçüde komünist ve işçi sınıfı hareketinde su yüzüne çıkabilecek iki oportünist eğilimi ele aldık. Her iki oportünist eğilim de, ideolojik ve örgütsel ilkelerin uyumlu ilişkisi sorununa yaklaşımlarında, bu ilkeler arasında, demokrasi ile merkezîyetçilik arasında bölünmez bir birlik olduğunu savunan Leninci tutumla çelişki içindedirler. Ancak deyim yerindeyse, bu ilkeleri «saf biçimi»yle ele alırken, bu tür eğilimlerin somut tarihsel bağlamda birbirinden ayrı varolmadığını unutmamak gerekir.

Tersine, bu ilkeler, birbiri içine geçer, birbiriyle sarmaşır, karşılıklı birbirini tamamlar. Bunlar hiç kuşkusuz «birleşik kaplar» gibidir. Değişik kanallardan geçip aynı zamanda Komünist Partisi'nin temel örgüt biçimi olarak demokratik merkeziyetçiliğe olan tavrını da sonunda belirleyerek birbirleriyle bağlanırlar.

Ancak oportünistleri tümüyle demokratik merkeziyetçiliğe hasımmış gibi göstermek ycnlış olur. Oportünistler azınlıkta kalınca, «demokrasi»yi savunurlar. Onların hep üzerinde ısrarlı oldukları sayıca büyüme, ideolojik ve örgütsel bakımdan kararsız öğelerin içeri akması sonucu, yalnızca ideolojik ağız dalaşını ve sallantıları hızlandırır, tepede bürokratik, tabanda ise anarşistçe duyguları körükler. «Demokrasi»ye, «yığınsal» bir parti gereksinimine ilişkin tumturaklı sözler, küçük burjuva alt-katmanlırla partiyi sulandırma niyetinin, partinin yozlaşmasını doruğa çıkarmak, onu geri dönülmez biçimde reformizm rayına sokmak böyle bir «yığın» tabanının desteğiyle çoğunluğu kazanmanın kılıfından başka bir şey değildir.

Oportünistlerin demokratik merkeziyetçiliğe düşmanlıklarının oldukça belirgin sınırları vardır. Onlar ne zaman partinin yönetim organlarını «ele geçirme»yi başarmışlar, parti örgütlerinde dolambaçlı yol ve araçlarla çoğunluğun desteğini kendi yanlarına çekmişlerse, bunu hep şaşırtıcı bir dönüşüm izlemiştir. Daha önce «merkeziyetçilik»i gözden düşürenler, bundan sonra onun en ateşli savunucusu kesilirler. Oportünistler, ilkenin ikinci bölümünü, yani merkeziyetçiliği kolayca özümseyip deomokrasiye olan daha önceki ateşli «sadakat»lerini unutarak, demokratik merkeziyetçiliğin gerçek Marksist içeriğini boşaltıp onu bir kabuk gibi kullanarak, tüzükte belirlenen örgütsel normları partinin tabanına özel politik kararları dayatma aracına dönüştürürler.

Komünist ve işçi partilerinin deneyimi, bu tehlikelere karşı etkin önlemin demokratik merkeziyetçiliğin bütün kurallarına kesinkes uymak ve aynı zamanda komünistlerin ideolojik yükümlülük ve sorumluluğunu güçlendirmek olduğunu gösteriyor. Her Marksist-Leninist parti, şu ya da bu özgül konuda bir azınlığın örgütlü bir azınlık durumuna gelmesini önleme kaygısı duyar. Aynı ölçüde, başka tür bir hizipçilikten, oportünist bir örgütlü çoğunluğun oluşması ve yerleşmesinden sakınma yollarını arar.

Devrimci scvaşımında dikkat merkezini konunun bazen örgütsel yanına, bazen de ideolojik-teorik çalışma sorunlarına verirken, bu iki yönden herhangi biri gözden yitirilmemelidir. Örneğin bu çalışma, bir dizi konferransa ya da Marksist yapıtların yayılcısına indirgenemez. Partinin bütün üyeleri politik ve ideolojik tartışmalarda yer almalıdır. Bu da her parti üyesine kanaatlerini serbestçe açıklama fırsatı verecek uygun koşulların yaratılmasını gerektirir. Bu kanaatlerden bazıları yönetimin görüşleriyle uyuşmasa bile.

Genel tavsiyelere ek olarak Lenin, partinin ideolojik ve örgütsel ilke-lerini birbiriyle uyumlulaştırmayı olanaklı kılacak bazı somut adımlar da önermiştir. Örneğin, Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin Üçüncü Kongresi'nin toplanmasından bir süre önce, Lenin bir eylem programı taslağı hazırladı. Söz konusu program, partinin birliğini koruma, bu bağlamda, Tüzük'te kimi özgül, ancak Lenin'in kanısınca, arzulanan değişiklikleri tanımlayarak hizipçiliğe son verme amacı güdüyordu. Lenin, o günkü koşullarda, belirli herhangi bir konuda, ister «çoğunluk»ta olsun, ister «azınlık»ta kalsın, parti üyelerinin hak ve görevlerinin Tüzük'te sağlam güvence altına alınmasının muazzam bir önemi olduğunu sezdi. Kongre öncesinde «Partiye» başlıklı yazısında Lenin şöyle diyordu: «Sürekli ve kaçınılmaz biçimde ortaya çıkacak olan anlaşmazlıkları, hoşnutsuzluk ve tedirginlikleri, eski, dar çevrelerdeki ağız dalaşları ve incir çekirdeğini dolduramaz münakaşaların kanallarından çıkarıp, inançlar uğruna meşru ve onurlu bir savaşımın hâlâ bir türlü alışılmayan kanallarına akıtılabilmek için her azınlığın haklarını Parti Tüzüğü'nün güvencesi içine almak zorunludur.»⁽⁴⁾ Lenin, söz konusu durumda, kongrelerde azınlığın haklarının temsilinin güvence altına alınmasının birliğin korunması ve demokratik merkezîyetçiliğe tutarlı bir biçimde uyulmasına yardım edeceğini belirtti.⁽⁵⁾

Bu önermeler, belirli bir tarihsel bağlamda, Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nde oluşan duruma uygun olarak Lenin tarafından formüle edildi. Bunların pekçoğunun geçerliliğini koruduğunu ve bugün de çeşitli kardeş partiler için, değişik bir durumda, pratik değeri olduğunu kabul etmemiz için her türlü haklı neden vardır.

Lenin'in yakıcılığını hissettiği ana şey, partide bölücülüğü ve bürokrasiyi hızlandıran, partiyi yığınlardan yalıtlayan makam için savaşım ve adam kayırmacılığa bir an önce son vermektir. Onun savunduğu, tartışma uğruna tartışma değil, tam tersine, politikaya ilişkin sorunları işçilerin anlamasına, onların bu sorunların anlam ve önemini daha derinden kavramalarına, daha bir kararlılıkla bunları çözmeye yardımcı olacak kanaatlerin çarpışmasıydı.

Bolşevikler, yaygın bir ideolojik eğitim çalışması yürütürken, partinin *örgütsel birliğini* pekiştirecek, demokratik merkezîyetçiliğin etkinliğini artıracak muazzam bir çaba harcadılar. Birçok partinin konunun bu yönünün, yani kimi ideolojik farklılıklar durumunda bile örgütsel birliği güçlendirmenin önemine ilişkin deneyimi de bunu kanıtıyor.

Örneğin, 1965 yılında İsrail Komünist Partisi'nin 15. Kongresi'nin hazırlıkları sürerken, parti politikasının temel ilkelerini tartışma konusu yapan oportünist bir muhalefet ortaya çıktı. Muhalefetin azınlıkta olduğu bes-

(4) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 9, s. 19.

(5) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 9, s. 19–20.

belliydi. Bununla birlikte, parti, hem çoğunluğun, hem de azınlığın program belgelerini yayınlamayı kararlaştırdı. Ancak bu tutumun demokratik merkezîyetçiliğin Leninci ilkeleriyle ve böyle bir durumda çoğunluğun platformunu yaymayı gerektiren Parti Tüzüğü ile tutarlı olmadığı çok daha sonra görülebildi. Gerçi bu karar, partide bir bölünmeyi önlemeyi amaçlıyordu. Ancak söz konusu karar, parti normlarından bir sapmayı ve tabandaki üyeleri, A grubunun (Marksist-Leninst çoğunluk) programıyla B grubunun (oportünist azınlık) programı arasında bir seçim yapma almaşığıyla karşı karşıya bırakıyordu. Ve uzun dönemde bu tutum, partide bölünmeyi de önleyemedi.

Elbette, azınlık var, «azınlık» var. Konunun özü, değişik kanaatlerin yattığı kaynaklarda ve bunların açıklanma biçimlerindedir. Çokçası, oportünist görüşler taşıyan kişiler, hizipçi bir mücadeleyi başlatırken, parti tabanının desteğini kazanmak için her yola başvurur, belgelerini dolaştırıp yayar, bu amaçla burjuva basınına bile kullanırlar. Bundan ötürü, konu, parti içi demokrasinin sınırları olmaktan çıkar, komünistler açısından asla izin verilemez olan küçük burjuva, anarşistçe bir uygulama düzeyine dönüşüp yozlaşır. Parti yaşamına ilişkin sorunlar, parti düzeyinde çözüme kavuşturulmalıdır ve hiçbir şey, burjuva propagandasını partinin içişlerine karıştırmayı, bu konularda Marksist görüşle uzak-yakın ilişkisi olmayan bir açıdan yargıda bulunmayı haklı gösteremez.

Hindistan Komünist Partisi'nin deneyimi, doğru eylem hattını çizerken, bunu değerlendirecek net ideolojik ölçütler geliştirilmenin, partide tartışmaları yürütürken bunun kurallarını belirlemenin muazzam bir önem taşıdığını gösteriyor. Elbette, şu ya da bu konuda değişik kanaatler göz önüne alınmalıdır. Bunların hepsi saygıyla ve titizlikle incelenmelidir. Demokratik merkezîyetçilik, sadece partide tartışmaların bir mekanizması değil, aynı zamanda karar alma, ideolojik ve politik doğrultuyu belirleme, partiyi birlik içinde eyleme geçirme, parti tabanının iradesini açıklama mekanizmasıdır.

Demokratik merkezîyetçiliğin bu yönü, yani parti tabanının gücü, komünistlerin kanaat ve iradesi, parti politikasının en bellibaşlı konularını kararlaştırmada yerel örgütlerin rolü, bugünkü koşullarda en güncel sorunlardır. Lenin, parti yönetiminde olup bitenlerden, parti yaşamını ilgilendiren her şeyden sıradan üyeleri haberdar etmenin gereğini hep söylemiştir. Lenin, birliği, aslında her parti üyesinin işi, dahası, sınıf bilincine sahip her işçinin işi saymıştır.

Lenin, partinin kolektif aklına olan güvenini şu çarpıcı sözlerle dile getirmiştir: «*Daha çok ıstık! Bırakın, parti her şeyi bilsin! Her çeşit farklılıklar, revizyonizme dönüşler, disiplinden ayrılmalar, vb. konusunda bir yargıya varabilmek için gerekli olan bütün, kesinlikle bütün materyale sahip olsun! Tüm parti işçilerinin bağımsız yargısına daha çok güven!*

Onlar, yalnız onlar, bölünmeye eğilimli grupçukların aşırı aceleciliğini frenleyebilir, ... parti disiplinine uymaları için onlara 'iyi niyet' aşılayabilir, ... anarşistçe bireycilik tutkusunu yatıştırabilir ...» ⁽⁶⁾

Lenin'in teorik mirası ve kardeş partilerin deneyimi, partinin örgütsel ilkesi olarak demokratik merkezîyetçiliği reddeden hiç kimsenin tutarlı bir Marksist olamayacağını doğruluyor. Aynı şekilde, Marks, Engels ve Lenin'in öğretisinin teorik içeriğini çarpıtan birinin kendisini demokratik merkezîyetçiliğin taraftarı sayagelmesi de akla sığmaz. Komünistler, ideolojik ve politik düşünce birliğinin temeli olan teorinin ana hükümlerini kurban edemez, hele sağlam bir Marksist-Leninist tutumun eksikliğini örtmek için bunu örgütsel bir biçim diye kullanmaya kalkışamazlar. Her kardeş partinin barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme savaşımında yönlendirici politik görevini yerine getirebilmesinin güvencesi, komünistlere kılavuz olan ideolojik ve örgütsel ilkeler arasındaki birlikte yatar.

⁽⁶⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 8, s. 94.

Yeni tutuculuk, Reagan'cılık ve Ortadoğu

Relik Samhun

Lübnan Komünist Partisi

MK Politik Büro üyesi

Kapitalist ülkelerde ideolojik-politik bir akım olan yeni tutuculuk (neokonservatizm) bugün, dünya tarihinin ilerici eğilimlerine ters düşen bir programla ortaya çıkıyor. Bu akımın özünü, ABD egemen çevrelerinin ideolojisi ve politikası oluşturuyor. Komünistler, işçi hareketi ve ulusal-demokratik güçlerin önemli bir bölümü için şu açıktır: Yeni tutuculuk ve onun politika sözlüğüne Reagan'cılık olarak giren odak noktası, dünyanın sosyal gelişmesini, bütün halkların ve ülkelerin, onların ekonomi ve politikalarının, kültür ve yaşam tarzlarının kapitalizmin sınırları içinde donup kalacağı bir biçimde değiştirmeye çalışıyor. Reagan'cılığın sözcülerine göre, dünya çapında «yasa ve düzene» uyulmasını sağlamak, yalnız «geriye» dönmekle, dünya politikasında son sözün emperyalizmin «çelik yumruğuna» ait olduğu günlere dönmekle olanaklıdır. Buna giden yol ise, dünyayı tekelci Amerikan sermayesi ve onun bağlaşıklarının dik-tası altına almaktan geçer.

Bunların planlarında emperyalizmin zincirlerinden kurtulanlar, bu arada sosyalist devletler için ise, kapitalist ilişkilerin karşı devrimci zor yoluyla geriye getirilmesi öngörülüyor. Bağımsız gelişme yolundan yürüyen halklar ve ülkeler için de yeni sömürgecilik boyunduruğu öngörülüyor. Sosyal ilerlemenin böyle global öyçülerde durdurulmasıyla dünya topluluğunu oluşturan ülkelerin çoğunun kaçınılmazlıkla ulusal egemenliklerini ve kültürel özgünlüklerini yitirmesi, neokonservatist propaganda tarafından ya suskunlukla geçirtiliyor, ya da demagojik bir biçimde, «20. yüzyıl sonundaki medornizasyonun» «önemsiz» bedeli olarak gösteriliyor. Bu ülkelerin, uluslararası «uyum ve barış»ın kurulması, ekonomik «kalkınmanın» sağlanması ve kapitalist, daha doğrusu Amerikan «süper tekelci» uygarlığının dümen suyundan gidenlerin payına sözde otomatik olarak düşen benzeri «öncelikler» aracılığı ile telafi edileceği ileri sürülüyor.

Burjuva propaganda aygıtının «beyin merkezlerinde» gerçekler ve bunların kavranması fiilen tepe takla ediliyor. Sınıfsal eşitsizlik tanrının adaleti, emeğin sermaye tarafından sömürülmesi ekonomik ilerlemenin koşulu, tekellerin diktası genel genliğin temeli, güce tapılması toplumun iradesi dışında biyolojik bir yasa, yeni sömürgecilik çıkar gözetmez, ard niyetli yardım, antikomünizm ve antisovyetizm «özgürlük için, dünyadaki kötülüğe karşı kutsal savaş» olarak vb. tanıtılıyor. Emperyalist propaganda bilinçli olarak «Barış istiyorsan savaşa hazırlan» biçimindeki barbarca bir

belgiyi göklere çıkarıyor. «Pax Americana»nın zora başvurarak «bütün dünyada asayiş» sözde sağlayabileceği gerekçesiyle ABD'nin yeryüzünde egemenlik kurması gerektiği yolunda saçma bir görüşü yayıyor. İç politika konusunda halklara ve ülkelere askersel harcamaları artırmaları, zenginlerin daha zengin, fakirlerin daha fakir olduğu sistemi güçlendirmeleri, gelişmekte olan ülkelerin uluslararası emperyalizme yeni bağımlılık biçimlerinin yerleşmesine yardımcı olmaları salık veriliyor.

Ama, yeni tutuculuğun (neokonservatizmin) getirdiği «barış» ve değişik «yararlar» gerçekte nedir? Bunun yanıtı, Reagan'cılığın ideolojisi ve politikasının analizinde ortaya çıkıyor. Reagan'cılık, gericiliğin gerçek amaçlarını ve onun genel ve toplumsal ilerlemeye karşı savaşına getirdiği kimi yen unsurları, son derece açık bir biçimde yansıtır. Bu, her şeyden önce yeryüzündeki «sıcak» noktalarda görülüyor. Emperyalizm buralarda sosyal ve uluslararası sorunları, halklar arasındaki sorunları güce başvurarak çözmeye çalışıyor. Bu noktalardan, daha doğrusu, koskoca bölgelerden biri, Ortadoğu'dur.

İDEOLOJİK MANEVRALAR VE POLİTİK AMAÇLAR

Sömürgecilik zamanını yaşamış olsa da, emperyalizm gelişmekte olan ülkelerdeki konumlarını geri kazanmak için çok geniş yöntemlere başvuruyor. Bunda politik ve ekonomik araçlar çözümleyici bir rol oynuyor. Ama emperyalizm bugün kendi saldırganlığını «ideolojik bakımdan desteklemeye» şimdiye kadar görülmemiş ölçüde büyük önem veriyor. Onun amacı, «Amerika, herşeyden üstündür» görüşünden vazgeçmeden, uluslararası, bölgesel ve ulusal çapta aşırı sağ ideolojik-politik akımları birleştirerek, çağdaş emperyalizmin *genel ideolojik cephesini* kurmaktır.

Ortadoğu açısından bu, Reagan'cılığın, siyonizmin ve belirli Arap çevrelerinin aşırı gerici ideolojisinin komünizme, Sovyetler Birliği'ne ve ulusal kurtuluş hareketlerine karşı «haçlı seferi» bayrağı altında birlik oluşturmalarıdır. Emperyalizm bu gerici birliği, bir tür dinsel-moral temel üzerine oturtmak ve neredeyse dünya çapında bir güç durumuna getirmek istiyor.

Bu amaca ulaşmak için ideolojik gerekçeler belirli yeni gruplaşmalara tabi tutuluyor. Örneğin, sözde, yalnızcılığı temel alan ve «yerel» özelliklere ağırlık veren «eski milliyetçilikten» vazgeçme taktığının reklamı yapılıyor. Bunun yerine, yalnız Birleşik Amerika'nın değil, aynı zamanda bütün «Atlantik topluluğunun» çıkarlarını özellikle dikkate alan «yeni milliyetçilik» ön plana sürülüyor. Burada ideolojik temel olarak, şöyle bir iddia ileri sürülüyor: SSCB ve sosyalizm «kötülüğün» mutlak, tinsel ve maddesel ifadesidir; ulusal kurtuluş hareketleri sosyalist ülkelerin teşvik ettiği «uluslararası terörizmin» ürünüdür; her ikisi de her yola başvurularak tamamen ezilmelidir.

Bununla bağılı olarak, değişik dinlerden gerici akımların bütünsel bir ideolojik-politik blokta birleştirilmesi için çaba harcanıyor. Bu görüşün temsilcileri, bütün dinlerin tarihsel bakımdan kapitalizmi haklı gösterdiğini ileri sürüyorlar. Nitekim, ABD'de «Morâl çoğunluk» akımının başını çeken ve Reagan'cılarının desteğine dayanan evanjelist kilisenin gerici yöneticilerinden Jerry Falwell şöyle diyor: «Kutsal kitapta bütün soruların yanıtı vardır ... Sosyalizm insanı köle yapıyor ... İncilde girişimcilik özgürlüğüne işaret eden bölümler vardır, Yahudi'ler tüccarlık yapmışlardır, dolayısıyla kapitalizm kutsaldır ... Yahudi'ler her şeyden önce İsrail ise özgür dünyanın kalesidir» (1). Bu konudaki propagandanın gerekçeleri işte böyledir. Bu propaganda, katolikliğin, Yahudiliğin vb. birçok akımlarının ulusal-demokratik hareketlere ve komünistlere karşı bütün gerici dinsel fundamentalistlerin (köktencilerin) ortak savaşındaki eylem birliğini örgütlemeye yöneliktir.

Reagan'cılık aynı biçimde Ortadoğu'da özgürlüksever ve ilerici olan her şeye düşmanca bir tutum alan, Washington ile bloklaşan, İsrail'in ve siyonist ideolojinin saldırgan politikasına kayıtsız kalkan ve geniş müslüman halk yığınlarının çıkarlarına karşı çıkan İslam akımlarını teşvik ediyor. Bu noktadan hareketle, kimi ülkelerde şeriatın eski biçiminin temel yasa olarak kabul edilmesi için çalışan gerici dinci dogmatiklere destek veriliyor. Oysa, bunun kabul edilmesi, söz konusu ülkelerin halklarını Ortaçağ dönemine çevirebilmekte, bölgede durumu gerginleştirmekte (2) ve müslüman yığınların ilerici tutumlarıyla çelişmektedir.

Politik planda böylesi bir çizginin izlenmesi, «Arap-Amerikan çıkarlarının birliği» propagandasını güçlendiriyor, ulusal kurtuluş hareketi ile İsrail arasındaki çatışmada birçok Arap devletine «tarafsız» kalmayı dayatıyor. Bütün Arap halklarının siyonist devletle politik, ekonomik ve kültürel ilişkilerini «normalleştirme» çağrılarıyla saldırgan karşışımda teslimiyetçilik politikasının üstü örgütölüyor. Ortadoğu'nun sözde dinsel uygarlıkların yuvası, onlar arasında «güçlü bir köprü», dünyadaki başlıca üç dinin, Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam'ın doğup karşılıklı sabır ruhunda yanyana yaşadığı bir yer olduğundan dem vuruluyor.

Örneğin, Lübnan'da yalnızcılık yanlısı politikacıların kimileri, bu gibi görüşlere dayanarak, İsrail ile bağlaşıklardan, siyonist savaş çıkartkanlarının Arap ulusal kurtuluş hareketlerine karşı saldırı politikasının desteklenmesinden ve ABD'nin Ortadoğu'daki stratejisini yaşama getirmeye

(1) Bak: Guy Sorman, *La Revolution Conservatrice americaine*. Paris, 1983, s. 133, 138.

(2) Örneğin, YDHC'ndeki ilerici rejimi sarsmak ve burada istikrarı bozmak amacıyla «Müslüman kardeşler» örgütü YAC'nde Suudi Arabistan'ın mali desteği ve ABD'nin teşvikiyle 520 medrese ve dini merkez ve 12 okul kurdular. Buralarda dini derslerin yanısıra değişik silah türlerini kullanma eğitimi gören yönetici kadrolar yetiştiriliyor.

hazır olmaya kadar, ABD emperyalizmiyle bütünleşmekten yana çıkıyorlar. Mısır'da ise kimi gerici politikacılar «ülkede kamuoyunu yüz seksen derece tersine çevirme, Nasır döneminin antisioynist ve antiemperyalist milliyetçiliğinden, Arap milliyetçiliğine yabancı Batı kozmopolitizmine doğru tam dönüş yapma çağrılarında bulunuyor, Mısır'ın Avrupa uygarlığının bir parçası olduğunu ve siyonist ideolojiyle barış içinde yanyana yaşaması gerektiğini ileri sürüyorlar.»⁽³⁾

Gericiliğin ideolojik ve politik güçlerini ilerici güçlere karşı birleştirme çabaları, Reagan'cılığın silahlılığındaki tek silah değildir. Arap ülkelerinin iç politik yaşamında, geniş yığınlar söz konusu olduğunda, emekçilerin çıkarlarını emperyalizme, ulusal gericiğe ve siyonizme karşı savunmaya yönelik sınıf savaşımını bastırmak söz konusu olduğunda, artık yalnız dinsel-politik bağlaşıklıklar çatıştırmaktan çok, «böl ve hükmet» ilkesi kullanılıyor. Birleşik Amerika Ortadoğu'da değişik dinlerden, değişik toplum ve uluslardan insanlar arasında hızla düşmanlık açılıyor, dinsel-sekter ve ulusal fanatizmin yayılmasını körüklüyor. Bu, İsrail'in 80'li yıllarda uyguladığı bölge ülkelerini konfesyonel-toplumsal ilkeye göre müslüman, hristiyan, kopti, maruni, sünni, şii, dürzi, alevi gibi devletçiklere bölmeyi amaçlayan rotasına verilen tam destekte kendisini gösteriyor. Bu devletçikler, aralarında ölümcül düşmanlık güderek, Arap ülkelerinin savaşım gücünü torpileme, onların gerçek yurtsever ve ulusal çıkarlarındaki birliğini parçalama aracı olarak kullanılabilir, İsrail'in «tehlikesiz» çoğrafi sınırlar sağlamasına yardımcı olabilir, bölgede Amerikan-İsrail egemenliğinin kurulması için olanak yaratabilirdi.⁽⁴⁾

Bu strateji Ortadoğu'da, özellikle Lübnan'da kimi hristiyan politikacılarca destekleniyor. «Lübnan milliyetçiliği», «uygarlıkçı çoğulculuk», «Doğu'daki azınlıkların sorunları» vb. görüşler, hristiyanlık temelinde de islam uygarlığının varolduğu biçiminde açıklanıyor. Lübnanlı etnik grubun sözde dağlık ve kıyı bölgelerde yaşayanlardan, Arap müslüman grubun ise ovalarda ve çöl kumlarında oturanlardan oluştuğu ileri sürülüyor. Sonuç olarak, örneğin «Akdeniz uygarlığı» savı, «Arap» uygarlığının «öldüğünü» ve «Lübnan'da kendine özgü Akdeniz uygarlığı» sağlandığını ilan ediyor. Ama Arap dünyasından yalıtılmış bir Lübnan kasdediliyor.

Arap milliyetçiliği kavramında yeralan, Marksistler ve devrimci demokratlarca kabul edilen ilerici, genel demokratik ve kurtuluşçu öğelerin karşısına Arap dünyasındaki kimi gerici müslüman politikacılar tarihsel bakımdan sahte ve politik bakımdan gerici bir sav olan «Doğu kültürü» konseptini çıkarıyorlar. Arap milliyetçiliği kavram olarak yadsınıyor, bu

⁽³⁾ «Al Muhajaha», Nisan 1985 (Arapça).

⁽⁴⁾ Ayrıntılı bilgi için bak: «Barış ve Sosyalizm Sorunları», «Yeni Çağ», 1984, s. 1.

kavramın sözde dışarıdan alınmış ve Osmanlı imparatorluğunun çöküşüne yolaçmak amacıyla yüzlerce yıl önce Batı tarafından uydurulmuş olduğu iddia ediliyor. Bu mantığa göre, Arap milliyetçiliği ve onun içerdiği ilerici yanlar bugün tarihsel haklılığını yitiriyor. Dolayısıyla, Arap halklarının savaşımı anlamını kaybediyor. Lübnan'daki yalnızlık taraftarlarının emperyalizm önündeki teslimiyetçiliğinin gerekçelerinden birisi de budur.

Hristiyan ve müslüman gerici din çevreleri bugün işte bu ideolojik-kültürcü noktalarda birleşiyor. Müslüman giysileri geçirilen «Osmanlı konsepti», «Lübnan milliyetçiliği»nin propagandasıyla ve hristiyanlık maskesiyle ortaya atılan öteki yerli sektter milliyetçilerin konseptleriyle içiçe geçiyor. Bunların tümü, ilerici sosyal-kurtuluşçu anlamdaki ulusal hareketin karşısında yer alıyor, toplumsal ilişki ve çelişkilerin sınıfsal özünü, emperyalizmin ve gericiğin çıkarlarının gerçek içeriğini emekçilerin gözünden gizliyor. Toplumu, topluluk ilkesine göre bölen, toplumun sınıfsal yapısını gözden gizleyen ve hem gerçek iç düşmandan hem de emperyalizmin baskısı tehlikesinden dikkatleri başka yönere çeken dinsel-sektter ve ulusal çelişkiler ön plana sürülüyor.

Böylece, ulusal kurtuluş, toplumsal ilerleme ve komünizm güçlerine karşı ideolojik savaşım Reagan'cılık tarafından, emperyalizmin politikasının yolunu açan araç olarak kullanılıyor. Bu politikanın amacı, tekellerin, gelişmekte olan ülkelerin ulusal zenginliklerini ekonomik bakımdan yağmalamasını ve ABD egemen çevrelerinin dünyada egemenlik kurmasını sağlamaktır.

«REAGAN EKONOMİSİ» ARAP DÜNYASINA NE GETİRİYOR?

Günümüzde tutuculuk (konservctizm) emek üzerindeki sömürü sistemini hızla yoğunlaştırmaya çalışıyor. Gelişmiş kapitalist ülkelerde «Reagan ekonomisi»nin bayrağı altında sosyal programların kısıtlanması, ulusal gelirin her tarafta tekellerin, silahlanma yarışını tırmandıranların yararına yeniden dağılımı, bunu gösteriyor. Yeni tutuculuk'un ideologlarına göre, bu ekonomik politika «ekonomideki aktif unsurların», yani «zenginliklerin yaratıcısı» denen kapitalist zümrenin vergi yükünden kurtarılmasına yöneliktir. Çünkü, bunlar bizzat «başkaları için bir zenginliktir, zenginlerin paraları ise, eninde sonunda yoksulların genliğini sağlamaktadır»⁽⁵⁾. Kuşkusuz, dünya kapitalist ekonomisinin merkezinde egemen durumda bulunan «Reagan ekonomisi», onun çeperlerindeki, bu arada Ortadoğu'daki durumu etkilenmesin olamaz.

Bir yandan silahlanma harcamalarının artışıyla ABD bütçesinde meydana

(5) G. Sorman, Agy, s. 204.

na gelen açığı kapatmak amacıyla doların kurunun ve faiz oranlarının yapay olarak yükseltilmesi Batı Avrupa devletlerinden ve «üçüncü dünya» ülkelerinden Amerikan tekellerinin kasalarına sermaye akışına neden oluyor. «Monde diplomatique»nin belirttiği gibi, bu olgu, Batı Avrupa devletlerinin ekonomilerinin modernizasyonu ve «üçüncü dünya» ekonomilerinin gelişmesi zararına Amerikan ekonomisinin güçlenmesine yardımcı oluyor.⁽⁶⁾ Örneğin, Ortadoğu petrolünün Birleşik Amerika ekonomisinin ve onun uluslararası konumlarının güçlenmesinin yararına nasıl «çalıştığı» iyi biliniyor.

Öte yandan, «Reagan ekonomisi» öteki devletlerin iç politik durumunu da ABD ve onun bağlaşıkları yararına etkiliyor. Kapitalist gelişme yolunu izleyen Ortadoğu ülkelerinde Washington «serbest ekonomiyi» teşvik ediyor. Bu ekonomi için tipik olan, işsizliğin sürekli artması, emekçilerin reel gelirlerinin azalması, tekellerin vergilerinin azaltılması, devlet harcamalarının ve bu harcamaların ekonomik yaşamdaki etkisinin kısıtlanması ve askersel yatırımların artması sürecidir. Bu, Arap dünyasında ekonomik durumun bütün yanlarına yansıyor ve burada Batılı tekellerin keyfi faaliyetlerine karşı «ekonomik bağışıklık»ı zayıflatıyor.

Kapitalizmle bağlarını koparmaya ya da emperyalizme olan maddi bağımlılığını zayıflatmaya çalışan ülkelerde «Reagan ekonomisi», «ekonomide açık kapılar» politikasından, planlamadan vazgeçilmesinden, devlet sektörünün rolünün azaltılmasından, hatta bu sektörün ortadan kaldırılmasından ve özel sektöre ağırlıklı konum sağlanmasından yana çıkan sosyal katman ve grupları destekliyor. Pratikte bu, Amerikalıların kontrolündeki uluslararası tekelere bağımlılığın yeni biçimlerinin ortaya çıkması, yabancı sermayenin ve onun genç ortağı olan yerli burjuvazinin egemenliğinin güçlenmesi için ortam yaratıyor.

«Reagan ekonomisi»nin dış ekonomik alandaki benzeri sonuçları dolaşısıyla emperyalizmin gelişmekte olan ülkelerdeki sosyal politikasının yeni nüansları daha açık ortaya çıkıyor. Sömürgecilik döneminde bu ülkelerde genellikle yerli feodalleri destekler, Arap ülkelerinin politik bağımsızlığının başlangıç aşamasında da feodal sınıfın ve işbirlikçi burjuvazinin kalıntılarına destek verirken, emperyalizm bugün daha çok ulusal burjuvazinin üst zümresiyle ve asalak ve bürokrat burjuva katmanlarla ortak dil aramaya yöneliyor. Kimi Arap ülkelerinde erke gelmeden önce küçük burjuva katmanların çıkarlarını temsil eden yeni egemen çevreler, yönetime geçtikten sonra, genel ulusal çıkarları ve bizzat küçük burjuvazinin çıkarlarını savunmaktan uzaklaşıyor, emperyalist yayılmanın sosyal desteği durumuna geliyor.

Sonuç olarak bütün bunlar, Ortadoğu devletlerinin kapitalist dünya

(6) «Monde diplomatique», Haziran 1984.

pazarı çerçevesinde değişik yöntemlerle, bu arada Batı'dan ithal edilen malların son derece yüksek olan fiyatlarıyla, yalnız çok basit bir işlemeye tabi tutulan ve ihraç edilen hammaddelerin son derece düşük fiyatları arasındaki farkın artırılması yoluyla, sömürülmesinin devamına yöneliktir. Emperyalist devletlerin, İsrail'in saldırgan eylemlerine karşı koymaktan vazgeçme, birçok ülkenin sırtına köleleştirici borçlar yükleyen silahlar sağlaması da, aynı amaca hizmet etmektedir. Arap ülkelerinin ekonomik alanda uğradığı sömürüyü rakamlarla dile getirecek olursak, ünlü ekonomi uzmanlarının verilerine göre, 7 Batı tekelinin 1977 ile 1981 yılları arasında Ortadoğu petrolüyle yürüttükleri operasyonlardan 90 milyar dolar net kâr elde ettiğini söylemek bile yeterlidir. Ortadoğu'da faaliyet yürüten 10 Amerikan ve Batı Avrupa petrol tekelinin aktifleri 360 milyar doları buluyor. Bu, toplam 180 milyon insanın yaşadığı bütün Arap devletlerinin gayri safi milli hasılasından daha fazladır. (7)

SON BULMAYAN SAVAŞ, EMPERYALİZMIN YAPTIĞI YENİ BİR «İYİLİK»TİR

Reagan'cılığın vahşiliği Ortadoğu'da vurucu güçleri ABD ve İsrail olan yayılmacılığı, ırkçılığa ve zorbalığa yolaçıyor. Amerika Birleşik Devletleri'nde yeni tutuculuğun bu çizgileri onmilyonlarca Amerikalının derisinin şu ya da bu renkte olduğu için ayrıma ve ağır sömürüye uğramasında ifadesini buluyor. Batı Avrupa'da da aynı yeni tutuculuk Batı Almanya'nın belirli çevrelerince hortlatılmakta olan neonazizmi ve intikamcılığı destekliyor. Afrika'da ise ırk ayrımını fiilen destekliyor. Günümüzde tutuculuğun (konservetizmin) Ortadoğu'daki ırkçı ve savaş kışkırtıcısı yönleri, İsrail'deki siyonist rejimin askersel, ekonomik ve politik bakımdan desteklenmesinde kendini gösteriyor. Bu açıdan bakıldığında Reagan'ın FAC gezisi sırasında nazilerin mezarlığını ziyaret etmesinin bir raslantı olmadığı açıkça görülüyor. Reagan'cılık emperyalist devletlerin «stratejik işbirliğini» örgütlemeye çalışıyor ve en başta ABD ile İsrail arasındaki bağlaşıklığı güçlendirmek için bol para harcıyor. Bu koşullarda İsrail'in bir ya da birkaç Arap devletine birden savaş başlatmadığı tek bir onyıllık dönemin olmasına şaşmamak gerek. Şimdiye kadar yürüttüğü beş savaştan her birinde Birleşik Amerika İsrail'e büyük askersel destek ve mali yardım verdi.

Bütün bunlar iyibiliniyor. Ama Reagan yönetimi döneminde, 1981 yılında «stratejik işbirliği» anlaşmasının imzalanmasından sonra, 1982'de İsrail'in Lübnan'a dalmasından sonra ve 1984'de «stratejik işbirliğinin» yeniden canlandırılmasından sonra Birleşik Amerika ile İsrail arasındaki ilişkiler nitel bakımdan yeni bir aşamaya yükseldi. İki ülkenin çıkarları,

(7) Bak: «At, Talia», 27 Haziran 1985 (Arapça).

amaçları ve hatta taktik tutumları arasındaki bütün farklar fiilen ortadan kalkmaya başladı.

Bunun örnekleri az değildir. «Stratejik işbirliği» anlaşması yalnız bütünsel bir askersel aygıtın (ABD ve İsrail savunma bakanlarının başkanlığında ortak komisyonlar), oluşturulmasını değil, aynı zamanda İsrail topraklarına Amerikan birlikleri için depo ve tesislerin kurulmasını, bölgeye aktarılan Amerikan birliklerinin İsrail hava kuvvetlerince havadan korunmasını, Birleşik Amerika tarafından kullanılan deniz yollarının İsrail deniz kuvvetlerine bağlı gemilerce korunmasını ve düzenli ortak manevra ve tatbikatlar yapılmasını da öngörüyor. (8)

İki ülkenin «Stratejik işbirliği» çerçevesindeki askersel eylemleri bugün artık, İsrail'e en modern silahların verilmesini öngören giderek daha geniş kapsamlı anlaşmaların imzalanmasıyla sınırlı değildir. Bugün iş artık, ABD'nin Arap halklarına karşı sadırı operasyonlarına doğrudan katılmasına kadar vardırılmıştır. Oysa önceleri misyon bizzat İsrail işgalcilerine veriliyordu. Bilindiği gibi, Amerikan emperyalizmi Lübnan'a karşı ilan edilmemiş savaşı, İsrail soldirisinin önüne konan politik ve askersel amaçlara ulaşamadığı zaman başlatmıştı. Ve anlaşdığına göre, Birleşik Amerika, 1983 saldırısı fiyaskoya uğradığı için, bu saldırıyı yinelemek niyetindedir.

Bu, İsrail'in Washington tarafından teşvik edilen kendi saldırılarını dışalamıyor. Washington, İsrail'in «Çelik baş» operasyonuna yeşil ışık yaktı. Bu operasyonla İsrail birlikleri, üç ay kadar sert direniş gösteren Batı Beyrut'a dalmışlardı. ABD, Eylül 1982'deki Sabra ve Şatila kanlı kıyımlarına, Lübnan'dan aniden çekilmesinden öncekinden daha büyük bir Amerikan deniz piyade birliğinin yeniden bu ülkeye dönmesine bahane olarak Lübnan'daki iç sürtüşmeleri ve Lübnan-Filistin sürtüşmesini kızıştırmasına da yeşil ışık yaktı. O zaman, çarpışan tarafları birbirinden «ayırarak» gerektiği yolunda ileri sürülen savın Ortadoğu'da yeni bir askersel serüven başlatmak için kullanıldığı ortadadır.

Yerel çelişkilerden yararlanma taktiği yalnız iç savaşın hızla körüklenmediği Lübnan'da kullanılmıyor. Kıbrıs'ın bölünmesini hatırlamak, Suriye, Mısır, Irak ve Arap yarımadası ülkeleri için de ulusal birliği çökertmeye yönelik benzeri planlar hazırlamakta olduğunu anımsatmak yeterlidir. Bu ölçüde bu, Türkiye, İran, Pakistan ve Hindistan için de geçerlidir. Barışçı araçlarla, görüşmeler yoluyla çözülebilecek konulardaki sürtüşme ve çatışmaları sertleştirme çabaları ortadadır. İç ve dış gericilik emperyalizme karşı çıkan güçleri bölmek için sürtüşmeleri bilinçli olarak, sert, kanlı çatışmalara dönüştürüyor. İran-Irak savaşı, bunun açık bir örneğidir. Bu savaş her iki ülkenin de potansiyelini azaltmış ve bunları antiemperyalist cephenin dışına itmiştir.

(8) Bak: An-Naj, Ağustos 1984, Sayı 5, s. 56–57 (Arapça).

Lübnan'a ve Arap-İsrail çelişkilerine gelince, Birleşik Amerika «stratejik işbirliği» çerçevesinde yalnız «İsrail'in güvenliğini» sağlamak değil, aynı zamanda Filistin halkının ulusal haklarını tanımama yükümlülüğünü de üzerine aldı. Bu tutum, ABD ve İsrail'in bağımsız Filistin devleti görüşünü hiçbir biçimde kabul etmemelerinde, Filistin Kurtuluş Örgütünü tanımaya kesinlikle yanaşmamalarında ve Filistin halkını yoketmek için yürüttükleri ortak çabalarda açıkça ifadesini buluyor. Son aylarda Reagan yönetiminin, İsrail'in, Arap gericiğinin ve Filistinli sağcı güçlerin yürüttüğü hummalı eylemler, işte bu politikanın bir sonucudur. Söz konusu güçler, bundan bir süre önce Kral Hüseyin ile Y. Arafat arasında varılan Amman anlaşmasına, «Birleşik Arap Krallığı» projesine, «Reagan planı»na ve Camp David anlaşmasına dayanarak, Filistinlilerin saflarını parçalamak için çabalyorlar. Somutta söz konusu olan, Filistin sorununu ortadan kaldırmak ya da bu sorunu İsrail'in 1967'de işgal ettiği Batı Ürdün ve Gazze Şeridi'nde İsrail'in istediği belirli sayıda Filistinlinin biçimsel olarak Ürdün'ün, fiilen ise İsrail'in egemenliğinde kalması koşuluyla, bu bölgeler topraklarının bir bölümünün yazgısı sorununa indirgemektir. Bu ise Filistin Kurtuluş Örgütü'nün yokedilmesi, onun Filistin halkının tek yasal temsilcisi olma misyonuna son verilmesi tehlikesini yaratıyor, Filistin halkının varlığını ve Ürdün'ün bağımsızlığını tehdit ediyor.

ABD ve İsrail'in yaptığı propaganda böyle bir çözümün Ortadoğu'ya barış getireceğini, Arap-İsrail ilişkilerini «normalleştireceğini» ileri sürüyor. Ama bu çözüm, bunlara göre, Amerikan-İsrail tarzı bir «barış» biçiminde, yani Arap halklarının ABD ve İsrail karşısında teslim olması yoluyla gerçekleşecektir. Ama ABD'nin Ortadoğu'da yükselen ulusal kurtuluş hareketini boğmak için ileri bir karakol ve atlama tahtası olarak kullandığı İsrail'i güçlendirme politikası, barışı ve sosyal ilerlemeyi sağlayabilir mi? Böylesi hesaplar gerçekçi değildir. Ulusal kurtuluş güçlerinin bölge halklarının çıkarlarını savunmak için kararlılıkla ileriye atıldığı zamanlar İsrail ve ABD defalarca, sözün tam anlamıyla, geri çekilmek zorunda kaldı. ⁽⁹⁾

Reagan'ın Ortadoğu'yu Sovyetler Birliği'ne, bir dizi Güney Avrupa, Asya ve Afrika ülkesine karşı atlama tahtası olarak kullanma planları da, tarihsel bakımdan gerçekçi değildir.

Washington Ortadoğu halklarını dünya egemenliğine yönelik jeo-politik oyununda piyon olarak görüyor. Bu politika Arap halklarına büyük felaket ve acı getiriyor. Bugünkü ABD yönetiminin ve onun öteki ülkelerdeki suç ortaklarının saldırı ve savaşı ideolojik bakımdan gerekçelendirmeleri, terörü devlet politikası düzeyine çıkarmaları, aşırı gerici bir stra-

(9) Son yıllarda Amerikan-NATO birlikleri Lübnan'dan çekilmek; İsrail Lübnan'ın büyük bir bölümünden ordusunu geri çekmek zorunda kalmıştır.

teji izlemeleri, tekelci burjuvazinin en militarist çevrelerinin, kapitalizmin genel bunalımının yıkıcı ölçüler olarak derinleşmesini önlemek, reel sosyalizmi ve dünyadaki ulusal kurtuluş hareketlerini zayıflatmak için harcadığı ümitsiz çarelerinden başka bir şey değildir.

Ama emperyalizmin ve onun bağlaşıklarının karşısında, Sovyetler Birliği'nin başında bulunduğu sosyalist ülkeler topluluğun büyük gücü, ulusal kurtuluş güçleri, yeryüzünde milyonlarca emekçinin barış ve sosyal ilerleme azmi bulunuyor. Şu ya da bu ülkede, şu ya da bu bölgede ulusal kurtuluş güçlerinin zaman zaman uğradığı geçici gerilemelere karşın, bu hareketlerin teslim olmadığı, tersine uluslararası konumlarını güçlendirdiği, emperyalizmin günümüzdeki eşi görülmemiş saldırılarına göğüs gerdiği yadsınmaz bir tarihsel gerçek olarak kalıyor.

Daha somuta indiğimizde, başka bir şey de açıkça ortaya çıkıyor. Ortadoğu'da bugünkü durum dolayısıyla, ABD'nin, İsrail'in ve yerli gericiliğin sınıfsal çıkarlarının birliği temelinde, «Sovyet» ya da «komünist tehlike» savı temelinde «stratejik görüş birliği» sağlamaya çalıştığı koşullarda, geniş ilerici, ulusal-yurtsever çevrelerin saflarında bölünmenin sürmesine artık daha fazla göz yumulamaz. Bu çevreler, ortak bir tehlikeyle, yani «görüş birliği»nin adı geçen üç mimarının Arap halklarının ortak yurtsever, ulusal ve sosyal çıkarlarına yönelttiği saldırısıyla karşı karşıyadır.

İşte bu nedenle, bölge ülkelerinin sınanmış ve sadık dostu Sovyetler Birliği ile birliğine, işçiler, köylüler, köy ve kentlerdeki küçük burjuva ve ara katmanlar, yurtsever aydınlar da içinde, Arap ilerici güçler cephesinin antiemperyalist bağlaşıklığına olan gereksinim, bugün her zamankinden daha büyüktür. Emperyalizmin azgınca saldırılarını durdurmak, Ortadoğu halklarının kendi ulusal kaynakları üzerinde gerçek egemenliğini kurmaları ve bu halkların özgürlük, ekonomik bağımsızlık ve sosyal ilerleme özlemlerini gerçekleştirmeleri için reel olanakları yaratmak, ancak her Arap ülkesinde ve bütün Arap dünyasında böylesi bir bağlaşıklık kurmakla ve sosyalist ülkeler topluluğun desteğiyle olabilir.

Sosyalist yaşam tarzı

KÜLTÜREL DEĞERLERDEN HERKES YARARLANMAKTADIR

Kültürel ilerlemenin, toplumun kültürel potansiyelinin sürekli artmasının sosyalist uygarlığın oluşması ve güçlenmesinde yaşamsal önemi vardır. «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin Bilimsel Enformasyon ve Dokümantasyon Çalışma Grubu tarafından hazırlanan bu inceleme yazısında bu görevin nasıl yerine getirildiği anlatılıyor.

Sosyalist ülkeler uyguladıkları kültür politikasında, çok yönlü bireysel gelişmenin yeni toplumun kurulması için önkoşul olduğu görüşünden hareket ediyorlar. Gerekli maddi ve teknik temelleri bulunmayan bir komünist toplum olmayacağı gibi yüksek bir toplumsal bilinç düzeyi, eğitim ve kültür düzeyi olmayan bir komünist toplum da düşünülemez. Bu nedenle bilim ve kültür hazinesinden yararlanması için her yurttışa sınırsız olanaklar açmak her zaman sosyalist devletlerin en önemli işi olmuştur. Toplumun maddi ve manevi yaşamı öyle yönlendiriliyor ki, bu olanaklar herkese eşit olarak sağlanıyor. Köy, kent, işçi, aydın, kadın, erkek ayırtetmeden, başka bir deyişle «medeniyyetin binlerce yıllık gelişmesinin ürünleri . . . son emekçiye kadar»⁽¹⁾ herkesin emrine veriliyor.

EĞİTİM DÜZEYLERİNİN EŞİTLENMESİ

Sosyalist devrimler her zaman zenginler sınıfının öğrenim görmede yasalarda ve pratikte sağlanan ayrıcalığı ortadan kaldırmış, işçi sınıfından ya da köylü kökenli olanlara, kadınlara, etnik azınlıkların temsilcilerine ve diğerlerine eğitim kurumlarının kapılarını ardına kadar açmıştır. Ulusal azınlıklardan olanlar kendi ana dillerinde öğrenim görme olanlığına kavuşmuştur. Bugün sosyalist ülkelerde ilk okuldan üniversiteye kadar, doktora öğrenimi de dahil, eğitim serbesttir. Dahası devlet öğrencilere burs verir ve başka kolaylıklar sağlar. İlkel bakımdan yeni bir kültür politikası ve demokratik bir eğitim sisteminin başlatılmasıyla hemen hemen tüm sosyalist ülkeler kısa bir süre içinde alfabetizliği ortadan kaldırdılar ve genel eğitimde oldukça yüksek bir düzeye ulaştılar. Karşılaştırsak, AET verilerine göre 270 milyon nüfuslu AET ülkelerinde 21 milyon kişi okuma-yazma bilmiyor. Aynı şekilde ABD'de en yoksul insanların yüzde 40'ı, Afrika kökenli Amerikalıların yüzde 44'ü, ve Latin Amerika güçmenlerinin yüzde 56'sı okuma yazma bilmiyor.

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 38, s. 57 (Rusça).

Sosyalist ülkeler orta öğrenim, meslek okulları, yüksek öğrenim kurumlarından örölmüş geniş bir eğitim kurumları ağına sahiptirler ve ayrıca mektupla öğrenim ve akşam okulları da bulunmaktadır. Herkes terciğine, yeteneklerine ve eğitim düzeyine göre bir meslek edinme fırsatına sahiptir. Sosyalist ülkelerde nüfusun bileşimine yakın olan öğrencilerin bileşimi de bunu göstermektedir. Sovyet yüksek okullarındaki öğrencilerin yarısından üçte ikisine kadarı işçilerin ya da köylülerin çocuklarıdır. Örneğin UNESCO'ya göre İngiltere'de öğrencilerin sadece yüzde 27,2'si işçilerin ya da çiftçilerin çocuklarıdır. Oysa bu ülkede işçiler ekonomik olarak aktif nüfusun yüzde 71,5'ini ya da yaklaşık olarak öğrenciler arasındaki yüzdenin üç katını oluşturuyorlar. OECD'nin verilerine göre İsveç'te «yüksek sosyete»nin gençliği, toplumun daha aşağı katmanlarının aynı yaşlardaki gençlerine göre 23 kez daha fazla üniversiteye girme şansına sahiptir. Bu rakam İsveç'te 26, Fransa'da 30, İtalya'da 34 ve FAC'de 48'dir.

Öğrenci sayısı açısından sosyalist ülkelerin çoğu kapitalist ülkeleri çok geride bırakmıştır. Örneğin, Polonya'da her 10.000 kişiden 101'i, Çekoslovakya'da 117'si yüksek okul ya da üniversite öğrencisidir. Bu rakam FAC'de 56, İngiltere'de ise 57'dir.

*Orta düzeydeki meslek okullarında ve yüksek okullardaki
kayıtlı öğrenci sayısı
(Her 10.000 kişi başına)*

Ülkeler	Orta düzeydeki meslek okullarında kayıtlı olanların sayısı		Yüksek okullarda kayıtlı olanların sayısı	
	1960–1961 ders yılı	1983–1984 ders yılı	1960–1961 ders yılı	1983–1984 ders yılı
Bulgaristan	123	107	70	98
Çekoslovakya	174	188	69	117
DAC	73	101	58	78
Küba	34	296	28	195
Macaristan	102	179	45	93
Moğolistan	92	119	72	145
Polonya	127	200	56	101
Romanya	28	573	39	77
Sovyetler Birliği	95	164	111	194
Vietnam	...	20	...	23

Kaynak: EYK İstatistik Yıllığı, 1984, Moskova, s. 387–390 (Rusça).
Kulturelle Errungenschaften sozialistischer Länder, Berlin, 1981, s. 369–370.

Sosyalist devletin genel ve mesleki eğitimi geliştirmek için yaptıkları elle tutulur sonuçlar veriyor. Daha çok işçi sınıfından gelen ve köylü kökenli olan aydınların sayısı hızla büyüyor. Örneğin DAC'de 1973 yılında ekonominin sosyalist sektöründe çalışan her bin kişiden 660'ı yüksek ya da orta düzeyde meslek eğitimi görmüştü. Bunların sayısı 1983 yılında 830'u geçti.

Genelde sağlanan eğitim olanağı köy ve kent nüfusunun, kafa ve kol emekçilerinin eğitim düzeyinde derece derece eşitlenmeyi getiriyor. Oysa 1939 yılında Sovyetler Birliği'nde yüksek ya da orta öğrenim görmüş (tamamlamış ya da tamamlamamış) her bin kişiden 218'i kentlerden, 52'si kırsal kesimlendendi. 1982 yılında ise bu rakam kentlerde 748, kırsal kesimde 529 oldu. Yine 1939'da Sovyetler Birliği'nde kafa işçileri arasında yüksek ya da orta öğrenim görmüş (tamamlamış ya da tamamlamamış) kafa işçilerinin sayısı kol işçilerine kıyasla 11 kez daha fazlaydı. 1982'de yüksek ve orta öğrenim (tamamlanmış ya da tamamlanmış) olan kol işçilerinin oranı yüzde 78,5'i buldu, yani (1939'a kıyasla 17 kez arttı. (İşçiler arasında yüzde 80 ve köylüler arasında yüzde 65 arttı). Tüm sosyalist ülkeler eğitim düzeyinin eşitlenmesine doğru giden bir eğilim gösteriyorlar. Bu açıdan, hemen hemen tüm sosyalist ülkelerle kadında erkek arasında eşitlik gerçekleşmiştir.

KÜLTÜREL GEREKSİNİMLER ARTINCA

Eğitim düzeyinin yükselmesiyle birlikte insanların kültürel gereksinimleri de artıyor. Tüm sosyalist ülkelerde halk bir anayasal hak olan kültürel değerlerden yararlanma hakkını en geniş ölçüde kullanıyor. Devlet, halkın dünya kültür hazinesinden yararlanmalarını sağlamak için her şeyi yapıyor ve öncelikle kültürel zenginlikleri artırarak en güzel sanat eserlerini tanımlarına yardımcı oluyor.

Örneğin, bilginin ana kaynaklarından biri olan kitapları ele alalım. Sosyalist ülkelerde kitaplar görece ucuzdur. Kitap satışlarındaki sürekli artış ve insanların hacimli özel kitaplıkları da gösteriyor ki, hemen herkes kitap satın alıyor. Sovyetler Birliği'nde ev kitaplıklarında 35 milyon cilt kitap bulunuyor. Kapitalist ülkelerde ise kitaplar çok daha pahalı. Birleşik Amerika'da bir kitabın fiyatı ortalama 15–20 dolar, ve bu son 10 yılda nüfusun 20 milyon artmasına karşın kitap satışlarının niye yükselmediğini anlatıyor.

Sosyalist ülkelerde romanlar yüksek tirajlarda basılıyor. 1983'de 10 milyonluk Macaristan'da 8.400 başlıkta 108 milyon kitap yayınlandı. Kitap yayınlamada Sovyetler Birliği en önde gidiyor. UNESCO'ya göre SSCB, dünyadaki kitap hasılasının başlık olarak yüzde 14'ünü, tiraj olarak da yüzde 25'ini oluşturuyor. (Sovyetler Birliği'nin nüfusu ise dünya nüfusunun

yalnızca yüzde 6,8'idir) Sovyet yönetiminde yalnızca çeviriler 22 milyon basıldı. Bunlar 150 ülkeden yazarların 70 dilden çevrilmiş olan kitaplarıdır. ⁽²⁾ Öteki sosyalist ülke halklarına da dünya edebiyatının en iyi yapıtlarını okuyabilme olanağı tanınıyor.

Kitapların «hareketliliği» ve «devir sürati» parasız olarak herkesin kitap alıp okuyabildiği çok sayıdaki kütüphaneler sayesinde önemli ölçüde arttı. 1983'de DAC'de 50,6 milyon cilt kitabı olan 18.813 kütüphane, Çekoslovakya'da 53,7 milyon cilt kitabı bulunan 12.095 kütüphane kapılarını okuyanlara açmıştı. Polonya'da halka açık kütüphanelerde 108 milyon cilt kitap bulunuyor. Sovyetler Birliği'nde 329.000 kütüphane bulunuyor, ve dünyanın en büyük kütüphane ağına sahip. 224 milyon kişi ya da gerçekten tüm aktif nüfus ve tüm öğrenciler bu kütüphanelerde bulunan 47 milyon kitap ve derginin okuyucularıdır. Bu durumu kapitalist ülkelerdeki durumla bir karşılaştıralım. ABD'de halka açık kütüphaneler, çoğunlukla öğrenci ve ev kadını olan, nüfusun ancak yüzde 10-15'ine ödünç kitap veriyorlar. Geçen yıl pekçok kapitalist ülkede kütüphanelerin kullanımı için ödenen para arttı. Bu, okuyucularda büyük bir azalmayı ve bazı kütüphanelerin kapatılmasını getirdi. FAC'de, yalnız 1981 ve 1982 yılında Ruhr ve Rhine bölgelerinde 22 kütüphane kapatıldı.

Sosyalist ülkeler tüm halk gruplarının gereksinimlerini karşılayan kültür kuruluşları ağına sahiptir. Bu kuruluşların yüksek potansiyeli şu rakamlardan anlaşılıyor: Çekoslovakya'daki tiyatroların sayısı sosyalist kuruluşluk yıllarında iki kat arttı ve bu sayı Avusturya ya da İsviçre'ye göre üç kez, FAC'e göre iki kez daha fazladır. Çekoslovakya'da 90, DAC'de 195, Polonya'da 115 ve Sovyetler Birliği'ne 626 tiyatro sürekli faaliyette bulunmaktadır. Bulgaristan'da her 1.000 kişiye 85, Çekoslovakya'da 67, Macaristan'da 53 sinema koltuğu düşmektedir. Fransa'da ise bu sayı 36'dır.

Sosyalist ülkelerde sanat galerilerinde, müzelerde maddi ve manevi kültür zenginlikleri sergilenir. Planlı bir ekonomi, anıtların onarımı, tarihi kentlerin, tarihsel yerlerin yeniden yapılandırılması için devletin geniş fonlar ayırmasına olanak veriyor. Devlet yalnızca kültürel değerleri korumak ve çoğaltmak için değil, aynı zamanda halkın kültürel düzeyini yükseltmek için bu değerlerden geniş olarak yararlanılmasını sağlamaya çalışıyor. Müzeler, kendi koleksiyonlarını kullanarak, misafir grupları davet ederek, fabrika ve köy klüplerinde konferanslar vererek, bilginin yayılmasına hizmet ediyorlar. Bu, müzelere olan ilginin neden arttığını gösteriyor. DAC'de bir yılda müzeleri ziyarete gelenlerin sayısı 1970 ve 1983 yılları arası 11 milyondan 31.400.000'e yükseldi.

Kültür evleri ve kültür sarayları gibi geniş bir klüpler ağı da sosyalizmde herkesin hizmetine açılmıştır. Bu klüpler konferanslar veriyor,

(2) Sovyetler Birliği, İngiltere'ye göre beş kez, Japonya'ya, ABD'ye, Fransa'ya göre iki kez daha fazla çeviri kitap yayınlıyor.

filmler gösteriyor, çeşitli konularda tartışmalar hazırlıyor ve amatör sanat ve spor gruplarının çalışmalarına yardım ediyor. Bu kuruluşlar, bütün kentlerde, köylerde ve işletmelerde bulunuyor.

Sosyalist devlette kültürel kurumlar kâr amacı gütmazler. Tiyatro ve konser biletleri pahalı değildir ve toplumun her üyesinin satın almaya gücü yeter. Bu kurumların işlevi halkda yüksek moral değerler ve estetik duygular geliştirmektir.

HERKES İÇİN YAŞAMSAL BİR GEREKSİNİM

Lenin, kültürel ilerleme üzerine konuşurken şunları belirtiyor: «Biz bu konularda, kültürümüzün, toplumsal yaşamımızın, alışkanlıklarımızın temel unsuru haline geldiğinde başarılı sayılabiliriz». (3)

Bu açıdan sosyalizmde kaydedilen ilerleme üzerine rahatlıkla şu söylenebilir: Eğitim görme, kültür eserlerini öğrenme özlemi herkesin yaşamının bir parçası, en temel gereksinimi olmuştur. Sosyologların tahminlerine göre genç Sovyet işçilerinin yüzde 60'ı bilgisini artırmak, eğitim düzeyini yükseltmek için sürekli çaba gösteriyor. İnsanlar öğrenime gitmekçe daha fazla zaman ayırıyorlar. (Örneğin madenciler öğrenim için haftada 5–10 saatini veriyorlar).

Sovyet genci yılda ortalama 23 ya da 24 kitap okuyor ve boş zamanının yüzde 56–59'unu müzelerde, tiyatrolarda, sinemalarda geçiriyor. Bütün bunlar halkın günlük yaşamı, alışkanlıkları, entellektüel gereksinimleridir. Burjuva toplumu kültür alanında sosyalist toplumun çok gerisinde kalmıştır. Fransa'da nüfusun yüzde 58'i hiç kitap okumuyor, yüzde 87'si hiç tiyatroya gitmiyor. Genç erkeklerin, kadınların yüzde 78'i konser dinlemiyor ve ülkede basılan kitapların yarısından fazlası nüfusun yalnızca yüzde 10'u tarafından okunuyor. (4)

Sosyalist ülkelerde yurttaşların ezici çoğunluğunun canlı bir kültürel yaşamı var. Küba'da 1983 yılında her bin kişiden 2,223'ü, Moğolistan'da 1,877'si ve Vietnam'da 860'ı tiyatroya gitti. Bulgarlar ortalama olarak her ay bir kez, ve Sovyet halkı yılda 15 kez sinemaya gidiyor. Böyle bir indeks burjuva ülkelerinde, geleneksel olarak yüksek bir kültür düzeyine sahip olanlarda. Örneğin, İtalya'da yılda 10 kez ya da İspanya'da 7 kezdır. DAC'de konsere gidenlerin sayısı 1965–1983 yılları içinde iki kat arttı ve 3,4 milyona ulaştı.

Sosyalizm, kültürel zenginliklerden yararlanma yolları kökten değiştirdi, halkın eğitim ve kültür düzeyinde büyük bir yükselme sağladı, top-

(3) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 45, s. 390.

(4) Bak: Gerard Belloin, Culture, personnalité et sociétés, Paris, 1973, s. 7–10.

lumun kültürel ilerlemesinde yetkin kişilerin yer alması için daha güçlü amatör yaratıcılık koşullarını oluşturdu. Sosyalist ülkelerin anayasaları, halkın yaratıcı gücünü uygulaması için olanakları genişletmeyi ve halkın çok yönlü gelişmesini sağlamayı devletin ana görevi olarak belirliyor.

Tüm sosyalist ülkeler, amatör sanatsal uğraşları örgütleyecek ve yönetecek yüksek yetenekte uzman kadro yetiştiriyorlar. Sovyetler Birliği'nde herhangi birinin figuratif ve tatbiki sanatlar üzerine bilgi edinebileceği 4.000 halk kültür üniversitesi var. Amatör oyuncuların kültür evlerinde, saraylarında, klüplerde, tiyatrolarda oyunlar sahneye koymaları, televizyon dizilerinde ve filmlerde rol almaları sağlanmaktadır. Amatörlerin çalışmalarının düzenli olarak sergilendiği binlerce halk kuruluşu vardır. Çekoslovakya'da halen toplan 500.000 üyeli 25.000 amatör sanat grubu bulunmaktadır. Bunlar 1 yılda yaklaşık 350 bin temsil veriyorlar. Bulgaristan'da bu türden yaklaşık 440.000 kişinin katıldığı 18.000 grup bulunmaktadır. Öteki sosyalist devletlerde durum genel hatlarıyla böyledir.

Pekçok folklor grupları, amatör film yapan stüdyolar, sanat ekipleri ve çeşitli müzisyen ve şarkıcı grupları özgün çalışmalar ortaya çıkarıyorlar. Sovyetler Birliği'nde amatör tiyatroların çoğu kendi üyelerinin yazdığı oyunları sahneye koyuyor. Çekoslovakya televizyonu birkaç yıldır konularını televizyon seyircilerinin önerdiği bir ufak komedi dizisi yayınlıyor.

Sosyalist ülkeler kültürel gelişme alanında daha yapılacak çok şey olduğunu düşünüyorlar. Ama şimdi bile, sosyalizmde genel eğitim ve kültür hizmetlerinin sunulması emekçilerin manevi dünyalarının gelişmesinde köklü değişimler yaptığı açıkça görülüyor. Öğrenmeye ve yaratıcı faaliyetlerde bulunmaya çabalayan, bilinçli, girişken yeni insan biçimleniyor.

Türkiye Komünist Partisi – Alman Komünist Partisi ortak açıklaması

Alman Komünist Partisi'nin daveti üzerine Türkiye Komünist Partisi Genel Sekreteri Haydar Kutlu Federal Almanya Cumhuriyeti'nde bulundu. Alman Komünist Partisi (DKP) Başkanı Herbert Mies ile birlikte TKP'nin kuruluşunun 65.yıldönümü nedeniyle Alman Komünist Partisi Başkanlık Divanının Duisburg'da düzenlediği bir dayanışma toplantısında konuşma yaptı. Halburg'daki Thaelmann müzesini, Wuppertal'deki Marks-Engels Merkezi'ni ve Engels Evi'ni ziyaret etti ve bu arada sayısız görüşmelerde bulundu, incelemeler yaptı.

DKP Başkanı Herbert Mies ile yaptığı dostça görüş alışverişinde TKP Genel Sekreteri Türkiye'deki durum, partinin ve tüm öteki demokratik güçlerin savaşımları üzerine bilgi verdi. Bu arada sahte seçimler gibi çeşitli manevralarla terör rejiminin kendisine yasal bir kılıf yaratmaya çalıştığını söyledi. Gerçek durum ise bambaşkadır. Eskisi gibi tüm demokratik güçler koğuşturuluyor, tutukevlerinde hunharca işkencelerden geçiriliyor, binlerce insan, özellikle de işçi ve sendika önderleri, aydınlar ve Barış Derneği yöneticileri barışa, demokratik haklara ve işçilerin çıkarlarına sahip çıktıkları için askeri mahkemelerde yargılanıyorlar. Kürt halkı şovenist yöntemlerle ve zorbalıkla eziliyor. En temel insanlık hakları her gün çiğneniyor. Komünistler ve onların partisi, kurulmasının üzerinden geçen 65 yılın 63'ünden beri TKP illegal savaşmak zorundadır. Emekçilerin ekonomik bakımdan sömürüsü hiçbir zaman görülmedik boyutlara vardı. Yüksek işsizlik, artan enflasyon ve büyüyen yoksulluk Evren-Özal rejiminin Türkiye halklarının ulusal çıkarlarını ve barış çıkarlarını satışı çıkarmasının belirleyici göstergeleridir. Eskisi gibi, milyonlarca Türkiyeli işçi yurt dışında ve çoğu kez de en aşağılayıcı koşullarda çalışmak zorundadır.

Evren-Özal rejiminin kendi halkına karşı açtığı bu savaş, NATO'nun etkili çevrelerine, en başta Reagan yönetimine dayandırılıyor ve onların desteğiyle yapılıyor. Bu, Türkiye'nin NATO stratejisinde Sovyetler Birliği'ne ve tüm öteki sosyalist ülkelere karşı saldırgan bir sütun olarak kalması içindir.

TKP Genel Sekreteri, böylesi bir ortamda Türk ve Kürt halkının hoşnutsuzluğunun ve direnişinin arttığını bildirdi. TKP, öteki demokratik güçlerle ve sol partilerle birlikte halkın barışa, özgürlüğe, demokrasiye ve sosyal

haklara yönelik merkezi istemleri için savaşıyor. Partinin saygınlığı ve rolü, son yıllarda sürekli artıyor. Parti, özellikle, nefret edilen Evren-Özal rejimine karşı savaşımında tüm sol güçleri ve demokratik güçleri birleştirmek için çalışıyor.

Genel Sekreter Kutlu, DKP'ye TKP ile, Türkiye'de koğuşturulan demokratlarla ve Federal Almanya'daki yabancı işçilerle dayanışması nedeniyle teşekkür etti.

DKP Başkanı Herbert Mies, Türkiye komünistlerine, DKP'nin sınırsız dayanışmasının devam edeceği sözünü verdi. Türk ve Kürt sol partileri arasındaki Türkiye halklarının barış, iş, demokrasi ve özgürlük savaşımı içinde gelişen birlik sürecinin büyük öneminin ve burada komünistlerin ve partilerinin vazgeçilmez rolünün altını çizdi. TKP'nin 65. kuruluş yıldönümü nedeniyle, FAC komünistlerinin içten selamlarını iletti ve faşist rejim koşulları altında işçi sınıfının ve öteki emekçilerin haklı davası uğruna cesur bir savaşım yürüten komünistlerin savaşımına yüksek bir değer biçti. FAC'deki neonazilerin kışkırttığı ve özellikle de Türkiyeli işçilere ve ailelere yönelen yabancı düşmanlığını mahkum etti.

Herbert Mies, FAC komünistlerinin barış ve iş için savaşımı, DKP'nin 8. Kongresi hazırlıkları ile DKP'ye yeni üyeler kazanmak için başlatılan Ernst Thaelmann kampanyası üzerine bilgi verdi.

TKP ve DKP uluslararası durumun şu andaki karmaşık durumuna, dünya barışına yönelik büyük tehditlere ABD emperyalizminin ve Reagan yönetiminin dünya egemenliği çabalarının ve komünizme karşı haçlı seferinin yol açtığı konusunda aynı görüştedirler. Reagan yönetiminin amaçladığı uzay savaşları planlarının ABD emperyalizminin dünya barışına yönelik çok büyük bir tehdit oluşturan silahlanma, çatışma ve saldırganlık çizgisini tırmandırdığı konusunda görüş birliği içindedirler. Her iki taraf, silahlanma ve çatışma politikasından özellikle Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarının yaşamsal çıkarlarının da tehdit edildiği noktasında birleştiler. Her iki parti, Sovyetler Birliği'nin dünya barışının korunması için çok yönlü ve tek taraflı önlemlerine yüksek değer biçtiler. Özellikle Sovyetler Birliği'nin, BM 40. Genel Kuruluna önerildiği gibi, uzayın barışçı kullanımına yönelik geniş kapsamlı önerilerini selamladılar. Bunlar, tüm halkların barış çıkarlarına hizmet eden öneriler ve amaçlardır. Her iki parti, hükümetlerinin Reagan yönetiminin barışı tehdit eden, saldırgan politik amaçlarına bağımlılık politikasını mahkum ettiler. Gerekli olan, başına buyruk ve halkların barış çıkarlarına yönelik bir politikadır.

TKP ve DKP, Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarına karşı artan emperyalist saldırılar karşısında duydukları endişeyi dile getirdiler. Özellikle Nikaragua'nın, Şili'nin Güney Afrika'nın savaşan halklarıyla, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve toplumsal ilerleme için savaşan bütün halklarla

dayanışmalarını dile getirdiler. Pretoria'nın beyaz ırkçılarının Apartheid politikasını şiddetle kınadılar, dünya çapındaki antiemperyalist dayanışma hareketiyle birlikte olduklarını dile getirdiler: «Nikaragua'dan elinizi çekin», «Güney Afrika'daki Apartheid politikasına son, Nelson Mandela'ya ve tüm politik tutuklulara özgürlük, ANC ve SWAPO ile dayanışma!»

Haydar Kutlu ve Herbert Mies, her iki parti arasındaki kardeşçe dayanışma ilişkilerinden, dostluktan ve işbirliğinden duydukları memnuniyeti ifade ettiler. Bu dostluğu ve işbirliğini Marks-Engels ve Lenin'in, proleter enternasyonalizminin ülküleri temelinde, uluslararası komünist ve işçi hareketini güçlendirmenin çıkarına, Türkiye'de ve FAC'de çalışan insanların yararı ve esenliği için ve barış ve sosyalizm yolunda güçlendirme kararlılıklarını dile getirdiler.

24 Eylül 1985

Venezuela Komünist Partisi 7. Kongresi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına kardeş Venezüela Komünist Partisi'nin 7. Kongresi'ne devrimci savaş selamlarını iletir.

Kongreniz, insanlığın nükleer savaş tehlikesinden kurtarılması, uzayın militarizasyonunun önlenmesi, ABD emperyalizmi başta olmak üzere, emperyalizmin en gerici, en saldırgan çevrelerinin sosyalist ülkelere, gelişmekte olan ülkelere, barış güçlerine karşı çok yönlü saldırılarda bulundukları bir ortamda toplanıyor. Kongreniz, Venezüela ve Türkiye gibi ülkelerin dış borçlar sorununun ülkelerimizi kışkaç altına aldığı, halklarımızın yaşam düzeyini tükettiği bir ortamda toplanıyor.

Venezüela Komünist Partisi'nin 7. Kongresi'nin dünya barışı ve ülkelerimizin halkları için yaşamsal olan bu konularda bir dizi önemli kararlar alacağına olan inancımızı dile getirir. Kongrenize büyük başarılar dileriz.

Komünist selamlarımızla,

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar KUTLU*

23 Ekim 1985

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Komünist basının geleneklerini sürdürerek «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ» dergisi sürekli olarak okurlara başvuruyor ve derginin daha ilginç, içeriğinin daha zengin olması için önerilerini bildirmelerini rica ediyor.

Aldığımız mektuplardaki tavsiyeler, dilek ve istekler, eleştiriler çalışmalarımızı ayarlamamızda bizlere büyük yardımda bulunuyor.

Sizlere tekrar başvurarak aşağıdaki soruları yanıtlamanızı rica ediyoruz:

- Dergide yayımlanan yazılardan hangileri sizde derin bir iz bıraktı ve niçin?
- Hangi yazıları beğenmediniz ve niçin?
- Dergide hangi konularda yazılar okumak istiyorsunuz?
- Derginin sayfalarında kimlerin yazılarını okumak istiyorsunuz?
- Dergide ne gibi yeni bölümler görmek istiyorsunuz?
- Başka önerileriniz var mı?

Okurlarımızın bu sorularımızı yanıtlamalarını bekliyor, mektuplarını aşağıdaki adrese göndermelerini rica ediyoruz.

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozsirovani tisku,

Praha 6, Thakurova 3
Czechoslovakia

TKP YAYINLARI

1. «ATILIM»
2. «YOL VE AMAÇ»
3. «YENİ ÇAĞ»
4. TKP 5. KONGRE BELGELERİ
 - TKP 5. KONGRESİ'NE SUNULAN MK ÇALIŞMA RAPORU
 - TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ PROGRAMI
 - MUSTAFA SUPHI 100. YIL TEZLERİ
5. TKP MERKEZ KOMİTESİ PLENUM RAPORLARI
6. V. İ. LENİN (BİYOGRAFİSİ)
7. V. İ. LENİN – «İKİ TAKTİK»
8. L. İ. BREJNEV – «SBKP MK'NİN 26. KONGREYE SUNDUĞU ÇALIŞMA RAPORU VE İÇ VE DIŞ POLİTİKA ALANLARINDA PARTİNİN ÖNÜNDE DURAN GÖREVLER»
9. L. İ. BREJNEV – «ANILAR»
10. GEORGI DİMITROF 100 YAŞINDA
11. ERICH HONECKER – «YAŞAMIMDAN»
12. S. ÜSTÜNGEL – «SAVAŞ YOLU»
13. S. ÜSTÜNGEL – «GÜNEŞLİ DÜNYA»
14. TERÖRİZMIN ARDINDA KİM VAR
15. KARL MARKS VE GÜNÜMÜZ (ULUSLARARASI KONFERANS, BERLİN 1983)

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!